

**T.C.
ORDU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GRAFİK ANASANAT DALI**

**TÜRKİYE'DE YAYINLANAN KÜLTÜR SANAT DERGİ
KAPAKLARININ GÖRSEL İFADE VE TASARIM İLKELERİ
AÇISINDAN İNCELENMESİ**

**HAZIRLAYAN
MERVE TURAN DOĞAN**

**DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ AYTAÇ ÖZMUTLU**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ORDU 2019

ÖĞRENCİ BEYAN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak savunduğum “Türkiye’de Yayınlanan Kültür Sanat Dergi Kapaklarını Görsel İfade ve Tasarım İlkeleri Açısından İncelenmesi” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmadan yazdığımı ve yararlandığım kaynakların “Kaynakça” bölümünde gösterilenlerden farklı olmadığını, belirtilen kaynaklara atıf yapılarak yararlandığımı belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

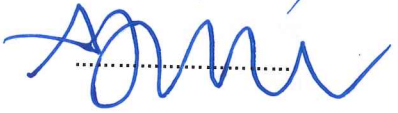
11 /10/ 2019

Merve TURAN DOĞAN

16531000001

JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI

Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Grafik Ana Sanat Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Merve TURAN DOĞAN'ın hazırladığı "Türkiye'de Yayınlanan Kültür Sanat Dergi Kapaklarının Görsel İfade ve Tasarım İlkeleri Açısından İncelenmesi" başlıklı tez 11/10/2019 tarihinde aşağıda imzaları olan jüri tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

	Adı-Soyadı	Üniversite	İmza
Başkan	: Dr.Öğr.Üyesi Aytaç Özmutlu	Ordu Üniversitesi	
Jüri Üyeleri	: Dr.Öğr.Üyesi Özlem AYVAZ TUNÇ	Ondokuz Mayıs Ü.	
	: Dr.Öğr.Üyesi Adem YÜCEL	Ordu Üniversitesi	

ONAY

08/11/2019

Dr. Öğr. Üyesi Yahya TURAN

Enstitü Müdürü V.

ÖNSÖZ/TEŞEKKÜR

Grafik tasarım, bir mesajı görselleştirmek ve bir düşünceyi ifade etme amacı güden bir iletişim aracıdır. Günümüzde grafik tasarım ilke ve görsel ifade biçimlerinden yararlanılarak her türlü materyal baskı yoluyla çoğaltılmaktadır. Grafik tasarım ilkeleri, grafik düzenlemeler oluşturulurken göz önünde bulundurulması gereken unsurlardır. Grafik tasarımın en önemli çalışma alanlarından biri de süreli yayıncılık örneği olarak kabul edilen dergi tasarımlarıdır. Son yıllarda dergi yayıncılığında kapak tasarımları grafik tasarımın çeşitli görsel ifade yöntemlerinin kullanılmasıyla ön plana çıkmaya başlamıştır. Bu araştırma kapsamında Türkiye’de yayınlanan kültür sanat dergilerinin kapakları grafik tasarım ilkeleri ve görsel ifade biçimleri temelinde incelenmiştir.

Araştırmamda bana öncülük eden ve bu süreçte yanımda olan, rehberliğini esirgemeyen değerli tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Aytaç ÖZMUTLU’ ya, yardımlarını esirgemeyen arkadaşlarıma, tezlerimden, kitaplarımdan ve makalelerimden faydalandığım tüm yazarlara ve araştırmacılara, tez çalışmamın ve araştırmamın oluşum aşamalarında yanımda olan ve bana destek olan eşim Mehmet DOĞAN’ a sonsuz teşekkür ederim.

Merve TURAN DOĞAN

Ekim, 2019

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ/ TEŞEKKÜR.....	i
İÇİNDEKİLER.....	ii
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ.....	vii
TABLolar DİZİNİ.....	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	x
GÖRSELLER DİZİNİ.....	xi
GİRİŞ.....	1
1.BÖLÜM	
1.1.ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ	3
1.2.ARAŞTIRMANIN AMACI	3
1.3.ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	4
1.4.SAYILTILAR	4
1.5.SINIRLILIKLAR	4
1.6.TANIMLAR	4
2.BÖLÜM	
2.1. GRAFİK TASARIM TANIMI VE TARİHÇESİ	6
2.2. GRAFİK TASARIM UYGULAMA ALANLARI	10
2.2.1. Görsel (Kurumsal) Kimlik Tasarımı	11
2.2.2. Afiş Tasarımı	12

2.2.3. Ambalaj Tasarımı	13
2.2.4. İllüstrasyon	14
2.2.5. Web Tasarımı	15
2.2.6. İlanlar	15
2.3. GRAFİK TASARIM İLKELERİ	18
2.3.1. Denge	18
2.3.2. Orantı	19
2.3.3. Hiyerarşi	20
2.3.4. Devamlılık	21
2.3.5. Bütünlük	21
2.3.6. Vurgulama	22
2.4. GRAFİK TASARIM ÖĞELERİ	23
2.5. İLLÜSTRASYONUN TANIMI VE TARİHÇESİ	24
2.6. İLLÜSTRASYON TÜRLERİ	29
2.6.1. Reklam İllüstrasyonları	30
2.6.2. Yayın İllüstrasyonları	31
2.6.3. Bilimsel ve Teknik İllüstrasyonlar	33
2.6.4. Moda İllüstrasyonları	33
2.6.5. Doğa Tarihi İllüstrasyonları	35
2.7. İLLÜSTRASYON TEKNİKLERİ	36
2.7.1. Suluboya	36
2.7.2. Kolaj Tekniği	38
2.7.3. Bilgisayar Destekli İllüstrasyon	38
3.BÖLÜM	
3.1. SÜRELİ YAYINCILIK ÖRNEĞİ OLARAK DERGİ	40
3.2. DÜNYA'DA DERGİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ	41

3.3. TÜRKİYE'DE CUMHURİYET DÖNEMİNDE YAYINLANAN DERGİLER	44
4.BÖLÜM	
4. YÖNTEM	51
4.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ	51
4.2. EVREN VE ÖRNEKLEM	51
4.3. VERİLERİN TOPLANMASI VE ANALİZİ	51
5.BÖLÜM	
5.BULGULAR VE YORUM	53
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	82
KAYNAKÇA	84
ÖZGEÇMİŞ	87

ÖZET

TÜRKİYE’DE YAYINLANAN KÜLTÜR SANAT DERGİ KAPAKLARININ GÖRSEL İFADE VE TASARIM İLKELERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

TURAN DOĞAN, Merve

Yüksek Lisans, Grafik Anasanat Dalı, Grafik Tasarımı Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Aytaç ÖZMUTLU

Ekim-2019, sayfa 102

Dergi kapakları, bu zamana kadar var olan tasarım fikirleri ve grafik tasarımcının sanatsal birikimi ile harmanlanarak tasarımda son şeklini almaktadır. Bu olguların neticesinde kapak tasarımları, her dergiye göre çeşitlilik göstermektedir. Dergi kapağında yer alan illüstrasyon tasarımları, resimleme tekniklerinden diğer ifadeler kadar varlığını göstermektedir. Kapakta kullanılan illüstrasyon tasarımları, diğer görsel ifadeler ile de (grafik tasarım ilkeleri ve görsel ifade biçimleri) uyum sağlayarak okuyucunun görsel algısına en uygun haliyle tasarlanmalıdır. Okuyucu kitle, illüstrasyon ile bilgiyi görür ve kapakta gereken mesajı almaktadır.

Örnekleme oluşturan Kültür Sanat Dergilerinde kullanılan kapak görselleri sınıflandırılmış, kullanım yoğunluğu tespit edilmiş her bir görselin tasarım ilke ve görsel ifade çeşitliliği ile bağlantısı incelenmiştir. Araştırmada incelenen Kültür Sanat Dergilerinin genelinde illüstrasyon tekniği ile yapıldığı ve portre kullanımının daha yaygın kullanıldığı olduğu görülmüştür. Yapılan araştırmalarda Kültür Sanat Dergilerinde kullanılan illüstrasyon kapak görsellerinin daha önceden incelenmediği görülmüştür.

Araştırma üç ana bölüm oluşmaktadır. Birinci bölümde, grafik tasarım ve illüstrasyon sanatı genel olarak tanımlanmaktadır. Tarihi gelişim sürecinde grafik tasarım ve illüstrasyon sanatının geçirdiği evreler ele alınmaktadır. Grafik sanatında uygulama alanlarına, görsel ifade biçimlerine ve grafik tasarım ilkelerine değinilmiştir. illüstrasyon sanatında ise gelişen tekniklere ve türlerine değinilmiştir.

İkinci bölümde, basın yayın alanından önemli bir dalı olan derginin tanımı, gelişim sürecine yer verilmiştir.

Üçüncü bölümde ise, kültür sanat dergilerinde kapak görsellerini oluşturan illüstrasyonların , kullanış biçimlerini örnekleyen çözümlere yer verilerek grafik tasarım ilkeleri ve görsel özellikleri açısından çözümlenmiştir.

Anahtar Kelime: Grafik Tasarım, illüstrasyon, Grafik Tasarım İlkeleri, Görsel İfade Biçimleri, Kültür Sanat Dergileri

ABSTRACT

POSTED IN TURKEY COVER DESIGN FORM AND CONTENT OF REFLECTION OF CULTURE AND ART DIRECTION MAGAZINE ILLUSTRATION USAGE

TURAN DOĞAN, Merve

Master's Degree, Graphic Art Department, Graphic Design Department

Thesis Advisor: Assist Prof. Aytaç Özmutlu

October -2019, page 102

The covers of the magazine take the final shape in the design by blending the design ideas and artistic knowledge of the graphic designer. As a result of these cases, cover designs vary according to each magazine. Illustration designs on the cover of the magazine show their existence from illustration techniques to other expressions. The illustration designs used in the cover should be designed in accordance with the visual perception of the reader in harmony with other visual expressions (graphic design principles and forms of visual expression). The reader sees the audience, illustration and information and receives the required message on the cover.

The cover images used in the culture and art magazines were classified, and the usage density of each image was determined and the relationship between the design principles and the variety of visual expression was examined. It was seen that the art and culture portrait magazines examined in the study were made with illustration technique and the use of portraits was more widely used. In the researches, it was seen that illustration cover images used in Culture and Art Magazines were not examined before.

The research consists of three main sections. In the first part, graphic design and illustration art are generally defined. The stages of graphic design and illustration art in the historical development process are discussed. Application areas, visual expression forms and graphic design principles are mentioned in graphic art. In the art of illustration, developing techniques and types are mentioned.

In the second part, the definition and development process of the journal, which is an important branch of the press.

In the third chapter, the illustrations of the illustrations that constitute cover images in culture and art magazines are analyzed in terms of graphic design principles and visual characteristics.

Key Words: Graphic Design, Illustration, Principles of Graphic Design, Visual Expression Forms, Culture and Art Magazines

KISALTMALAR VE SİMGELER

Akt.	: Aktaran
G.M.K.	: Grafikerler Meslek Kuruluşu
M.Ö.	: Milattan Önce
T.D.K.	: Türk Dil Kurumu
vb.	: Ve benzeri
vs.	: Vesaire
yay.	: Yayıncılık
yy.	: yüzyıl
x	: Hayır -Yok

TABLULAR DİZİNİ

Tablo 1: Bavul Dergi Kapaklarının Görsel Özellikler Temelinde İncelenmesi ...	5
Tablo 2: Bavul Dergisi 45. Sayı Kapak Görselinin, Grafik Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi	56
Tablo 3: Kafasına Göre Dergi Kapaklarının Görsel Özellikler Temelinde İncelenmesi	59
Tablo 4: Kafasına Göre Dergisi 22. Sayı Kapak Görselinin, Grafik Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi	60
Tablo 5: Kafkaokur Dergi Kapaklarının Görsel Özellikler Temelinde İncelenmesi	62
Tablo 6: Kafkaokur Dergisi 2. Sayı Kapak Görselinin, Grafik Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi	63
Tablo 7: K1yı'da Dergi Kapaklarının Görsel Özellikler Temelinde İncelenmesi	66
Tablo 8: K1yı'da Dergisi 5. Sayı Kapak Görselinin, Grafik Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi	67
Tablo 9: Masa Dergi Kapaklarının Görsel Özellikler Temelinde İncelenmesi ...	69
Tablo 10: Masa Dergisi 27. Sayı Kapak Görselinin, Grafik Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi	70
Tablo 11: Notos Dergi Kapaklarının Görsel Özellikler Temelinde İncelenmesi	73
Tablo 12: Notos Dergisi 60. Sayı Kapak Görselinin, Grafik Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi	74
Tablo 13: Tuhaf Dergi Kapaklarının Görsel Özellikler Temelinde İncelenmesi	76

Tablo 14: Tuhaf Dergisi 4. Sayı Kapak Görselinin, Grafik Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi	77
Tablo 15: 46'LIK Dergi Kapaklarının Görsel Özellikler Temelinde İncelenmesi	79
Tablo 16: 46'lık Dergisi 6. Sayı Kapak Görselinin, Grafik Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi	80

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1: Denge kullanımı Çalışması Örneği	19
Şekil 2: Görsel hiyerarşi kullanımı çalışması örneği	20
Şekil 3: Devamlılık Çalışması Örneği	21
Şekil 4: Bütünlük Çalışması Örneği	22
Şekil 5: Vurgu çalışması örneği	23

GÖRSELLER DİZİNİ

Görsel 1: Lascaux Mağarasındaki Boğa ve Bizon Resimlemeleri İnsanlık Çağının En Eski Görsel Eserleri.....	7
Görsel 2: 3200’li Yıllarda Ortaya Çıkan Mısır Hiyeroglif Yazısında Resme Benzeyen Semboller	9
Görsel 3: Kurumsal Kimlik Tasarımı Örneği	11
Görsel 4: Reklam amaçlı tasarlanmış afiş tasarımı örneği.....	12
Görsel 5: Tanıtım Amaçlı Tasarlanmış Ambalaj Tasarımı Örneği	13
Görsel 6: İllüstrasyon Tasarımı Örneği	14
Görsel 7: Web Tasarımı Örneği	15
Görsel 8: Yayınlanmış Gazete Sayfası Örneği	16
Görsel 9: Dergi İlanı Örneği	17
Görsel 10: El ilanı (Broşür) Örneği	17
Görsel 11: Orantı Çalışması Örneği	19
Görsel 12: Oreo Firmasına Ait Afiş Çalışması Örneği	31
Görsel 13: Kafa Dergisine Ait Kapak Çalışması Örneği	32
Görsel 14: Merve Evren Tıbbi İllüstrasyon Çalışması	33
Görsel 15: Hayden Williams’a ait çalışma örneği	34
Görsel 16: Utah’ta bulunan dinazor kalıntılarından sanatçının çizim çalışması ..	35
Görsel 17: Suluboya Çalışması Örneği	37
Görsel 18: Kolaj Tekniği İle Yapılmış Çalışma Örneği	38
Görsel 19: Kerim Usta tarafından yapılan dijital illüstrasyon çalışması örneği ..	39
Görsel 20: The Gentleman’s Magazine Dergisi.....	41
Görsel 21: The Massachusetts Magazine Dergisi	41
Görsel 22: American Magazine of Useful and Entertaining Knowledge Dergisi..	42
Görsel 23: Mother's Magazine Dergisi	42

Görsel 24: The Munsey Dergisi	43
Görsel 25: Vogue Dergisi	43
Görsel 26: Asia Dergisi	44
Görsel 27: Resimli Ay Dergisi	44
Görsel 28: Ülkü Dergisi	46
Görsel 29: Ayda Bir Dergisi	47
Görsel 30: Çınaraltı Dergisi	47
Görsel 31: Büyük Doğu Dergisi	48
Görsel 32: Hisar Dergisi	49
Görsel 33: Bavul dergisine ait 6 kapak görseli	55
Görsel 34: Bavul dergisinin 45. sayısı	56
Görsel 35: Kafasına Göre dergisine ait 6 kapak görseli	59
Görsel 36: Kafasına Göre dergisinin 22. sayısı	60
Görsel 37: Kafkaokur dergisine ait 6 kapak görseli	62
Görsel 38: Kafkaokur dergisinin 2. sayısı	63
Görsel 39: Kıyı'da dergisine ait 6 kapak görseli	66
Görsel 40: Kıyı'da dergisinin 5. sayısı	67
Görsel 41: Masa dergisine ait 6 kapak görseli	69
Görsel 42: Masa dergisinin 27. sayısı	70
Görsel 43: Notos dergisine ait 6 kapak görseli	73
Görsel 44: Notos dergisinin 60. sayısı	74
Görsel 45: Tuhaf dergisine ait 6 kapak görseli	76
Görsel 46: Tuhaf dergisinin 4. sayısı	77
Görsel 47: 46'LIK dergisine ait 6 kapak görseli	79
Görsel 48: 46'LIK dergisinin 6. sayısı	80

GİRİŞ

Grafik sözcüğü, “grafikos” veya “graphein” kelimesinden türetilmiştir. Genel olarak yazma, resim çizme, işaretler, desenler anlamına gelmektedir. Görünür olan ve iletişimsel veya işlevsel bir amaç içeren tasarımın iyi bir tanımıdır. Başka bir deyişle, grafik düşünce, iki boyutlu düzlemlerde veya üç boyutlu formlarda resimsel elemanlar ve fotoğraflar kullanarak bir nesneyi veya nesnel evrenin bir bölümünü tasvir etmek anlamına gelir. (Ersöz, 1993, s. 25).

Fotoğraf, illüstrasyon ve her türlü tekniklerden faydalanarak, çeşitli araçlarla meydana getirilerek yeni bir tasarım ya da sanatsal ifade elde edilmektedir. Grafik tarzların birçoğu, gelişimleri süresince genellikle plastik sanatlardan, özellikle de resim sanatından, etkilenmiştir. İllüstrasyon da grafik tasarımın bir dalı olup günümüzde en sık kullanılan kitle iletişim araçları içerisinde yer almaktadır. Fotoğraftan ayıran niteliği ise bir görüntünün salt aktarımını görsel dille müdahale ederek kendine özgü teknikle oluşturmasıdır. Bunlar airbrush, sulubuya, yağlı boya, guaj boya vb. gibi tekniklerden oluşmaktadır.

Derginin çekiciliğini arttırmak ve satışını sağlamak amacıyla derginin kapağında birçok öge kullanılmaktadır. Bu ögeler sayesinde dergi ile okuyucu arasında bir bağlantı kurulmaktadır. Bu bağlantı yoluyla okuyucu; kendi deneyimlerini, kültürünü, değerlerini, yaşam tarzlarını ve ihtiyaçlarını içeren kodları kullanarak derginin kapağında gördüğü görüntüye anlam yüklemektedir. Böylelikle kendisini olgunun yerine koymaktadır. Bu etkileşim sırasında, dergi tasarımı aynı zamanda okuyucu ile kapak arasındaki görsel iletişime de yardımcı olmaktadır. Bu bağlamda dergi tasarımı, okuyucuyu sayfadaki görsel ve dilsel mesajların okunması gerektiğini gösteren bir yönlendirici niteliği kazanmaktadır.

Derginin kapak tasarımındaki görsel ve dilbilgisi mesajları, derginin tüketici tarafından satın alınabilmesini sağlamalıdır. Bu nedenle, görüntüler, şekiller, renkler, başlıklar, başka bir deyişle, kapaktaki görsel göstergeler doğru seçilmeli ve uygulanmalıdır. Derginin içeriği ve aktarılması amaçlanan bilgiler hakkında bilgi ileten bu göstergeler tarafından üretilen mesajlar, ilk olarak

derginin kapağı aracılığıyla okuyucuya iletilmektedir. Bu nedenle, dergi hakkında ilk izlenimi sağlayan, dergi kapağının kendisidir.

Her yerde karşımıza çıkan illüstrasyonları dergi kapak tasarımlarında da görmek olası bir durumdur. Dergilere bakıldığında dönemin getirdiği popüler olan illüstrasyon tasarımları, dergi kapaklarında görölmekte ve bu tasarımlar yaşanılan çağın biçimini ve tarzını yansıtmaktadır. Bu bağlamda dergilerin kapak tasarımlarının gelişim sürecine bakarken, yapılan yenilikler ve değişimlerin, dergilerin tasarımcılarının yaşadığı dünyadan ipuçları verdiği görölmektedir. Basın yayın sektöründe sık kullanılmaya başlayan illüstrasyon ise durumu daha net, akıcı veya eğlenceli bir biçimde yansıtmaktadır. Belli bir öykünün, belli bir temanın dikkat çekici olması güçlü bir yanının olduğunu göstermektedir.

1.BÖLÜM

Düşünsel kavramları resimleme tekniği ile ortaya koyan illüstrasyon, bir mesajı iletme ve alıcı ile iletişim kurma amacını oluşturmaktadır. İllüstrasyon, tarih öncesi dönemlerde incelenecek olursa, iletişim kurma çabası ile doğmuş bir türdür. İllüstrasyonun sade ve anlaşılır olması; onu uluslararası düzeyde genişletmiş ve güçlü bir iletişim aracı yapmıştır. İllüstrasyonun insan zihninde kolay algılanabilip ve yorumlandırılabiliniyor olması evrensel boyutta ilerlemesine, bununla ilgili birçok tekniklerin doğmasına ve kullanım alanlarının yaygınlaşmasına imkan sağlamıştır. Bunun sonucunda; günümüzde hemen hemen her yerde karşımıza çıkan illüstrasyonları, dergi kapaklarında da görmek mümkün hale gelmiştir.

Geçmişten günümüze dergi kapaklarına göz atıldığında yaşam tarzından, teknolojiden, ekonomik koşullardan ne denli etkilenildiği görülmektedir. illüstrasyon tasarımlarını dergi kapaklarında görmek, sanatçının yaşadığı devrin üsluplarını ve tarzını yansıttığını gösterir. Böylelikle dergilerin gelişim sürecine bakarken yapılan yenilikler ve değişimler, dergilerin tasarımcılarının yaşadığı ile ilgili ipuçları vermektedir.

Çalışma, nitel araştırma yöntemleriyle günümüz kültür sanat dergilerinden tesadüfi olarak seçilen 8 adet dergi kapağı illüstrasyon tasarımlarını biçim ve içeriği yansıtması açısından tasarım ilke ve görsel özelliklerine uygunluğu ele alacaktır.

1.1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

Bu araştırmanın problemini, Türkiye’ de yayınlanan kültür sanat dergilerinin kapaklarının görsel ifade ve tasarım ilkeleri açısından uygun olup olmadığının belirlenmesi oluşturmaktadır.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Türkiye’de yayınlanan kültür sanat dergilerinin kapaklarının grafik tasarım ilke ve görsel ifade biçimlerine uygunluğunu ve görsel ifade çeşitliliğini ortaya koymak bu araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Günümüzde yayınlanan kültür sanat dergilerinin sayısı oldukça artmıştır. Dergi kapakları okuyucuyla kurulan ilk etkileşimin gerçekleşmesinde başlıca unsurdur. Dolayısıyla dergi yayıncılığında kapak tasarımına verilen önemin özellikle son yıllarda arttığı görülmektedir. Bu yönelim içerisinde dergi kapakları incelendiğinde büyük çoğunluğunu görsel ifade ve teknik olarak birbirine benzeyen ve çoğunlukla illüstrasyon tekniğinin kullanıldığı kapakların sayıca çokluğu göze çarpmaktadır. Bu araştırma söz konusu dergi kapaklarının tasarımlarının grafik ilke ve görsel ifade biçimlerine uygunluğunu ve teknik çeşitliliğini ortaya koymasından önemlidir. Araştırma kapsamına alınan dergi kapaklarının kategorisel analize tabii tutulmasıyla elde edilen verilerin ilgili literatüre katkı sağlaması hedeflenmiştir.

1.4. SAYILTILAR

Araştırma kapsamında aşağıda yer alan sayıtlılardan hareket edilmiştir.

1. Türkiye’de son yıllarda yayınlanan kültür sanat dergilerin kapaklarında illüstrasyon kullanımı ağırlıklı olarak tercih edilmektedir.
2. Kültür sanat dergilerin kapaklarında kullanılan tasarımların dergi içerikleri hakkında bilgi vermesi önemli olduğu düşünülmektedir.
3. Dergi kapaklarında kullanılan görsellerin grafik ilke ve görsel ifade biçimlerine uygunluğunun görsel iletişim açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

1.5. SINIRLILIKLAR

Bu araştırma, Türkiye’de halen yayınlanmakta olan 8 kültür sanat dergisinin çeşitli sayılarına ait 278 adet kapağının grafik tasarım ilke ve görsel ifade biçimleri açısından incelenmesidir.

1.6. TANIMLAR

Grafik tasarım: “Grafik tasarım ve tasarımcının kökeni duygu ve düşüncelerini, istek ve beklentilerini çizimleriyle anlatmış ilk insana kadar uzanır (Uçar, 2004, s. 92). Bu tarihten itibaren baktığımızda grafik sanatların 6000 yıllık bir geçmişe sahip olduğu söylenebilir (Tepecik, 2002, s. 17). Grafik tasarım

kavramı ilk defa 20.yy metal kalıplara oyma tekniği çoğaltılmış, teknolojinin ilerlemesi ile birlikte sadece masaüstü yayıncılıkta değil film aracılığıyla perdeye, televizyona, bilgisayar aracılığı ile görsel malzemelere yansımıştır”(Becer, 2011, s. 33).

İllüstrasyon: “Latince Latince "lustrare" kökeninden gelir, anlamı "anlaşılabilir" demektir. Bir "metin" veya konunun içinde yer alan "görsel varlıklara" verilen isimdir. Temel amacı bir fikri daha etkin ve verimli bir şekilde açıklamak, bir harita ya da diyagram gibi aydınlatmak, bir şeyi açık bir şekilde gizlemeden aydınlatmak, bilgiyi siler. Bir gösterimin başarısı ve başarısızlığı mesajı iletme şekline bağlıdır.”(Gikonv, Akt: Sarı, 2006, s, 3).

Dergi: Dergiler alanlarına göre; halkın bilinçlendirilmesini sağlayan medya iletişim araçlarından biridir. Çoğunlukla aylık olarak yayınlanır. Ancak, haftalık veya iki aylık dergiler de vardır. Dergiler nitelik olarak gazetelerden farklılık göstermektedir. Gazetelerde, doğru bir şekilde gözden geçirilmeyen ve çıkarılmayan daha yoğun bilgiler vermek söz konusudur (Türk, Kansu ve Ciylan, 2007:149).

Tasarım İlkeleri: Boydaş Sanatın ilkelerini; Denge, Vurgu, Hiyerarşi, Bütünlük, Ritm ve orantı olarak belirlemiştir (Boydaş, 2007, s. 17). (Buyurgan S. ve Buyurgan U. 2007, s. 119-123) tasarım ilkelerini altıya ayırmışlardır. Bunlar; “Ritim ve hareket, denge, vurgu, kontrast, birlik(bütünlük), çeşitlilik”dir. Becer’e (2011, s. 64) göre grafik tasarım ilkeleri beşe ayrılır.

2.BÖLÜM

2.1. GRAFİK TASARIM TANIMI VE TARİHÇESİ

Grafik tasarımın amacı, iletişim çerçevesinde, düşünceleri ya da sorunları görselleştirerek anlaşılır hale getirmektir.

Pekmezci'ye göre “Grafik tasarım; eğitim, tanıtım, yönlendirme, reklâm, etkileşim ve birçok alanda dikkat çekmek amacıyla geniş kitlelere veya hedef kitleye yönelik üretimde bulunan bir sanat dalıdır” (Pekmezci, 2001, s. 31).

Teker'e göre “Grafik tasarım, bir kurumun tüm iletişim araçlarının tamamını kapsar. Kuruluşun renginden logonun tipografisine ve antetli kağıdın tasarımına kadar çeşitlilik gösterir. İletişim tasarımcısı, örgütün temasta olduğu müşteri grubu ile görsel iletişimi kolaylaştırmayı ve şirketin ve ürünlerinin, müşterilerden, rakiplerinden farklı olarak tanınmasını ve müşterileri tarafından geri çağırılarak tercih edilmesini sağlamayı amaçlamaktadır”(Teker, 2002, s. 216).

Grafik tasarım, görsel iletişim sanatının dallarından biridir. Grafik tasarımın hedefi, görsel ifadelerin ve metinlerin anlaşılabilir olmasını sağlamaktır. Grafik tasarımın bir diğer hedefi, ayırt edici özelliklere sahip tasarımların organize edilebilmesidir. Aynı zamanda grafik tasarımın işlevi hedef kitle ile görsel kitle arasındaki iletişimi kurma çabası ve bu çaba sonucunda bir ürün, hizmet ya da fikir ile yeni bir mesaj üreterek söz konusu hizmeti ve fikri tanıtmaktır. İnsanoğlunun ilk var oluşundan itibaren birbirleri ile iletişim kurma çabası içerisine girmişler, buldukları yaşam alanlarının gündeminde var olan sorunları anlatma gayretine girmişler ve bunları somut örneklerle açıklamışlardır. Örneğin; ilkçağlarda yaşadıkları mağara duvarlarına havyan ve bitki illüstrasyonları çizerek birbirleri ile iletişim kurmuşlardır. Daha sonraları kağıdın bulunması ile kil üzerine tasarladıkları baskı tekniğini geliştirmiş, tahta ve taş baskı yöntemlerini deneyip yeni bir boyut kazandırmıştır.

Yazının bulunmadığı dönemlerde bile insanlar, çevrelerindeki olayları çizme yoluyla bir iletişim aracı geliştirmişlerdir. Altamira mağaralarının duvarlarına açık ve stilize biçimlerle figürler ve formlar çizmişlerdir. Mağara duvarlarında rastlanılan bu illüstrasyonlar, tasarımın ilk örneklerindedir.

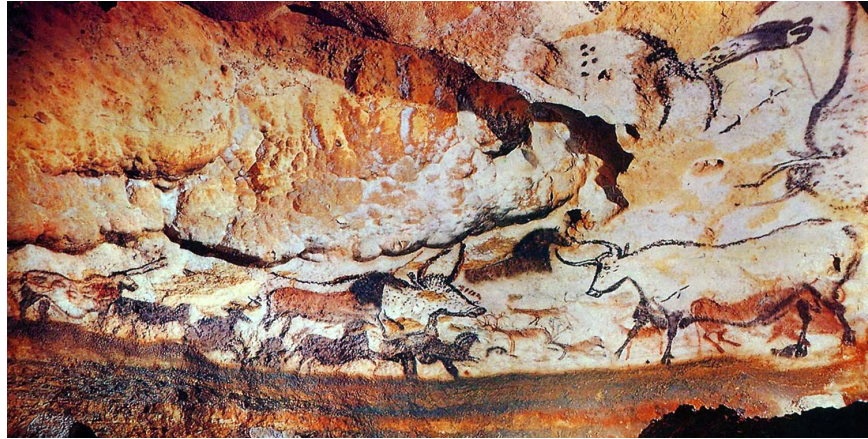
Tasarım kavramı, zihinde görselleştirilen biçim, duyuların ya da hafıza tarafından sunulan görüntü olarak tanımlanır. ‘Tasarım’ için İngilizce karşılığı

“design” köklerinden gelir, Latince tasarım, görmezden gelme ve 'gösterme, işaretleme, tanımlama, belirleme' anlamına gelir (Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, 1997: 1746).

Kınık'a göre “Eski çağlardan başlayarak, insanlar duygularını, düşüncelerini ve deneyimlerini ifade etmek için kalıcı biçimler aramışlardır Basit resimlere, sembolik formlara ve nihayetinde dizgelere ulaşmışlardır. Buzul çağından itibaren, çizimlerini mağara duvarlarına çizerek veya boyayarak yapan insanlar, grafik sanatının bilinen ilk örnekleri olarak kabul edilmektedir.” (Kınık, 2005, s. 23).

Grafiğin tarihi insanların yaşadıkları mağara duvarlarına yaptıkları elde bulunan ilk görsel belgeler olarak kabul edilen resim, işaret ve çeşitli çizimleri ile otuz-kırk bin yıl öncesine kadar uzanmaktadır. O dönem insanı yararları olan araç gereçleri, çanak, çömlek ve çeşitli süs eşyası gibi nesnelere, bu çizimlerle tasvir etmiştir. Böylece insanlar, yüzyıllar boyunca oluşturdukları resimler, çizimler ve çeşitli işaretler aracılığıyla çevresine ve başka topluluklara gerekli mesajları iletmış ve hedef kitle ile iletişim kurmayı başarmıştır.

Eski çağlardan başlayarak insanoğlu duygu, düşünce ve yaşadıkları dünyanın sıkıntılarını ve yaşam biçimlerini dile getirmek için sembolik çizimler tasarlamışlardır. Buzul Çağı'ndan itibaren insanların kazıma ya da boyama tekniklerini kullanarak mağara duvarlarına yaptıkları semboller, grafik sanatı adına tasarlanan ilk örnekleri olarak kabul edilmektedir. MÖ 15000 Altamira (İspanya) ve MÖ 25000 Lascaux (Fransa) mağaralarında bulunan hayvan ve insan figürleri, günlük yaşamın bir kesitinden izlenimler vermiştir (Kınık, 2005: 23).

Görsel 1: Lascaux mağarasındaki boğa ve bizon resimlemeleri insanlık çağının en eski görsel eserleri

Kaynak: <http://www.milliyet.com.tr/lascaux-magarasi-nerededir--molatik-13037/>

Yazmak ve çizim yapmak, insanlık tarihinin uygarlık aşamalarında en önemli ve en etkili iletişim yöntemidir. Çünkü insan çizmeye ve yazmaya her zaman gerek duymuştur. Çizimin gücü, ilkel dönemlerden itibaren insanın kendini

ifade etme şekli olarak görülmüştür. Daha sonraları ise insanoğlu kendini ifade etmek için resim ve yazıyı çizim aracı olarak kullanır. Bu araçlar sayesinde iletmek istenenler saklanabilir, yenilenebilir, ulaşılabilir ve asıl önemlisi sonraki kuşaklara kaynak oluşturulabilmektedir. İkel dönemlerdeki insanların duvara çizmiş olduğu resimlerde bir tür gizli ayin olduğu varsayılır. Bu büyü ayini; oklarla mızraklarla öldürülen bizon ya da başka hayvanların gücü hapsedilerek ele geçirilir. Öldürülen hayvandan yapılan bir takı da bu büyüün uzun süreli olmasını sağlar. Bu iletişimde takı veya silah yapılarak kullanılan eşyadaki ileti kişiye özeldir. Sadece o kişiye aittir. Ama en güçlünün yani şefin asası, mızrağı ya da takıları tüm yönetim gücünü de simgeler. O nedenle çizimlerde bu imgeler ve silahlar abartılı belirtilir. Güç yukardan aşağıya bir sıralama ile çizilerek resmedilir (Dedeal, 2003, s. 52).

İkel dönemlerde mağara duvarına çizilmiş duvar resimlerine baktığımızda bizondan kadın figürüne gidiş şeklinde dönüşümler ve stilizasyonlar karşımıza çıkmaktadır. İnsanların eski çağlarda avlanmak, eş bulmak, beslenmek, vb. için kullandıkları görsel ve sesli işaretler, bugün bildiğimiz anlamda bir dilin sesleri veya görselleri değildir ancak iletişim kurmak adına önemlidir. Görsel bir tarihçe izleyecek olursak; mağara resimleri, çivi yazısı, hiyeroglifler, tahta baskı, taş baskı, matbaa, fotoğraf, ofset ve günümüz dijital ortamı, insanın görsel iletişim kurduğu platformlar olmuşlardır.

Günümüzde kullanılan bazı grafik teknikler mağara dönemlerinde görülmüştür. Kaya duvarlarını resimleyen kişilerin günümüz airbrush tekniğinin temeli sayılabilecek teknikleri kullandıkları anlaşılmıştır. Püskürtme yöntemi de denilen airbrush tekniğini, boya doldurulmuş kemik parçalarını duvara üfleyerek resimler yapma yolu ile uyguladıkları anlaşılmıştır. Çağdaş ilkelerin de günümüzde halen boya doldurulmuş boruyu, ağızlarıyla üfleyerek püskürtme yöntemi ile resim yaptıkları görülmektedir (Tansuğ, 1993, s. 21).

İnsanlar, sosyal ve kültürel bir varlık olarak hayatlarını güvenli bir biçimde sürdürebilmek için, toplu olarak yaşamak zorunda kalmışlardır. İçinde oldukları bu durum, insanlara birbirleriyle iletişim kurma gereksinimini doğurmuştur. Bu iletişim boyutunu bulan insanlar, simgesel yapıyı bulmuşlar ve bu yapının gösterdiğinden daha fazla anlam ifade edebildiğini fark etmişlerdir. Yaşadıkları dünyanın da etkisiyle doğal ve gerçekçi düşüncelerini ifade edebilecek sembol ve işaretler yaratmışlardır.

İnsanlık tarihinin, dolayısıyla iletişim tarihinin, dönüm noktalarından biri de yazının bulunmasıdır. Yaklaşık MÖ 6000’li yıllarda Sümerler tarafından bulunan yazı belli sembollerin, sadeleştirilmiş resim ve göstergelerin kullanılmasından oluşmaktaydı.

MÖ. 3000 yıllarında Mısır Uygarlığı, daha etkili ve daimî olan ve yaşamdan örneklere yer verilen hiyeroglif adında farklı bir yazı çeşiti kullanmıştır. Okunabilen ve sembollerden oluşan bu yazı tipleri; resimle ilgili özellikleri ile sembolize ve görsel anlatım biçimiydi. Bir tasarım disiplinde görsel ve sözlü anlatım biçimlerinin sunulması, bu dönemden günümüze kadar geçen süreçte ilk örnek ve grafik tasarımın başlangıcı olarak kabul edilebilir.

Görsel 2: 3200’li yıllarda ortaya çıkan Mısır hiyeroglif yazısında resme benzeyen semboller

Kaynak: <http://www.kalemveyazi.com/?p=405>

Zamanla insanoğlu ihtiyaçlarına göre yeni anlatım seçenekleri geliştirirken; mesajı veya gerekli olan bilgiyi kendi dışındaki topluma iletmek için daha seri üretime ihtiyaç duymaya başlamıştır. Böylece, iletişim tarihinde büyük önem taşıyan ilk baskı teknikleri, Sümerlerin taş ve kile oyulmuş kalıplarla başladığı bilinmektedir.

Bilginin kuşaktan kuşağa aktarılmasında, yazı ve sembollerin, taş veya kil tabletler, deri, kumaş ve ağaç kabukları gibi malzemelerin üzerine motiflenerek saklanması etkili olmuştur. Bu malzemelerin hem üretimi hem de saklanıp korunmasındaki zorlukların getirdiği arayışlar ve kağıdın bulunması ile iletişim alanı daha da büyümüştür. Kağıdın bulunmasından sonra iletişimin diğer bir

dönüm noktası ise baskı teknolojilerindeki gelişmeler olmuştur. Bilgi ve belgelerin saklanabilmesinde en önemli rol oynayan baskı teknikleri ve kağıt üretimi, görsel alana dair her türlü kültürel birikimin saklanabilmesini kolaylaştırmış ve sonraki kuşaklara aktarılmasında taşıyıcı bir görev üstlenmiştir.

1450’de Gutenberg’in matbaayı bulması, insanoğlunun gelişiminde önemli rol oynadı. Sembolik işaretlere dönüşen yazı formu, geçen zaman içinde daha da sadeleştirilerek kolaylaşmış ve bu gelişme ile beraberinde bir yaygınlığı da getirmiştir. Endüstri Devrimine kadar olan süreçte grafik olgusu ressamlar ve matbaa elemanları tarafından yürütülmekte olup bu dönemde, yayıncılık ve ağırlıklı olarak kutsal kitapların tasarlanıp resimlenerek çoğaltılması konusuna yönelik çalışmaları kapsamaktadır.

Teker’e göre “15. 16. ve 17. yüzyıllarda ahşap ve metal baskıda tarama tekniklerinin geliştirilmesi sonucunda, ton farklılaşmasını sağlayan daha detaylı ve baskılar elde etmek mümkün olmuştur. İlk defa baskı ve renk veren fenomen haline gelmiştir. 18. yüzyılın sonlarına doğru, litografi tekniğinin varlığıyla grafik sanatının gelişiminde önemli rol oynamıştır. Bu yöntemle, bir işin birden çok kopyasının yapılması mümkün olmuştur” (Teker, 2002, s. 70-71)

19.yy’da Endüstri Devrimi’yle birlikte yaşanan bilim ve teknolojiadaki hızlı gelişmeler ve makineleşmenin getirdiği yeni imkanlar, toplumların yaşam tarzını kökünden değiştirmiştir. Bu dönemden itibaren başlatılan sanat hareketleri kapsamında geleneksellik yıkılarak her alanda arayışlar içine girilmiştir. 19. yüzyılın başında grafik sanatın gelişmesine etki eden bir diğer önemli buluş, fotoğraf olmuştur. Modern anlamda grafik tasarım, Arts and Crafts ve Art Nouveau gibi sanat hareketleriyle birlikte hayatımızda etkin bir rol oynamaya başlamıştır. Günümüz Grafik Sanatı’na bakıldığında ise geçmişin gölgesi ve etkileri devam etmektedir. Teknoloji ile birlikte de grafik sanatının olanak ve imkanları çoğalmıştır.

2.2. GRAFİK TASARIM UYGULAMA ALANLARI

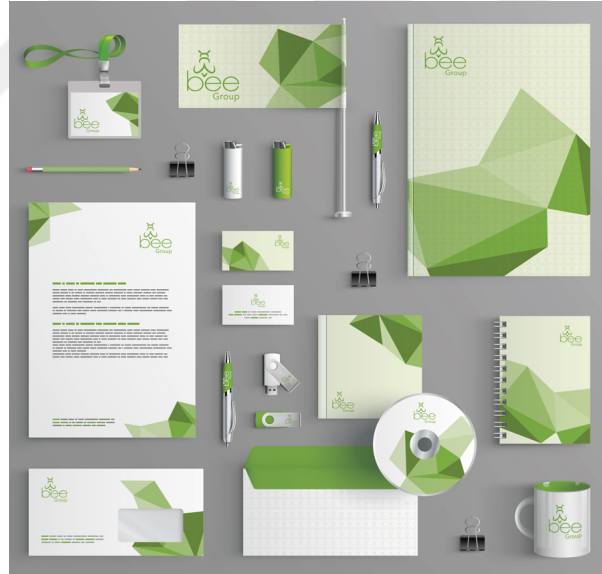
Bir mesajın açık, kazançlı ve estetik bir yolla iletilmesi, ürün ya da hizmetin rakipleri arasından sıyrılarak dikkat çekmesi amacıyla grafik tasarım ürünleri kullanılmaktadır. Grafik tasarım ürünleri, iletişimde verilmek istenen mesajı taşıyan kanal, başka bir deyişle, aracı olarak görevlendirilmiştir. Etkili ve başarılı bir iletişim gerçekleşmesi için iletilmek istenen mesaj kadar mesajı

iletmede kullanılan kanal da önemlidir. Kanalin önemi düşünülduğünde, iletişimde kullanılan basılı, sesli ve diğer iletişim ürünlerinin başarılı olması gerekmektedir.

2.2.1. Görsel (Kurumsal) Kimlik Tasarımı

Kurumsal kimlik, pazarlamada bir firmanın işlevsel bütünü hakkında bilgi verdiği isimdir. Kurum kimliği; bir firmanın, organizasyonun kimliğini anlatır. Bu kimlik; kurumda çalışanların davranışları, kuruluşun iletişim biçimleri, kuruluşun felsefesi ve görsel unsurlardan oluşur.

Okay'a göre "Kurumsal kimliğiniz, kartvizitinizdeki yazı tipinin kullanımından camın üzerine yapıştırdığınız etikete kadar birçok öge içerir. Kurumsal kimlik tasarımında, amblemden (logo) ofis tasarımına, çalışanlardan araç giydirmeye, antetli kağıttan tabelaya, web sitesinden ambalaj tasarımına ve faaliyet raporuna kadar her şeyin kullanıldığı belirtildi. Başka bir deyişle, sahip olduğunuz logo tasarımını ve görsel unsurları düzeltmek için kurumsal kimliğin kullanılabileceğini söyleyebiliriz. Örneğin, belirli bir kartvizit tasarımınız yoksa, müşterilerin sizi tanıması zor olacaktır."(Okay, Akt: Arıcan, 2012, s, 45).

Görsel 3: Kurumsal kimlik tasarımı örneği

Kaynak: <https://cihanbuyukakkas.com/kurumsal-kimlik-tasarimi/>

Kurumsal kimlik tasarımında yer alan grafik simgeler, kurumsal kimlik tasarımının önemli bir parçasıdır. Günümüzde tercih edilen grafik simgeler; logo, amblem, simgesel işaret vb. gibi adlarla adlandırılır. Grafik simgeler sade, anlaşılması kolay, akılda kalıcı, olabildiğince az sayı ve renkten oluşmalıdır. Her tür baskı ve basılan ürünün kesim tekniği ile pürüzsüz olmalı, çok küçük ya da çok büyük boyutlarda ayrıntılar kaybolmamalı, görüntü pikselleşmemeli ve bu

Çalışmaların anlam bütünlüğü bozulmamalıdır. Her türlü yüzeyde ve ölçüde okunabilir olmalıdır.

2.2.2. Afiş Tasarımı

Afiş, “Bir şeyi tanıtmak için hazırlanan, kalabalığın ve kişilerin görebileceği yerlere asılmış, genellikle resimli duvar ilanı.” olarak tanımlanmaktadır. Afiş, bir ürün ya da hizmetin tanıtımı için sokaklarda, caddelerde, açık mekanlarda yer alan en önemli dış mekan reklam araçlarından biridir. Bir ürünü ya da bir fikri sanatsal ve kültürel açıdan topluma yaymak amacıyla yapılır. Farklı yüzeyler üzerine de uygulanan duvar ilanları olan afişler, bir duyuruyu iletmek aynı zamanda da reklam yapmak amacıyla kullanılmaktadır. Hedef kitlenin görebileceği yerlere belirli boyutlarda asılmakta olup, tasarım ve sanat kaygısını da eşit ağırlıkta taşımaktadır.

Afiş, sade, anlaşılır tipografik ve görsel tanımı ile reklam mesajını hedef kitleye en etkili ve seri bir şekilde ilettiği için en önemli reklam gereçlerinden birisidir (Teker, 2002, s. 139).

Görsel 4: Reklam amaçlı tasarlanmış afiş tasarımı örneği

Kaynak: <http://vektorelcizim.net/afis-tasarimi-nedir-kaca-ayrilir>

Bazı belli başlı kuralları içerisinde barındırmış olan afişler genellikle bir yazı ve bir görsel ögeden meydana gelir. Afiş tasarımlarında görsel ögelere büyük önem verilir. Yazı, resmi tamamlayan etkili bir elemandır. Afiş tasarımlarında kullanılan kötü yazı karakterleri afişin dengesini ve etkisini bozabilir. Yazı ve resimin uyumlu olması beklendiği gibi, dikkati üzerine çekmeli ve izleyici

üzerinde bir etki de bırakmalıdır. Tasarım oluşturulurken dikkat etmemiz gereken bazı noktalar vardır: Tasarımcı, afiş tasarımı aracılığıyla vereceği mesajı anlaşılır ifade etmeli; verilmek istenen bilgiyi kitleye açık ve net bir biçimde aktararak görsel bir bütün oluşturmalıdır. Konuya uygun bir resim tercih edilmelidir. Konuya uygun resim yerine görsel illüstrasyon veya fotoğraf seçilebilir. Bir afişte en çok ilgimizi ve algımızı çeken görseldir. Tasarıma uygun bir slogan ve mesajı destekleyen görsel unsurlar tercih edilmelidir. Pek çok afiş çalışmasında olabildiğince az font tercih edildiği görülmektedir.

2.2.3. Ambalaj Tasarımı

Ambalaj, dağıtım sırasında gerçekleşecek dış etkenlere karşı ürünü koruyan ve dağıtım görevi gerçekleştirirken bu işlevi kolaylaştırıcı bir yapıya sahip olmalıdır.

Ürün, mahsul, gıda, giyim ve birçok dalda pazarlama çalışmaları büyük önem taşımaktadır. Maliyeti ve satışı etkileyen bir unsur olan ambalajın birçok faydası bulunmaktadır. Bunlardan başlıcaları: ürünü koruması, taşımada yardımcı olması, diğer mallardan ayırt edici olmasıdır. Tasarlanan ambalaj, içinde bulunan ürün hakkında bilgi verici özellikte olmalıdır. Ayrıca kullanma talimatı olmalı ve ürünün kolay açılabilen kullanışlı bir yapıya sahip olması gerekmektedir (Mucuk, 1999: 152).

Görsel 5: Tanıtım amaçlı tasarlanmış ambalaj tasarımı örneği
Kaynak: <https://www.gelisenbeyin.net/ambalaj-tasarimi.html>

Grafik ürünlerinde önemli bir yere sahip olan ambalajın tasarımında renk üzerinde çok çalışılması ve itinayla hazırlanması gerekmektedir. Yapılan

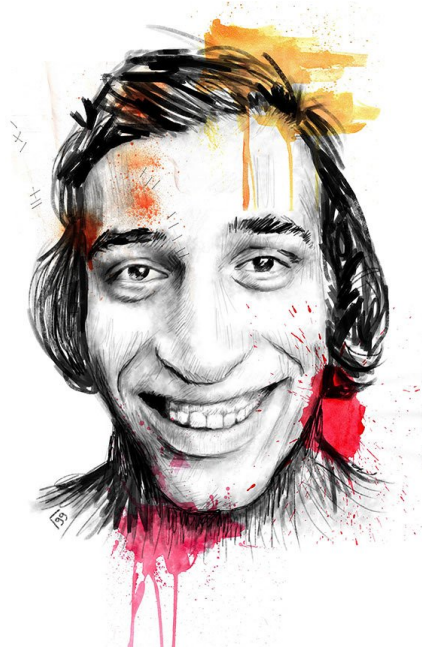

araştırmalar ile renklerin ürünleri satın alma ve seçme konusunda etkin bir rol oynadığını ve ürün üzerindeki etkin renk değişikliğinde bile şaşırtıcı sonuçlara ulaşılmıştır. (Uçar, 2004: 45).

2.2.4. İllüstrasyon

İllüstrasyonun hazırlanmasında ise çizim ve boyama tekniklerinin yanı sıra, fotoğraf, kolaj ve bilgisayar destekli programlardan da yararlanılmaktadır. Grafik sanatların bir kolu olan illüstrasyonun tarihi, altamira mağarasında bulunan resimlemelerden başlayıp günümüz dergilerinde çizilen karikatürlere kadar gelmektedir.

İllüstrasyon (Resimleme) : Sözlük anlamı olarak; izah edici resim demektir. Başka bir ifadeyle; başlık, slogan ya da metin gibi sözel unsurları görsel olarak betimleyen ya da yorumlayan bütün öğelere genel olarak “illüstrasyon” adı verilir. Çalışma hazırlanırken geleneksel çizim tekniği ve boyama araçlarına, fotoğraf ve bilgisayar tekniklerinden de destek olarak oluşturulmaktadır (Becer, 2009: 210).

Görsel 6: İllüstrasyon tasarımı örneği
Kaynak: <http://illustrasyon.nedir.org/>

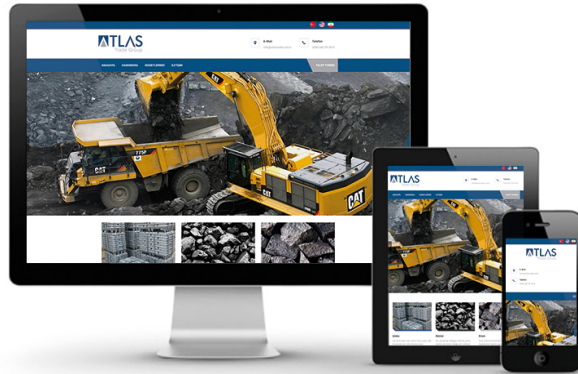
İllüstrasyonlar; ilişkili olduğu metni tanımlarken, yapılan eylemlerin kolay kavranıp benimsenmesine yardımcı olmaktadır. Estetik tatla birlikte görseli değişik anlam ve boyutlarda yeniden algılamamıza yardımcı olmaktadır.

İllüstrasyon, masal kitapları, çocuk kitapları için de vazgeçilmez görsel bir anlatım oluşturmaktadır. Görsellik kavramı, çocukların öğrenmesinde etkili olduğu için çocuk kitaplarında sıklıkla karşımıza çıkmaktadır.

2.2.5. Web Tasarımı

Web tasarımı, fikirlerin estetik çizgisinde, bir amaç için belilikleler tarafından yönlendirdiği, düzenlediği ve bunların uygulamaya yani yazılıma dönüştüğü işlemlerdir.

Web tasarımı, web sitesinin arama motorlarında erişebilirliğini sağlayan, ana hatları ile kişi ve kurumları, ürün ve hizmetleri tanıtan grafik ve metinlerin bir araya geldiği kaliteli bir çalışmadır. Web tasarımı, kısaca kişi ve kurumların dijital ortamda görünen yüzü denilebilir. İnternet tarayıcılarının görüntüleyebileceği bir şekilde özel olarak hazırlanan bir tasarım olan web tasarımı, HTML dilinde olup uzmanlar tarafından yapılır. Bu işi yapan kişilere de web master yada web tasarımcısı denilir. (<https://www.biltektasarim.com/>)

Görsel 7: . Web Tasarımı Örneği

Kaynak: <https://www.kanyonbilisim.com/kurumsal-web-tasarim>

2.2.6. İlanlar

İlanlar; gazete, dergi ve el ilanları olmak üzere üç grupta incelenmektedir.

- **Gazete İlanları**

Gazeteler günlük olarak yayınlanan basın araçlarıdır. Gündemde olan olayları bilgi vermek amaçlı yayınlanmaktadır.

“Genelde bildirimde bulunma kabiliyetine sahip olan gazete ilanları bu nedenle hedef kitleye mobilizasyon ve arzu yaratma yeteneğine sahip değildir.

Gazetelerde yayınlanan bir reklam hedef kitle tarafından kesilebilir ve saklanabilir. Gazeteler ve diğer basılı reklamlar, hedef kitle tarafından kesilme ve saklanma olanağına sahiptir. Gazeteler diğer basılı reklam medyalarından farklılaştırılmıştır. Her şeyden önce, geniş kitleler sık sık kendi çıkarları ile ilgili bölümleri dar bir sürede analiz ederek gazeteden yararlanmayı tercih ederler. Bu noktada, reklam veren, reklamın hedef kitlenin beklentilerine cevap veren sayfalara yazdırıldığından ve ilk bakışta dikkatlice düzenlendiğinden emin olmalıdır.” (Kocabaş ve Elden, 1997, s. 29).

Görsel 8: Yayınlanmış gazete sayfası örneği

Kaynak: <https://www.gzt.com/gazeteler/haberturkmagazin-gazetesi-03-10-2017>

Teker'e göre "Gazete ilanlarında dikkat edilmesi gereken etkenler;

- Gazete ilanı hazırlarken okuyucunun özgün tasarımları vererek kolay anlaşılmasını ve algılanmasını sağlamak için düzen anlaşmalı ve okunaklı bir yer tipografi lambasına sahip olunması sağlanmalıdır.

- Reklamı çekici ve çekici hale getirmek için renkler dikkatlice seçilmelidir.

- Şirket adı ve marka adı, logo veya amblem sağlayıcının büyük olması,

- Bir reklamda, resim, resimden hemen sonra resmin altına taşınır. Resmin altı harfi dikkatlice seçilmeli,

- İlanın grafik tasarımı yapıldığında, dikkat edilmesi gereken önemli hususlar ilanın ortasına yerleştirilmelidir.

- Negatif ifadeler başlıklarda kullanılmamalıdır,

- İlan metni 9 puntodan az olmamalı, 75 kelimeyi geçmemeli ve aralayıcılar dikkatlice seçilmelidir.”(Teker, 2002, s. 154).

• Dergi İlanları

“Dergilerin içeriği belli konularda baskın olduğu için, okuyucuların çok özel bir basılı medya olduğu bilinmektedir. Bu özellik, reklam verenin hedef kitlesini dikkate alarak daha kolay, daha seri ve sağlıklı karar vermeyi sağlar. Dergilerin gazetelere göre daha yüksek baskı ve kağıt kalitesi, özellikle renkli reklam ve prestij iletişimi reklamları için daha uygundur. Ancak, uzun süreli

yayıncılık nedeniyle, güncel yayınlarla bağlantılı olarak hazırlanan reklamlar için uygun değildir.”(Kocabaş ve Elden, 1997, s. 32).

Görsel 9: Dergi ilanı örneği

Kaynak: https://www.maviyesilajans.org/dergi_reklamlari.html

Dergi ilanlarının bir dezavantajı da bulunmaktadır. Dergi içerisinde yer alacak reklamların, yayınlanacak sayfaların yerlerinin çok önceden belirlenmesi ve basımlarının uzun sürmesi nedeniyle, reklâm planında ani değişikliklere imkan vermemektedir. Bu yüzden tasarım hazırlanırken proje ve plan iyi hazırlanmalıdır.

• El İlanları

El ilanları genel olarak tek yapraktan oluşur ve bir firmanın ya da ürünün içeriğini duyurmak amacıyla kullanılmaktadır.

Görsel 10: El ilanı (Broşür) örneği

Kaynak: <https://www.matbuu.com/blog/brosur-nedir.html>

El ilanlarında hızlı algılanmasını sağlayan başlıklar tercih edilmelidir. Bu kullanım ilanların etkili bir izlenim bırakmasında en önemli faktör olarak görülmektedir. İlanlar hazırlanırken farklı bir teknik tercih edilmelidir. Kullanılan tekniklerin diğer ilanlardan ayırt edici ve dikkat çekici özelliği olmalıdır. Bu ister renk ister derinlik vererek sağlanmalıdır (Tekel, 2002: 157)

2.3. GRAFİK TASARIM İLKELERİ

Tasarım oluşturulurken kullanılan görsel özelliklerin birbirleriyle kusursuz uyumu sağlayabilmesi için tasarım ilkelerinden de gelişim sürecinde destek alınması gerekir. Başka bir söylemle tasarım ilkeleri, çalışma alanı üzerinde kolaylık sağlamak ve yol göstermektedir. Buna ek olarak çalışma yapılırken gerekirse tasarım ilkelerinden biri, birkaçı ya da hepsi birlikte kullanılabilir.

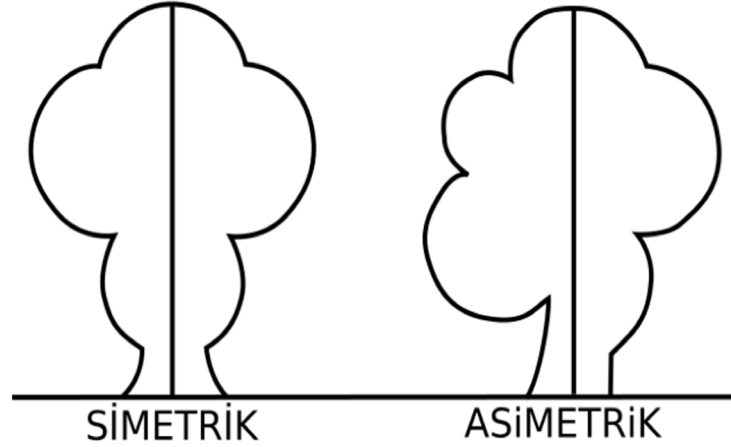
2.3.1. Denge

Dengeli bir tasarımın en önemli noktası gözü rahatsız etmeyen ve her açıyla (renk, obje, imge vb.) bir bütünlük oluşturan tasarımlardır. Dengenin, tasarımda tercih edilen plana göre iki yöntemi vardır. Bunlar: simetrik denge ve asimetrik dengedir.

Görsel tasarımın uyumlu bir bütün oluşturması, denge oluşumu ile gerçekleşir. Bütünlüğü oluşturmada en etkili yöntem dengedir. Eğer tasarımda yer alan ilkeler ve öğeler dengeli kullanılmış ise, tasarımda bütünlükten söz edilebilir. Denge, tek başına etkili bir yöntemdir. Eğer tasarımda dengesel bir bütünlük yoksa bu elemanlar işlevini yerine getiremez (İstek, 2004;92)

Simetrik denge; simetri denildiği zaman akla ilk olarak iyi orantılanmış ve dengelenmiş modüllerin oluşturduğu genel bir skrüktür akla gelir. Simetrik dengeye dair kompozisyonlar, daha güvenilir olmaları sebebiyle amatör tasarımcılar tarafından daha çok tercih edilir (Becer,1999:65).

İki yönlü simetri, biçimsel ve formlarının eşit niteliklere sahip özelliklerin bir optik ile ortadan ikiye bölünmüş alan üzerine yerleştirilmesiyle oluşur. Gözün nesneleri bir bütün ve simetrik denge içerisinde görmesi beyne kolay anlaşılır bir sinyal göndermesine yol açar.

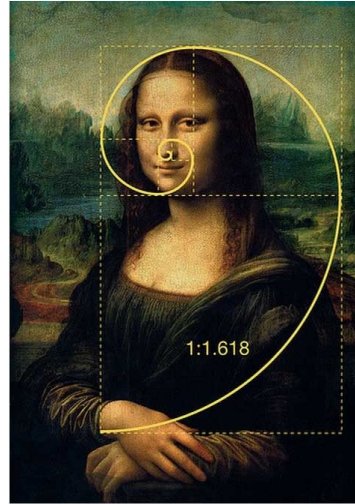
Şekil 4: Denge kullanımı çalışması örneği

Kaynak: <http://onurkanergun.com/gestalt-ilkeleri-simetri/>

Asimetrik denge; duygu yüklü ve etkileyicidir. Simetrideki hareketsizlik ve kasılma,asimetride de hareketli ve gevşeme hissi vardır. Birinde düzen ve kural, diğerinde keyfilik hakimdir. Daha genel olarak, simetri, sağlamlığı ve sınırlandırmayı, asimetri ise, eğlenceyi ve özgürlüğü sembolize eder (Becer, 1999: 66-67.)

2.3.2. Orantı

Bir tasarım alanına iki ya da daha fazla görsel öğeyi konumlandırmak, orantı problemini oluşturur. Orantı, boyutlar arası bağlantılardır.

Görsel 11: Orantı çalışması örneği

Kaynak: <https://www.medyacuvalli.com/dusunenler/tasarim-ilkeleri-oranti-ve-gorsel-hiyerarshi>

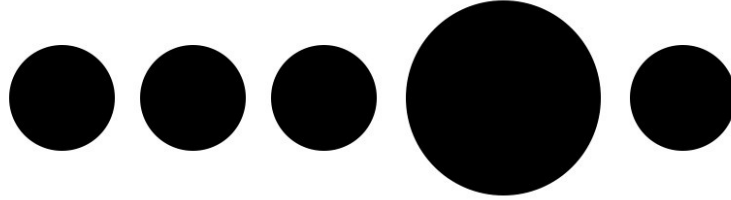
Bir tasarımı algılamada insan gözü yapıların birbirleri ile olan dengesel bağlantılarını arar. Bu arayış zâtından ve doğadan gelen dengesel ilişki ile izah edilebilir. Tasarımını tüm parçaları ve bu parçaların birbiriyle ilişkili pozisyonu

bakımından değerlendirilmeli ve bu ilişki orantı olarak tarif edilebilir (Uçar,2004:151).

2.3.3. Hiyerarşi

Görsel hiyerarşi, verilmek istenen mesaja göre tasarım içerisinde yer alan görsel ifadeleri, mesaja göre ölçülendirmektir. Görsel hiyerarşi, bir kullanıcının bir sayfadaki bilgileri işleme ve kullanıcı ara yüzü tasarımındaki işlevi, kullanıcıların bilgiyi kolayca anlamalarını sağlamaktır. Tasarımcı, bilgi bölümlerine farklı görsel özellikler atayarak (örneğin başlıklar için daha büyük fontlar), kullanıcıların hiyerarşide daha ileri olarak algıladıklarını etkileyebilmektedir.

Şekil 5: Görsel hiyerarşi kullanımı çalışması örneği

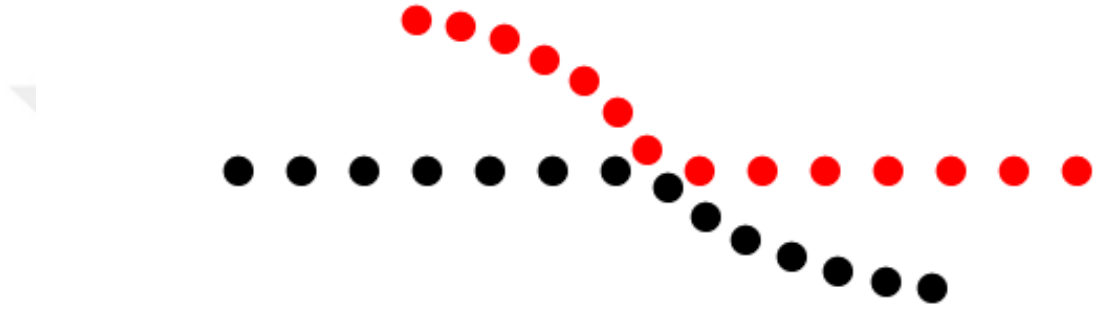
Kaynak:<https://www.medyacuvall.com/dusunenler/tasarim-ilkeleri-oranti-ve-gorsel-hiyerarşi>

Bilgi tasarımı güçlü bir görsel hiyerarşiye sahip olmadığında , kullanıcının gözü tahmin edilebilir bir okuma yolunu izlemektedir. Bu yol kültürel olarak etkilenir, çünkü yazılı metnin standart okuma yönüne bağlamaktadır. Bir tasarımcı, bu doğal yolları güçlendirmek için görsel hiyerarşiyi kullanma veya izleyicinin dikkatini bir odak noktasına çekecek şekilde bu tür desenleri kırmak için kasıtlı olarak görsel özellikleri kullanma fırsatına sahip olmaktadır. Bu nedenle, bu hiyerarşinin başarılı bir şekilde manipüle edilmesi tasarımcılara kullanıcıları tam anlamıyla akıllıca tasarlanmış bir hedefe doğru akıllıca yolculuk boyunca yönlendirmelerinde yardımcı olmaktadır (Becer, 2011, s. 70).

2.3.4. Devamlılık

Gözün tasarımdaki bir çizgi veya eğri boyunca hareketidir. Tasarımda gözün tamamladığı çizgiler ve eğriler bulunabilir.

Göz bir elementten diğerine sürekli geçişler yapabilirse görsel süreklilik sağlanır. Tasarımcı, okuyucunun konuya ilgisini yönlendirerek ve onu tasarım içerisinde dolaştırarak görsel devamlılık yaratmalıdır. Seyirci, tasarımın zaman ve mekanda sürekliliğini algılar. (Becer, 2011, s.67).

Şekil 6: Devamlılık çalışması örneği

Kaynak: <https://www.wannart.com/parcalarindan-ayri-bir-butun-gestalt-ilkeleri/>

Okuyucunun gözü bazen bir çizgi boyunca hareket eder veya tasarım yüzeyinde kıvrılır. Göz bir elementten diğerine sürekli geçişler yapabiliyorsa, süreklilik demektir. Tasarımcı, okuyucunun dikkatini konuya yönlendirmeli ve tasarımın labirentine dolaştıracak görsel sürekliliği yaratmalıdır. Görsel öğeler, gözün normal hareketiyle eşleşecek yönde olmalıdır. Algılama yönü, okuyucuyu rahatsız etmeyecek şekilde düzenlenmelidir (Becer, 2011, s. 70).

2.3.5. Bütünlük

Tasarımcı, çalışma yüzeyinde bir arada tercih edebilecek teknikler seçer, gruplandırır ve bu teknikleri birbirleriyle bir entegrasyon sağlayacak şekilde tasarlar. Aynı seçenekler, boyuta, dokuya, renge ya da duyguya sahip öğeler; bir tasarımda olması gereken bir bütünlük oluşturmaktadır.

Şekil 7: Bütünlük çalışması örneği

Kaynak: <https://www.pointerblog.com/post/gestalt-kurami-ve-tasarim-i-lkeleri>

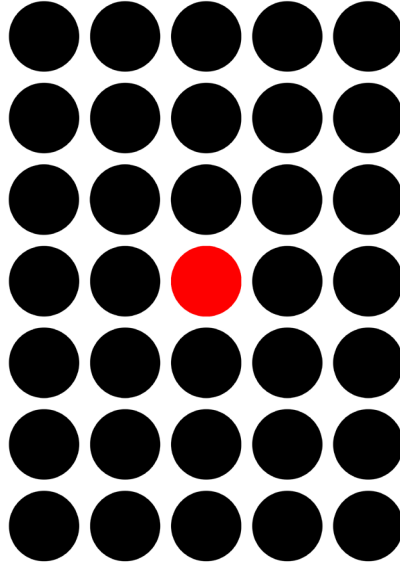
“Farklı vurgulayarak tespit edilmesini sağlamak için, diğer tasarım öğeleri birlik içinde olmalıdır. Bütünlük kavramı içinde bir ritim olgusu da vardır. Bir bütünlük oluşturmak için benzer şekiller bir yüzeyde tekrarlandığında, oluşturdukları dokuda bir ritim oluşur ve bu ritim tek tip ve sıradışı olanı birleştirir. Birimler, kendi aralarında yarattıkları kontrastlarla yenilikçiliği ve tazeliği vurgular ve birlikte oluşturdukları doku bütünlüğü oluşturur”(Becer, 2011, s. 72).

Bu dokular tasarımın bütünlük oluşturmasında etkin bir rol oynar. Tasarımdaki bütünlüğü sağlamanın birçok yolu bulunmaktadır. Bütünlük oluşturulurken tasarım ilke ve görsel ifade biçimleri de devreye girebilmektedir. Bunlar; ton, doku, renk vb. olabileceği gibi dengeyi ve bütünlüğü sağlamak amacıyla beyaz boşluk kullanımı da etkili yollardan biridir.

“Tasarım yüzeyini çevreleyen sınırlar, tasarımın bütünlüğünü boyut, ton ve aralarındaki stil gibi benzerliklerle sağlarken ve gerektiğinde beyaz boşluklar bırakırken bütünlük sağlar. Bir grafik tasarım yüzeyinin çatısı en az iki veya üç yatay veya dikey eksen üzerine monte edilir. Resimler ve tipografi bu eksenlerle aynı hizada olabilir. Kompozisyonu belirlemek için üç odak noktasından bağımsız birimi toplayarak da bir bütünlük oluşturur”(Becer, 2011, s. 72-73).

2.3.6. Vurgulama

Bir nesneye vurgu eklemek, izleyicinin dikkatini çeken bir odak noktası oluşturmaktadır. İzleyicinin dikkatini çekmesi gereken noktaları belirleyip ön plana çıkarmalı, ön plana çıkarılan öğeyi odak noktası yapmalıdır. odak noktası, tasarımın diğer yüzeylerini arka planda bırakmaktadır. Örneğin, gözün koridorun sonuna çekildiği uzun bir koridor vardır ve sonunda parlak bir duvar boyadığını düşünülecek olursa bu, kişinin odak noktasını oluşturmaktadır.

Şekil 8: Vurgu çalışması örneği

Kaynak: <https://www.pointerblog.com/post/gestalt-kurami-ve-tasarim-i-lkeleri>

Her şey bir ürün tasarımının yüzeyinde aynı anda vurgulanırsa, vurgu kavramı ortadan kalkar. Bu nedenle, önce algılanması gereken birden fazla vurgulayıcı unsur bulunmadığından emin olunmalıdır. Çok sayıda görsel öğenin eşit şekilde vurgulandığı bir tasarımda, vurgulamadan söz edilemez. Vurgulama; Öne çıkması gereken unsur ile ön planda kalması gereken unsur arasında yön, boyut, şekil, doku, renk, renk veya çizgi kontrastı elde edilebilir (Becer, 1999: 74.)

2.4. GRAFİK TASARIM ÖGELERİ

- **Nokta**

Nokta boyutsuzdur. Kavramsal olarak durağan, yönsüz ve merkezidir. Görsel okumanın temelidir. Yönünü, boyutunu kullanıcı belirler.

- **Çizgi**

Bir noktanın belli bir uzantıda ilerlemesine çizgi denilir. Çizgi, noktanın aralıksız hareketleriyle meydana gelen noktalar bütünüdür. Duygu ve düşünceleri yüzey üzerine aktarmanın en direkt yoludur. Kısacası, grafiksel olarak hareketli bir noktanın dilidir (Işingör ve Diğerleri, 1986: 89)

- **Şekil ve Biçim**

Biçim ve şekil kavramları genellikle karıştırılan iç içe geçmiş kavramlardır. Biçim; çizgi, renk, ton ve dokulardan oluşan yapı olarak

belirlenebilir. Bir objeyi tanımak için çizgi, ton, renk, ya da dokuya bakarak bu doğrultuda biçimleri tarif edilir. Şekil ise, çizgi ya da çevreleri ile vurgulanan kapalı iki boyutlu bir yüzey olarak belirlenebilir.

- **Doku**

Doğal objeleri karakterize etmeye yardım eder. Çünkü doku, örtü veya kılıf gibi objenin üzerini sarar. Yüzeydeki örtüler objenin mat, parlak, düz, pürüzlü, yansıtıcı, çizgili, benekli olduğunu belli eden bir yapıya sahip olduğunu gösterir. Bu nesnelerin sahip oldukları çeşitli özelliklerden oluşan yapılar “doku” olarak adlandırılmaktadır.

- **Renk**

Renk, ışığın cisimlere çarptıktan sonra yansıma yoluyla görme duygumuzla algıladığımız etkidir (Kılıçkan, 2002: 75).

- **Değer**

Değer, bir rengin türleridir, açıklık, koyuluk skalasıdır. Tasarım alanları üzerinde çoğunlukla rastlanan tonlar; grinin varyasyonlardan ve siyahtan oluşur.

2.5. İLLÜSTRASYONUN TANIMI VE TARİHÇESİ

Bu araştırmada, Türkiye’de yayınlanan kültür sanat dergisi kapaklarında illüstrasyon kullanımının yaygın olduğu varsamıyla hareket edimiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular bu varsayımı destekler niteliktedir. Bu nedenle araştırmanın kuramsal çerçevesi içerisinde illüstrasyon konusuna detaylı olarak yer vermenin gerekliliği görülmüştür.

İllüstrasyon hakkında birçok tanım yapılmıştır. İllüstrasyonun en çok kullanılan ve bilinen anlamı “resimleme tekniği”dir. Grafik tasarımın içerisinde yer alan illüstrasyon sanatına birçok sanatçı ve araştırmacı da tanımları ve çalışmaları ile katkı sağlamaktadır. En geniş tanımıyla illüstrasyon; bir ifadenin, bir nesnenin, bir metnin ve hikayenin, bazen olduğu gibi bazen ise yorumlanarak tasvir edildiği resimleme türüdür.

İllüstrasyon, bir mesajı veya bir fikri iletmek için bir görsel oluşturmaktadır. İllüstrasyon, güçlü bir görsel anlatımın aracıdır. İllüstrasyon, görsel ya da düşünceyi her alanda, her teknikte ve her ortamda

yapabilmektir. Resimli kitaplarda, reklamlarda, dergilerde, gazetelerde, kullanım kılavuzlarında, konserler veya filmler için posterlerde, tişörtler veya tebrik kartları gibi ürünlerde ve hatta moda ve sinemada illüstrasyon örnekleriyle karşılaşmak mümkündür.

“İllüstrasyon öncelikle resim ile iç içe geçmiş bir sanattır. Çizimi resimden ayıran şey, sipariş edilmiş olması ve istenen mesajı izleyiciye açıkça iletmesidir. Resimdeki durum bu şekilde değildir. Sanatçı ürünü istediği gibi verir ve alıcıya ulaşıp ulaşmayacağı konusunda endişelenmez. Resim yorumlara açık. Herkese farklı şeyler ifade edebilir. Çizimdeki bir durumu açık, dramatik veya eğlenceli bir şekilde açıklar. Bir metni daha sıcak veya netleştirmek için kullanılır. En güçlü yönü, belirli bir hikayeyi, temayı ve daha fazla fanteziyi yakalamasıdır”(Megep, 2007, s. 8).

Metinlerin resim dili ile yorumlanması ve resimlerin de hedef kitlenin algılamasına açık olması gerekmektedir. Tüm illüstrasyonlarda estetik değer olmalıdır. İllüstrasyonlar öğrenmeyi hızlandırır, kötü tasarlanmış illüstrasyonlar öğrenmeyi yavaşlatır.

“İllüstrasyon, metinleri, düşünceleri ve fikirleri ifade etmek, görselleştirmek ve açıklamak için en yaygın örnek olarak bilinir. İllüstrasyon, bir yazıyı ve düşünceyi tanımlayan ve açıklayan resimleme sanatıdır. Günümüzde sadece edebi eserlerde değil, aynı zamanda tanıtım ve reklam amaçlı grafik tasarım alanlarında da rastlamak mümkündür.”(Tuna,1997,s.4).

İllüstrasyonun betimleyici resimleme olduğu görüşünden yola çıkılırsa, insanlığın ilk çağlarda konuşmaya başlamadan önce, çizgisel ifadeleri kullanarak avlanmayı birbirine anlatmışlardır. Yaşam tarzlarını nasıl yansıttığına dair fikir veren bu çizimler, kendilerini anlatma çabaları sonucu ortaya çıkan illüstrasyonun ilk tohumları olarak görülebilmekte ve illüstrasyonun insanlığın varoluşuyla birlikte doğduğu söylenebilmektedir. Sonunda mağara illüstrasyonları bir ressamın görsel manifestosunun, felsefesinin ya da sanat fikirlerinin bir yansıması olmaktan çok ilk insanın yaşama, barınma ve giyecek ihtiyaçlarını karşılaması amacıyla üretilmiş tekniklerdir. İlerleyen zamanlarda ağaç, gravür, taş baskılar ve farklı teknik kullanımları geçmişten günümüze gelişen illüstrasyon sanatının insanlığın hayal gücü ile birlikte gelişmeye devam ettiğini göstermektedir. Günümüze kadar gelebilen mağara duvarı resimlemeleri Avrupa’da Lascaux ve Altamira mağaralarında bulunmaktadır.

Mağara duvarı resimlemelerinden sonra yazıyı icat eden insanlar, yazının anlatım gücünün yetersiz olduğunu düşünerek yine resimsel görselleştirmeyi

tercih etmiştir. İllüstrasyon çalışmalarının ilk örnekleri MÖ 1900'lü yıllarda görülmektedir. “Ramessum Papyrus” ve “Mısır Ölüler Kitabı” (The Egyptian Books of The Dead) illüstrasyon ruloları, bilinen en eski el yazması hikaye kitaplarıdır. (Kaptan, 1996: 56).

Bununla beraber Ortaçağ el yazmaları ve basılı kitapların aynı zamanda örnekleme çalışmalarının ilk örnekleri olduğunu söyleyebiliriz. Bu ilk eserler, el yazmaları, renkli resimler ve harflerle süslenmiş antika rulo parçalarıdır. “Mısır'ın Ölüler Kitabı” en korunmuş örnektir. “Milano Eyaleti Adası” ve atik Vatikan Virgili hariç; Klasik Roma'dan az sayıda örnek hayatta kaldı. Her iki klasik metnin kopyaları M.S. IV. Bu yüzyıla aittir. O zamandan beri, illüstrasyon stilleri büyük gelişme göstermiştir (Kaptan, 1996: 56).

İllüstrasyonun evrimi aynı zamanda medeniyetin yükselişinin bir aynasıdır. Mağara resimlerinden sonra, MÖ 3500 yıllarında Sümer kil tabletleri ve 3200 yıllarında Hiyeroglif ile süreç devam etmiştir. 1850'lerde Sanayi Devrimi, 1860'larda Altın Çağ ve 1880'lerde Sanat ve El Sanatları Hareketi, illüstrasyon sanatının profesyonelleştiği dönemlerdi. 1890'larda Art Nouveau, 1890'larda Afiş Sanatı, 1898'lerde İllüstrasyon Üyeleri ile Members Clubs illüstrasyonu ile geniş bir izleyici kitlesine hitap eden yenilikçi dönem ortaya çıktı. Arts and Crafts sanatından sonra başka sanat akımlarının ortaya çıkması sayesinde, illüstrasyon sanatçıları tarafından farklı tarzlarda yorumlanmış ve etkili bir araç olarak günümüze ulaşmıştır (Wigan, 2012, s. 277-281).

15. yüzyıl, Rönesans ile yeni bir dönemin başlangıcıydı. Rönesans yeniden doğuş demektir. Ortaçağ'daki skolastik düşünce yerine bilimsel düşünce, Rönesans'la birlikte bilime ve sanata özgürlüğü kazandırıldı. Matbaanın gelişmesiyle birlikte, bilimsel düşünce yaygınlaştı ve bilgi aktarımında kitap ve resim sanatı aktif rol oynadı. Özellikle tıp ve mühendislik alanlarında önemli bilimsel örnekler ortaya çıkmıştır. 15. yüzyılın ortalarında, resimlerde yeni bir teknik, gravür tekniği keşfedilmiştir (Tekcan, 1997: 1413)

16. ve 17. yy. da matbaanın gelişmesi ve baskı tekniklerinin alternatiflerinin çıkmasıyla illüstrasyon vazgeçilmez bir yere sahip olmuştur. Metal baskı, gravür baskı, ağaç baskı ve renkli baskı tekniklerin ortaya çıkması, illüstrasyonu çeşitlendirmeleri için sanatçılara daha fazla olanak sağlamıştır.

1980-90'lı yıllarda, fotoğrafın neredeyse tamamen illüstrasyonun önüne geçmesinden rahatsız olan bir grup sanatçı, illüstrasyonun metne eşlik etmek gibi temel işlevsel özelliğinin artık yitirilmiş olduğu, illüstrasyon ile vurgulanabilen ayrıntıların fotoğraf ile yakalanmasına imkân olmadığı gibi gerekçelerle tepkilerini ortaya koymuşlardır. Pablo Picasso, Pierre Bonnard, Henri Matisse gibi sanatçıların da içinde bulunduğu bu gurup, illüstrasyonu tekrar

canlandırabilmek adına, fotoğraf yerine tahta baskı, metal oyma, gravür ve litografi tekniklerini kullanarak, oldukça ihtişamlı çalışmalar yapmışlardır. Bu durum, illüstrasyon sanatına tekrar ilgi duyulmasına sebep olmuştur (Bol, 2010, s. 13).

Özellikle endüstri alanında gerçekleşen teknolojik gelişmeler, sanatçıların renk ve malzeme konusundaki isteklerini uygulama alanında büyük ölçüde karşılar duruma getirmiştir. Böylece, illüstrasyon fotoğrafın ortaya çıkmasıyla kaybettiği etkinliğini geri kazanabilmiştir. Hatta giderek fotoğraf, illüstrasyonun kurgusu içerisinde yer alan bir eleman durumuna gelmiştir. Fotoğraftan farklı olarak anlatım gücünü elinde bulunduran illüstrasyon sanatı, zaman içerisinde iletişim ve sanatın yakınlaştığı, farklı disiplinlerin bir arada olduğu, bir metin, düşünce veya objeyi yorumlama özelliği ile var olmayanı estetik bir bakış açısıyla betimleme yönü ile iletişimin güçlü araçlarından biri durumuna gelmiştir.

Amerika'da, süreli yayınların, özellikle dergilerin katkısı aynı şekildedir. Dergi kapağı tasarımları değerli illüstratörler ve grafik tasarımcıları tarafından yapılır. Başlangıçta, birçok değerli sanatçı, özellikle Cassandre, André Derain, Marcel Vertes ve Saul Stainberg gibi güçlü yetenekler dergi kapakları tasarlamıştır. Bu noktada, illüstrasyonun gelişimi hakkında şunları söylemek mümkündür; İletişim tarihinde gelişen teknolojiler ve materyallerle sanatçının kendisinin ifade ettiği kanallarda değişiklikler olabilmektedir (Dursun, 2013, s. 85).

İllüstrasyon, 20. yüzyılın başlarında sadece kitaplarda dekoratif ve betimleyici bir amacı ile kullanılırken, 20. yüzyılın sonundaki resimleme çağı olarak adlandırılan dönemde gazeteler, dergiler, posterler ve el ilanları gibi alanlarda da kullanılma imkanı bulmuştur. 21. yüzyılda illüstrasyonun kırılma noktası, kullanım alanlarının kitaplar, dergiler, gazeteler, posterler, duvarlarda sanatsal bir nesne, tekstil endüstrisi ve günlük yaşamda kullandığımız her türlü eşya ile sınırlı kalmayıp (saatler, gözlük, çanta, ayakkabı, telefon kılıfı vb.) oyun endüstrisinde desen, karakter tasarımı, araç giydirme tasarımı, ambalaj tasarımı vb. olarak da yer almasıdır.

Gelişen teknoloji ve internet ile illüstrasyonlara erişim arttı. Sanal evrende yer almak, illüstrasyonun yeni medyada kendine yer açmasını sağladı. Çağımızın sanatçıları, geçmişe göre daha fazla fırsatlara sahiptir. Çizimi, özgün stilleri ve yarattıkları tekniklerle vazgeçilmez hale getirdiler. Dünyadaki bu gelişmelere rağmen, Türkiye'ye matbaanın geç gelmesi, kullanılan matbaa ve kitap resimlerinin tanıtılması; eserlerin çoğalmasının geriden gelmesine neden

olmuştur. Tanıtım için kullanılan görseller devam etse de, özgün, bireysel ve sanatsal yeni stil arayışı kaçınılmazdır.

Türkiye’de illüstrasyonun gelişimi ise; Türklerde resim sanatının gelişmiş bir sanat dalı olduğu söylenebilir. 8. ve 9. yüzyıllarda yapılan Uygur minyatürleri bunun en iyi kanıtıdır. Daha sonra Osmanlı döneminde yapılan çalışmalar önemli bir seviyeye ulaşmıştır. Osmanlı sarayında bir okul bile kuruldu. Osmanlı minyatürleri genellikle padişahın günlük yaşamıyla ilgili meseleleri ele alırken, aynı zamanda savaş sahneleri, dini meseleler ve çeşitli mitolojik olaylar da dile getirilmiştir. (Tepecik, 2002: 79).

Türk İllüstrasyon Sanatı, Selçuklulardan Fatih Sultan Mehmet’in saltanatına kadar bir belirsizlik durumundaydı. Gentile Bellini'nin Fatih'in portresini yaptığında Türk Minyatür Sanatı'ndaki portre geleneğinin başladığı görülüyor. Nigari, portre çalışmalarıyla bilinen en önemli minyatür sanatçılarından biridir.

Türkçe kitaplarını basan ilk yayınevi 1729 yılında İbrahim Müteferrika tarafından açılmıştır. Bu etkinlik ile kitap resimlemesinde yeni bir dönem başlamıştır. Türk resminin tarihi için ilk önemli resimli kitap, İbrahim Müteferrika'nın tahtaya oyulmuş resimleri şablon olarak kullandığı Hint-i Garbi'dir. İlk harita ve resimli kitap Cihannüma'dır (Özerdim, 1974, s. 11).

Baskıda, tipo baskıdan ofset baskı tekniğine geçilerek orijinal kitap kapağı resimlemeleri ve paralel olarak ilerleyen grafik sanatlar gözlenmiştir. Tüm gelişmelerin yaşandığı bu dönemde birçok grafik sanatçısı önemli illüstrasyon çalışmaları tasarladı. Bu dönemin sanatçılarından bazıları; . Yurdaer Altıntaş, Mengü Ertel, Sait Maden, Erkal Yavi, Bülent Erkmen, Fahri Karagözoğlu, Sadık Karamustafa, vb.dir.

Cumhuriyetin ilanından sonra, Türk Hava Kurumu, Devlet Demiryolları, Deniz Yolları, Sümerbank, İnhisarlar idaresi, yani Tekel, Kızılay ve Çocuk Esirgeme Kurumu gibi büyük devlet kurumlarının mevcut durumunu duyurabilmek amacıyla çok boyutlu grafik ürünlere ihtiyaç duyan geniş topluluklara hitap etmişlerdir. Bilinçsiz yöneticilerin ve vasıfsız sanatçıların ellerinde tükenmiş ve sınırlı imkanlara sahip olan bu dönem, II. Dünya Savaşı'nın başlangıcıyla kapandı. Bu dönemde iz bırakan sanatçılardan biri Münif Fehim'dir. Cumhuriyet öncesi niteliğindeki çalışmalarıyla tanınan Fehim,

özellikle Cumhuriyet sonrası dergi ve kitap kapaklarına yönelik yapmış olduğu çizimleriyle dikkat çekmiştir. Sanatçının reklam illüstrasyonlarından çocuk kitaplarına kadar geniş bir ürün yelpazesi vardır. (Saçan, 1998: 40).

Ülkede üretim çeşitliliği ve bunun sonucunda da pazarlama olgusu baş göstermiştir. Grafik sanatını bir tür plastik sanat olarak kabul eden birkaç grafik sanatçısı tarafından beslenen illüstrasyon, baskı tekniklerindeki yenilikleri ve hızla büyüyen reklam ajanslarının deneyimini birleştirerek zengin bir çeşitlilik elde etmektedir.

“İllüstrasyon, zengin tarihi ile eski bir iletişim şeklidir; Kullanıldığı her alanda etkili grafik görüntüler yaratan ve etkili mesajlar ileten dinamik, çağdaş bir ifade ve yorumlama aracıdır. İllüstrasyon Türkiye, 1993 yılında, İllüstratörler Derneği tarafından "en çok tartışılan 'illüstrasyonu' uygulamak için metinlerin ve fikirlerin tasviri " türünden bir kurgudur. resimde ilişkilendirildiği metni tamamlar ve farklı anlamlarda ve boyutlarda yeniden algılanmasına yardımcı olur Resim, sanatçının okur / izleyiciye estetik bir çekiciliği vererek içerdiği resimsel değerini farklı bir yorumuyla orijinal karakteriyle harmanlanır Sanat tabanının resmi olan bu estetik zevk, yaşamı yansıtan, takdire şayan ve dönüşümüne katkıda bulunan gücü ile gerçekleşmiştir.”(G.M.K, 2016).

Bugünün sanayi devrimi illüstrasyon kavramı ile anlam kazandı. Sanayi devrimi ile birlikte reklamlar ve ürün lansmanları önem kazandı; bu alanda çok net ve ayrıntılı, dikkat çekici görüntülere ihtiyaç vardı. Bu illüstrasyonlar birçok markanın hatırlanmasında ve ayırt edilmesinde önemli belirleyiciler olmuştur. (Atan,2013: 27).

İllüstrasyon Türkiye’de gelişerek günümüze gelen görsel anlatım dili ve sanatsal üretim biçimi olarak büyük bir ivme kazanmıştır. Sanatçılar, vektör ve tabletlerde kullanılan programlara yönelmiştir. Reklam ajanslarının da açılması ve çoğalmasıyla tasarıma ihtiyaç artmıştır. Günümüz illüstrasyon tasarımlarını dergi kapaklarında görmek alışılabilir bir durum haline gelmiş ve tüm alanlarda kullanılabilirliktedir.

2.6. İLLÜSTRASYON TÜRLERİ

Günümüzde bir çok alanda tercih edilen ve görsel bir anlatım dili olan illüstrasyonların, çeşitli meslek gruplarının ihtiyacına göre sınıflandırıldığı bilirse de bunlardan başlıca uygulama alanları arasında reklam illüstrasyonları, yayın illüstrasyonları, teknik illüstrasyonlar, tıbbi illüstrasyonlar, bilimsel ve teknik illüstrasyonlar, kitap ve dergi resimleme illüstrasyonlar yer almaktadır.

2.6.1. Reklam İllüstrasyonları

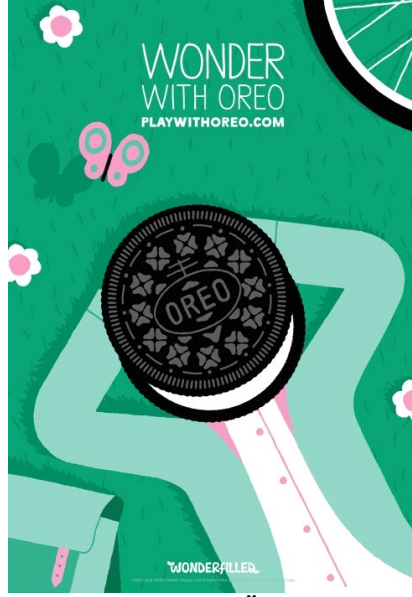
Reklam illüstrasyonları bir ürünü ve hizmeti tanıtmak amacıyla yapılan görsel resimleme teknikleridir.

Reklamcılık illüstrasyonunda, bir ürünün tanıtımı amacıyla yapılan çalışmaların ayrıntılı ön planını söylenebilmektedir. Reklam illüstrasyonunun uygulama alanlarına örnek olarak tebrik kartları, etiketler, kaset kapakları, tiyatro, sinema ve konser afişleri, turistik reklamlar, yiyecek ve içecek ambalajı, basın bültenleri ve takvimler denilebilmektedir. Bazı kaynaklara bakıldığında, çeşitli resimlerden biri olan moda resimlerinin reklamcılık resimlerinde dikkate alındığını görülmektedir (Becer, 2011, s. 210).

Yerleşik bir çizim milyonlarca satışa mal olabilir. Yüksek teknolojinin hakim olduğu reklam illüstrasyonu, fotoğraf makinesi ve bilgisayarın gerçek bir tehdidiyle karşı karşıyadır. Bununla birlikte illüstrasyon, bazı tekil özelliklere sahip bir iletişim aracı olarak hala konumunu korumaktadır. Fotoğrafçılığın ve bilgisayar prodüksiyon görüntülerinin illüstrasyonun olduğu bir alanda, yani gerçeküstü açıklamada paylaşıldığı görülmektedir.

Konu dışı bir ürünü göstermek veya garip bir örtüşme içinde göstermek dikkat çekmektedir. Sürpriz, memnuniyet veya merak gibi düşünmeye yol açan unsurlar hayal gücüne hitap etmektedir. Bu tür görüntüler müşteride dikkat çekici bir yapıya sahiptir. Müşterinin çok karmaşık mesajları çözebileceği çok ayrıntılı bir oyun sistemi uygulanmaktadır. Bu mesajlar, istisnasız olarak, “Bunu yapma!” veya “Bunları yapma!” gibi temel komutları içermekte ve genellikle çok açık olan resimlerle ifade edilmektedir. Bu mesajlar genellikle başlıkların kullanılması ve kopyalanması ile desteklenmektedir.

Bir ürün veya hizmeti tanıtmak için yapılan reklam resimlerinde, detay ön plandadır. Sinema, tiyatro, konser afişleri, kaset ve cd kapakları, turistik reklamlar, gıda ambalajları, basın duyuru takvimleri ve tebrik kartları, çıkartmalar ve etiketler, reklam illüstrasyonları uygulama alanları arasındadır. Moda illüstrasyonlar, reklam gösterime de dahil edilmiştir (Kayhan, 2010, s. 8).

Görsel 12: Oreo Firmasına Ait Afiş Çalışması Örneği

Kaynak: <https://tasarimcantasi.com/3673-illustrasyon-ne-demektir.html>

Reklâm illüstrasyonu daha çok, düşünen ve takdir eden müşterinin gözleriyle buluşan, zorlu ve fırsatlarla dolu bir alandır. Reklamda illüstrasyon kullanımı çok fazladır. Reklam bağlamındaki çizimler bir uzmanlık alanıdır ve çok sayıda belirli işlevi yerine getirmelidir. Hepsinden önemlisi, reklam illüstrasyonu, üretici ile müşteri arasındaki tek yönlü iletişimin hayati bir parçasıdır. Reklam gösterimi, ürünün varlığına dikkat çekmek ve ürünün istenen özelliklerini vurgulamak amacıyla bir imaja sahip olmalıdır (Dönmez, 2010 s. 12).

Müşterinin dikkatini çeken unsurlardan biri, hizmeti veya ürünü tanımlayan reklamdır. Örneklemenin anlatım dili, rengi ve özgünlüğü oldukça etkilidir. Çizimde, yazı tipi, nokta tercihi ve renk, hedef kitle profiline reklamı anlaması ve algılaması için önemlidir.

2.6.2. Yayın İllüstrasyonları

Basın yayın denilince gelince akla gelen ilk şey, dergi ve gazetelerdeki makalelerin anlatı gücünü arttırmak için yapılan resimlerdir. Burada kullanılan resimler metinle ilişkili, süsleyici ve metni açıklayıcı özelliktedir. Bazen de hepsi beraber kullanılır.

Gazete, ansiklopedi, dergi ve buna benzer kitaplarda bulunan roman, şiir, makale, haber, öykü ve yazılı açıklamaları anlatan çizim ve görüntülere yayın illüstrasyonları denir. Bu sektördeki bir illüstratör, metindeki duygu ve mesajı resim diline doğru bir şekilde aktarabilmelidir. Bunu yapabilmek için, öncelikle, metnin içeriği hakkında doğru bilgiye ve doğru bilgilere sahip olması gerekir. Resimlerden biri olan gazete resimlerinde genellikle siyah beyaz çizim tekniği kullanılmaktadır. Çocuk kitapları, elbette ki, sanat olarak en özgür çizim uygulamasıdır. (Becer, 2011, s. 210-211).

Görsel 13: Kafa Dergisine Ait Kapak Çalışması Örneği
Kaynak: <https://www.kafadergi.com/arsiv>

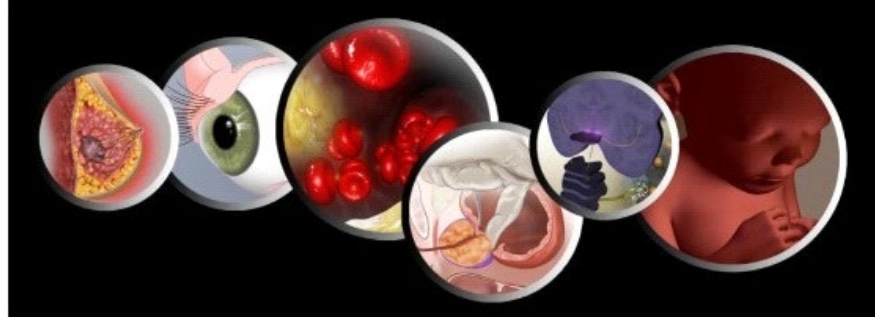
19. yüzyılda illüstrasyonlar, dergi ile gazeteler açısından verimli ve yararlı olduğu düşünülerek basın yayın illüstrasyonu içerisinde bağımsız bir market oluşturmuştur. İllüstrasyon 20. yüzyılda çoğu kez fotoğraftan daha çok tercih edilmiştir. Fotoğraf kullanılması gereken yer ve zaman olabilir fakat bu her zaman mümkün olmamaktadır. İllüstrasyon, reklamın ve makalenin yanında fotoğrafa göre daha etkili durmaktadır. Bununla beraber illüstrasyonun sanatsal yönüyle de fotoğrafa göre daha ağır bastığı söylenebilmektedir. Bazen metinlerde fotoğraflanamayacak hayali konular illüstrasyon ile tasarlanabilmektedir.

Basın bültenleri, özellikle iş kaynakları açısından, yeni başlayanlar için kendilerini gösterme fırsatları sunan, çalışmalarında uzman olanlar için farklı tarz ve teknikleri gösterebilecekleri bir alandır. Basın açıklaması resimlerinin reklamcılık resimlerinden daha az maliyetli olduğu da belirtilmelidir.

Yayın illüstrasyonları; gazete, dergi, kitap ve ansiklopedilerdeki makale, haber, öykü, roman, şiir ve açıklamalara eşlik eder. Basılı yayınlarda sözel unsurları görsel bir dille anlatmak yayın illüstrasyonları alanını kapsamaktadır. Bu sebeple yayın sektöründe çalışan bir illüstratör, üzerinde çalışacağı metnin içeriği hakkında bilgi ve görüş sahibi olmalı, metindeki mesaj ve duyguyu resim diline aktarabilmelidir.

2.6.3. Bilimsel ve Teknik İllüstrasyonlar

Tıp, zooloji, botanik, jeoloji, mekanik vb. gibi uzmanlık alanlarında öğretici, tanımlayıcı, vurgulayıcı amaçlarla bir konuyu veya konunun bir detayını ön plana çıkarabilecek şekilde resimlemek bu alanı kapsar.

Görsel 14: Merve Evren Tıbbi İllüstrasyon Çalışması

Kaynak: <http://biyosanat.blogspot.com/>

Botanik, tıp, zooloji, mekanik, jeoloji gibi uzmanlık alanları için öğretici ve tanımlayıcı amaçlarla yapılan ayrıntılı illüstrasyonlar bu grupta toplanabilir. İllüstratör; konu içinde daha önemli olanı vurgulamak için, gerektiğinde ayıklama, yalınlaştırma ve gerçeklik duygusunu etkilemeyecek abartma yöntemlerine başvurarak, bir fotoğraf makinesinden daha fazlasını yapmayı hedefler (Becer, 2005, s.211).

2.6.4 Moda İllüstrasyonları

Moda illüstrasyonlarında başarılı bir imaj oluşturmak için, düşünce ve abartı gücü kullanılmıştır. Moda çizerinin, bu alanın özellikleri ve diğer çizim teknikleri hakkında deneyim ve bilgi sahibi olması gerekmektedir. Örneğin, abartılması gereken stil ayrıntılarını, uygun vücut ölçümlerini ve uygun kumaşın vücuda nasıl sığacağını bilmesi gerekmektedir. Başarılı bir moda illüstratörü tüketiciyi giyilecek elbise konusunda bilgilendirmeli ve tüketicinin elbiseyi üzerinde canlandırmasına yardımcı olmalıdır.

Bir moda illüstratörü, elbise parçalarını sade bir biçimde illüstrasyonunu tasarladıktan sonra, o dönemki modaaya uygun bir imaj oluşturmalıdır. Bir tasarımı gerçekleştirmek için, canlı bir figürden çalışan moda illüstratörünün müşteri tarafından sağlanan bir fotoğrafı referans olarak kullanarak çizim yapması mümkündür. İyi bir moda illüstratör sadece kumaşın yapısını veya dokusunu bilmekle yetinmemeli, aynı zamanda model için yapılacak elbise, uygun beden ve anatomiye de bilmelidir. İllüstratörün kendisi saç stilini, dokusunu, vücut şekillerini, modelin omuz genişliğini, ağırlık özelliklerini ve abartılı çizgileri seçmelidir. Ayrıca modelin bulunduğu mekânı, sokağı, hareketin şeklini, modelin gittiği yeri, uygun ruh halini ve süsleme amaçlı objelerin

seçimini de moda illüstratörü yapmaktadır. Kısaca bir moda illüstrasyonu yapmak için, iyi bir çizim gücüne ve bu alanla ilgili özel bilgilere sahip olmak gerekmektedir (Keş, 2001, s. 97).

Görsel 15: Hayden Williams'a Ait Çalışma Örneği
Kaynak: <https://www.haydenwilliamsofficial.com/>

Moda illüstrasyonu, endüstrinin birçok alanında kullanılmaktadır. Başka bir deyişle, başarılı bir illüstratörün, gazeteler, dergiler, reklam verenler, kitap tasarımcıları, tasarım stüdyoları ve moda tahmin ajansları gibi birçok alanda çalışması mümkündür. Çizim işi iyi ise, çalışmanın moda dışındaki alanlarda kullanılmaması için hiçbir sebep yoktur. Burada yine sağlam çizim kabiliyeti büyük bir avantaj sağlamaktadır.

Moda illüstrasyonunun asıl amacının bir imaj yaratmak veya ürün satmak olduğu unutulmamalıdır. Bu bir reklamdır, bu yüzden bu reklam potansiyel müşterilerin dikkatini çeken bir tarzda olmalıdır. Bir görseli satarken, sanatçı yalnızca kıyafetlerin izlenimini vermemeli kıyafetle ilgili tüm detayları göstermeli, kıyafet koleksiyonunun tarzını yarattığı ruh haliyle birlikte birkaç satırla, ifade etmelidir. Sanatçıdan belirli kıyafetlerin satışı için onları daha ayrıntılı olarak çizilmesi beklenmektedir. Bu her zaman büyüleyici bir iş değildir. Giysilerin sıkıcı ve kişilikten yoksun olduğu durumlarda illüstratöre reklâm için sanat çalışması yapma işi de verilebilmektedir. Bu nedenle, illüstratörün onları biraz hayal gücü ve kullandığı üslupla oldukça çekici hale getirmesi gerekmektedir.

2.6.5. Doğa Tarihi İllüstrasyonları

Doğa tarih illüstrasyonlarını çoğunlukla ansiklopedi ve arkeoloji kitaplarında görmek mümkündür. Arkeologlar, kazılarda bulunan tarih öncesi yaratıkların kemiklerini göstermek için her zaman illüstratörlere ihtiyaç duymuşlardır. Bir illüstrasyon, hayal gücü ve çizimleri kullanarak bulunan kemiklere uygun canlı görüntüler üretebilmektedir.

Görsel 16: Utah'ta Bulunan Dinazor Kalıntılarında Sanatçının Çizim Çalışması
Kaynak: <https://hitechglitz.com/turkey/utahda-bulunan-bu-inanilmaz-yeni-zirhli-dinozorlara-bakin/>

Botanik biliminde bitki türlerinin sınıflandırılmasında kullanılan bitkisel çizimler, biyologlara bilimsel çalışmalarında önemli ölçüde yardımcı olmaktadır. Botanik resimler, akademisyenlerin özellikle tarım ve fen fakültelerinde bilimsel araştırma yapmalarına yardımcı olmaktadır.

Doğa tarihi illüstrasyonlarını sadece botanik ile sınırlandırmak doğru değildir. Bununla birlikte zooloji illüstrasyonları da doğa tarihi illüstrasyonları içerisinde yer almaktadır. Doğada bulunan hayvanların yaşamı, beslenmesi, barınması, organik yapısı ve biyolojik iletişimi, zoolojik illüstrasyonun temelini oluşturmaktadır. Bu tür resimler genellikle animatörleri, veterinerleri, zoologları ve biyologları kullanır ve öğrencilerin fen derslerinde eğitimlerine katkıda bulunur (Keş, 2001, s. 92).

Doğa tarihi illüstrasyonlarının uygulama alanı zooloji, botanik ve animasyon ile sınırlı değildir. Bunlara ek olarak, bilimsel yayınlar, müze çalışmaları, popüler arkeoloji kitapları, dergiler, posterler, bilgilendirici grafikler,

ansiklopediler ve televizyon için bazı grafik çizimler doğa tarihi uygulamasına dahil edilmiştir.

Doğal dünyanın tahrip edildiği, bitkilerin ve canlıların hızla tükendiği bir zamanda yaşamaktayız. Hayatlarını doğadan kazanan illüstratörler de onu koruma konusunda ağır bir sorumluluğa sahiptir. Günümüzde sayılarının oldukça fazla olduğunu düşündüğümüz birçok türün neslinin tükenmesi olasıdır. Çizimler bize bu yaratıklarda bulduğumuz coşkuyu, şefkat ve hatta zevkle hatırlatabilir. Bir illüstrasyon tasarımı, konuyla ilgili duyguları ve yorumları, fotoğrafın yapamayacağı şekilde ifade etmektedir.

2.7. İLLÜSTRASYON TEKNİKLERİ

İllüstrasyon tekniklerinin zamanla gelişmesi modern sanat dünyasını da oldukça etkilemiş ve yaratıcı tasarımların çıkmasına vesile olmuştur.

Çizim, ilk kullanımdan günümüze kadar gelişen teknolojinin etkisiyle birçok farklı teknik tarafından uygulanmıştır. 13. yüzyılda, kitaplar çok pahalıydı, bu da kolay bir yol seçmeyi kolaylaştırdı. Bu yüzyılda resimlerin tek renkle, uçla çizilip, daha sonra içlerinin sade bir şekilde boyanması, yoluna gidilmiştir. 14. yy'ın sonu ve 15.yy. başlarına kitapları daha da ucuzlatmak düşüncesiyle ağaç baskı resim tekniğinin kullanıldığı görülmektedir. Bu tekniğin Avrupa'dan doğuya geldiği bilinmektedir. Örneğin, Albrech Dürer'in ahşap oymacılığı örnek olarak gösterilmektedir (Sezer, 2000, s. 41).

15. yy'da illüstrasyon tekniklerinde bir gelişme daha olmuş; bakır gravür tekniği, ağaç oyma resminin yerini almıştır. İlk bakır gravürle resimlenmiş kitap 1477'de Venedik'te görülmektedir.

Günümüzde illüstrasyonlar, teknolojinin etkisiyle birçok teknikle üretilmektedir. En yaygın çizim teknikleri guaj, sulu boya, kuru boya, lavi tekniği, pastel boya, kolaj vb. olarak bilinmektedir. Bu tekniklerle baskı yapılabilen ve mükemmel sonuçlar elde edilebilmektedir.

2.7.1. Suluboya

Suluboya, en ilkel resim türlerinden biri olarak kabul edilebilir. Eğlenceli, maliyeti uygun, yaratıcı ve sanatçının kendini ifade etmesi için birçok imkan sunmaktadır. Suluboya, su bazlıdır. Yani, yeni başlayanlar için veya yaratıcı meyve sularının akmasını istiyorsanız, suluboya resimler harika bir başlangıçtır. Suluboya, esnek bir ortam sunarak çok yönlü sonuçlar verebilir.

Sulu boya tekniğinde boyama yöntemleri suda eriyen saydam boyadır. Saydamlık özelliği ile sulu boya çok ışıklı bir etki yapar. Sulu boyada beyaz boya kullanılmaz, renkler su ile açılır, bu temel bir özelliktir. Aynı zamanda beyaz kağıt beyaz renk yerine de kullanılabilir. Sulu boyada boyama çeşitleri: (Sezer, 2000, s.43)

Görsel 17: Suluboya Çalışması Örneği

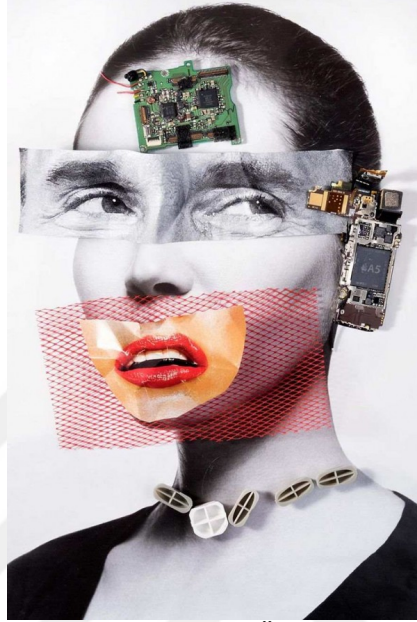
Kaynak: <https://www.arthipo.com/artblog/resim-malzemeleri/suluboya-nedir-ozellikleri-suluboya-cesitleri-resimleri.html>

Sulu boya, sadece arap zıncı ile temel boya maddelerinden (pigment) oluşmaktadır. Suda çözülen zıncı, renge açıklık ve parlaklık vererek hafif parlak bir etkiye sahiptir. Günümüz sulu boya yapımında suya şeker, şurup ve gliserin gibi başka maddelerde eklenmektedir. Şurup resmi daha yumuşak ve pürüzsüz, gliserin resme ekstra bir parlaklık verir ve sıcak havada boyanın geç kurumasını sağlamaktadır. Sulu boya ile çalışılacak yüzeyin emiciliği, gerginliği, dokusu, kuruluşu ve nemliliği de sonucun iyi olmasını etkileyen unsurlardır. Bir fırça veya süngerle nemlendirilmiş kağıt genişlediğinde, sert zemine bantlarla yapıştırılır ve kurumaya bırakılmaktadır. Kurumuş kağıt daha küçük ve gergin hale gelmektedir. Bu kağıt üzerinde isteğe göre; nemliyken veya kuruyken ya da kuruyan yerler tekrar nemlendirilerek çalışılır. Resim bittiğinde kuruyan kağıt keskin bir uçla kesilerek çıkartılır. Kullanılan kağıtların nitelikleri suluboya resim kalitesini etkilemektedir. İnce ve kaba dokulu kağıtlarda değişik etkiler elde edileceğinden suluboya kağıdının yapılacak resme göre seçilmesi gerekmektedir.

2.7.2. Kolaj Tekniği

Herhangi bir yzeye farklı malzemeler yapıştırılarak yapılan boyama tekniğine kolaj denir. Bu teknikte farklı renkler ve dokular kullanılabilir. Bir malzeme kendi başına kullanılabilir veya karışım olarak da tercih edilebilir.

Görsel 18: Kolaj Tekniği İle Yapılmış Çalışma Örneği

Kaynak: <http://www.postkolik.com/tasarim/10-ornekle-zeroen-badarin-sira-disi-kolaj-calismalari>

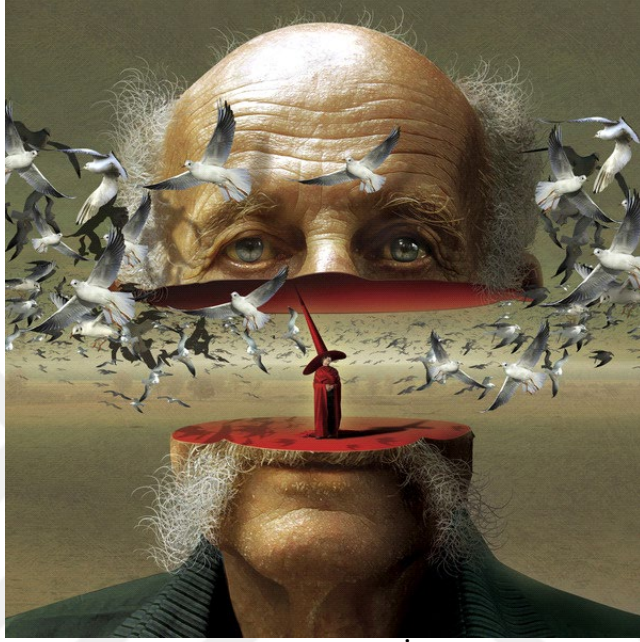
Kolaj, çizim veya boyama ile de başlatılabilir. Çizimin veya rengin yerine, efekti azaltan veya kuvvetlendiren malzemeler yapıştırılır, üzeri veya üstü boyanabilir. Burada önemli olan, istenen etkiye uygun olacak en iyi malzemeyi seçmek ve bu malzemenin etkilerinden yararlanmaktır. İstenen efekti elde etmek için yapıştırılmış malzemeler kesilir, yırtılır veya kırıştırılır.

Araç ve gereç: Bu teknikte çeşitli renk ve dokudaki malzemeler kullanılabilir. Kumaş, kağıt, tül, hasır, plastik, deri vb. Bu malzeme tek başına bir stand olarak kullanılabilir. Çizimde, çizgi ve rengin etkisini azaltan veya kuvvetlendiren malzemeler yapıştırılabilir ve üzeri boyanabilir

2.7.3. Bilgisayar Destekli İllüstrasyon

Bilgisayar ortamında tasarlanan illüstrasyon tasarımları vektörel tabanlı hazırlanmaktadır. Dijital illüstrasyon tekniklerinin günümüzde her yerde görmek mümkündür. Bilgisayarlarla çalışmanın kazandırdığı en önemli avantajlardan biri,

çok sayıda değişikliği değerlendirme ve kısa sürede renk ayarlamaları yapma yeteneği sunmasıdır. Ek olarak, yazılım hemen hemen her türlü açıklayıcı çalışmaya adapte olabilmekte ve bu yazılım, sınırsız sanatsal yaratma seçenekleri sunabilmektedir. Kullanılan yazılımda bilgisayar teknolojisindeki temel çizim araçları (airbrush, kurşun kalem, fırça gibi) verilmektedir ve kullanım açısından da avantajları vardır.

Görsel 19: Kerim Usta Tarafından Yapılan Dijital İllüstrasyon Çalışması Örneği
Kaynak: <https://www.kerimusta.com/illustrasyon-nedir/>

Bilgisayar ortamında illüstrasyon, klasik grafik çizim yöntemlerinin ve bilgisayar grafikleri içerisinde masaüstü yayıncılık bağlamında sunulan uygulamaların dijital formatıdır. Bu ortamda, temel görüntü elemanları doğal renk pigmentleri değil piksellerdir(Özkoyuncu; 1999, s. 2).

3.BÖLÜM

3.1. SÜRELİ YAYINCILIK ÖRNEĞİ OLARAK DERGİ

Dergi, belirli bir konunun detaylı olarak incelendiği yaygın olarak kullanılan basılı iletişim aracıdır. İçeriği bilimsel, teknik ve somut verilere dayanarak alanında uzman yazarlar veya konu ile ilgili içerik üreticileri tarafından hazırlanır. Dergiler, süreli yayınlar kategorisine dahildir. Dergiler, genellikle haftalık olarak yayınlanmakla birlikte aylık, üç aylık, yarı yıllık veya yıllık olarak da yayınlanmaktadır.

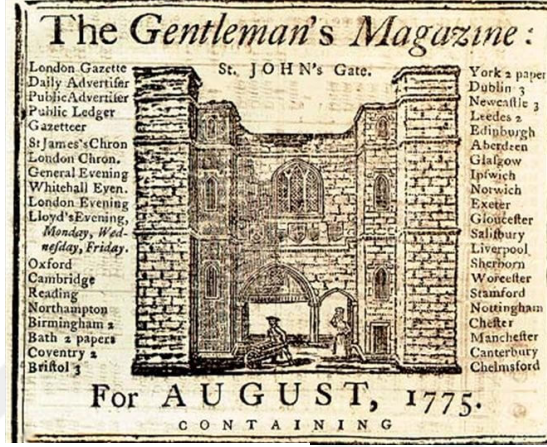
Dergiler belirli bir uzmanlık alanında uzman kişilerce kitlelere bilgi ulaştırmakla beraber, derginin okuyucu kitlesini hedefleyen firmalar ürünlerini bu dergilerde tanıtmaktadırlar. Ulusal platformda genellikle moda ve sanat dergileri ön plandadır. Sebebi ise tüm insanların ortak zevkleri bu hobiler üzerinde buluşmaktadır. Aynı zamanda bu hobilerin en güncel trendleri ve teknolojileri de Avrupa ülkelerinden çıkmaktadır.

Dergiler alanlarına göre; toplumu bilinçlendiren medya iletişim araçlarındandır. Çoğunlukla aylık olarak yayımlanır. Ancak haftalık ya da iki aylık ve yılda bir kez çıkan dergiler de vardır. Dergiler nitelik bakımından gazetelerden farklıdır. Gazetelerde gerektiği gibi incelenmeyen, atlanan bilgilerin daha yoğun bir şekilde verilmesi söz konusudur (Türk, Kansu ve Cıylan, 2007:149).

Dergiler ayrıca işletmeler tarafından da verilebilir. İş dergileri için hazırlanan çalışanlar, ortaklar, müşteriler, bayiler vb. Bu tür dergilerde organizasyonda meydana gelen olaylar, ziyaretçilerin ticari faaliyetleri, randevular, kutlamalar vb. yer almaktadır. Gerçek anlamda, dergiler batıda baskının gelişmesinden sonra ortaya çıkmaya başlamıştır. Zaman içinde, kitaplar ve gazeteler arasında geniş bir alanı dolduran dergiler, biçim ve içerik bakımından birçok farklı biçime ayrılmıştır (Kansu, Cıylan ve Türk, 2007, s. 150).

3.2. DÜNYA'DA DERGINİN TARİHSEL GELİŞİMİ

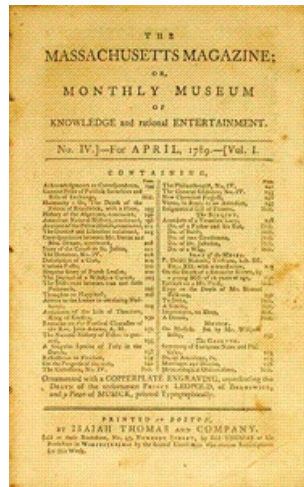
Tarihte yayımlanan ilk dergi olarak The Gentleman's Journal görülmektedir. İngiltere'de "Ülkedeki beylere, haberler, tarih, felsefe, edebiyat, müzik ve çeviri konusunda mektup" alt başlığıyla çıkan derginin ilk sayısı Ocak 1692'de basıldı. Ayda bir çıkan derginin sahibi R.Baldwin'di. (www.linehaber.com)

Görsel 20: The Gentleman's Magazine Dergisi

Kaynak: <https://linehaber.com.tr/ilk-dergi-kim-tarafindan-ne-zaman-cikarilmistir/>

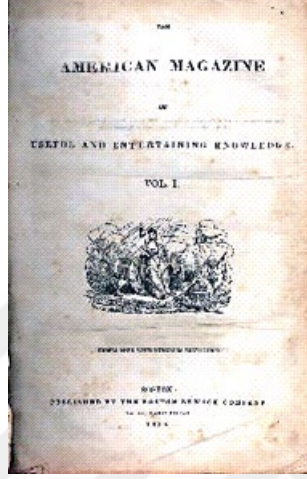
1600'lerin ortalarında çıkmaya başlayan ilk dergiler her zaman için "kapak" diye düşündüğümüz şeye sahip değildi. Çoğu, ilk sayfayı başlığa ve içindekiler tablosuna ayırıyordu. Aşağıda *The Massachusetts Magazine*'in Nisan 1789 tarihli 4. sayısının bu şekilde tasarlanmış ilk sayfasını görüyorsunuz. (www.solakkedi.com)

Görsel 21: *The Massachusetts Magazine* Dergisi

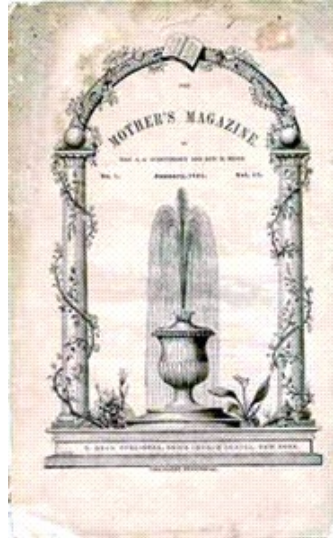
Kaynak: <http://www.solakkedi.com/dergi%20kapaklari/dergi%20kapagi%20tarihi/001.html>

İlk dergilerin kapakları, kitap kapaklarını örnek olarak tasarlanmaktaydı. Dolayısıyla kapak sadece başlıktan oluşmaktaydı ve dergide ne olduğu hakkında hiçbir tanımlayıcı kelime yoktu. 1835 Amerikan Dergisi, Faydalı ve Eğlenceli Bilgi, simetrik ve kitap benzeri bir tasarıma sahipti. Kapaktaki küçük resim, içeriği yansıtmak yerine dekoratif bir amaç için yerleştirilmiştir.

Görsel 22: *American Magazine of Useful and Entertaining Knowledge* Dergisi
Kaynak:<http://www.solakkedi.com/dergi%20kapaklari/dergi%20kapagi%20tarihi/001.html>

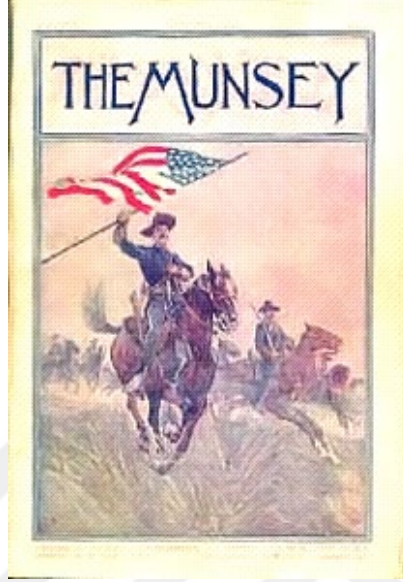
1884 yılına ait Mother's Magazine dergisi, dergilerin ilk iki yüzyılına ait üçüncü tür dergi kapağının, yani sembolik kapağın örneğidir. Sembolik kapaklar, yayınlanan sayının özgül içeriği hakkında herhangi bir şey söylemeksizin sembolik tarzda genel bir illüstrasyon kullanılarak yapılan yayının ruhunu yansıtmaktadır.

Görsel 23: *Mother's Magazine* Dergisi
Kaynak:<http://www.solakkedi.com/dergi%20kapaklari/dergi%20kapagi%20tarihi/001.html>

19. yüzyılda, resimli haber dergilerinde poster sanatı ve fotoğraflardan yapılan oymalar gibi farklı illüstrasyon kapakları kullanılmıştır. Günümüzün standartlarına göre büyük ölçekli dergiler olan Leslie's Weekly, Munsey ve Harper's Weekly kapaklarında düzenli olarak büyük resimler tercih etmiştir.

Görsel 24: The Munsey Dergisi

Kaynak:<http://www.solakkedi.com/dergi%20kapaklari/dergi%20kapagi%20tarihi/002.html>

Ağustos 1898'deki The Munsey'in animasyonlu örtüsü tipik bir görünüm sergilemektedir. İllüstrasyonda romantik bir gerçeklikte Küba'da savaşa geri dönen bir asker görülmektedir. Bu büyük kapağın altında, üzerinde büyük bir çizim bulunan sadece iki küçük kapak vardır. Bu, onlara göre, iyi bir örtü sanatının kapak mektubu değerinde olduğunu göstermektedir.

Görsel 25: Vogue Dergisi

Kaynak:<http://www.solakkedi.com/dergi%20kapaklari/dergi%20kapagi%20tarihi/002.html>

Vogue Dergisi'nin 1917'den kalma karakteristik bir poster kapağı vardır. Enfes illüstrasyon, kapağın geri kalanını, hatta derginin adını bile kapsamaktadır. Sol üst kısımda "Bahar Kadın Şapka Sayısı" açıklanmıştır. Bunun gibi bir başka küçük etiket, daha ortada fazla dikkat çekmeden bulunmaktadır.

Seyahat dergisi olan Asia, II. Dünya Savaşı sonrasında Asya'ya seyahat etmek bırakılana kadar, 20'li ve 30'lu yılların güzel resimlerinden yapılmış büyüleyici poster kapaklarıyla yayına devam etmiştir. Ağustos 1931 numarası, illüstrasyonun Uzak Doğu teması dışında içerik hakkında hiçbir ipucu vermemektedir.

Görsel 26: Asia Dergisi

Kaynak:<http://www.solakkedi.com/dergi%20kapaklari/dergi%20kapagi%20tarihi/002.html>

3. 3. TÜRKİYE'DE CUMHURİYET DÖNEMİNDE YAYINLANAN DERGİLER

Resimli Ay (1 Şubat 1924- 1931)

Resimli Ay'ın kurucusu Mehmet Zekeriya, karısı Sabiha ile birlikte dergi yayımlamayı teklif etmiştir. İlk sayı, 1 Şubat 1924'de, 'Resimli Ay' Türkiye'de yapılmış bir yeniliktir. Bu dergi, ticaret için çıkan bir eğlence veya sosyete dergisi değildir. Halkın sorunları ile ilgilenen ve Cumhuriyet devrimlerini destekleyen bir fikir dergisidir. Aynı zamanda, Mehmet Zekeriya, Amerika'da öğrendiği gazetecilik tekniğini kullanarak çekici bir dergi yayınlamıştır. Sabiha Zekeriya, sosyoloji bilgisine dayanan sosyal konulara odaklanmaktadır. Dul ve yetim gibi sosyal yaralanmalara atıfta bulunmuştur. Bu sayede dergi, halkın çekici bulunduğu en çok satan dergi haline gelmiştir. Bundan faydalanarak, her iki yazar da devrimleri, cumhuriyetçi anayasasını, medeni kanunu, kadın haklarını,

demokrasiyi ve özgürlüğü savunan yazılar yazmıştır. Bu yolla devrimleri halka satmaya çalışmışlardır(www.eskieserler.com).

Görsel 27: Resimli Ay Dergisi

Kaynak:<http://www.eskieserler.com/Eski/Eserler/Dergi/65/Resimli-Ay-Mecmuasi.asp?LID=TR&ID=65>

1925'te Şeyh Sait İsyanı'ndan sonra Takrir-i Sükun yasası çıkınca her şey değişmiştir. Cevat Şakir'in (Halikarnassus Balıkçısı) dergisinin sorumlu direktörü olarak yazdığı bir yazı nedeniyle Mehmet Zekeriya, Kurtuluş Mahkemesinde yargılanmış ve kalabent cezası alarak Sinop'a gönderilmiştir. Zekeriya, bir ayla 1927'de İstanbul'a dönene kadar Sabiha Zekeriya, önce "Resimli Ay" sonra "Resimli Perşembe", "Sevimli Ay" dergilerini tek başına çıkardı. Böylece 29 yaşında Türkiye'nin ilk kadın gazetecisi unvanını almıştır.

Zekeriya'nın dönüşünden sonra "Resimli Ay" yeni bir hava içerisinde çıkmaya başladı. Bunun bir nedeni de; 1928'de Nazım HİKMET'in dergide şiirlerini ve yazılarını yayınlamasıydı. Nazım'ın "Bahri Hazer", "Salkım Söğüt" gibi pek çok şiiri ilk defa Resimli Ay'da çıktı. İşçi hakları, köylü sorunları, misyonerler, sosyalizm gibi sorunlar ele alındı. Sabahattin Ali'nin hikayelerinin çıkmasıyla da tiraj büsbütün arttı.

1928 Harf Devrimi'yle derginin satışı düşmüş, kârlılığı azalmıştır. Anlaşamayan ortaklar 1931 başında dergiyi kapatmışlardır.

İstanbul'da Resimli Ay Basımevinde basılan dergi, Mart 1926 - Nisan 1927 tarihleri arasında Sevimli Ay adıyla yayımlandı.

Ülkü (Şubat 1933 - Ağustos 1950)

Ülkü, Şubat 1933 ile Ağustos 1950 arasında Halkevi yayın organı olarak yayımlanan dergidir. Üç seri halinde yayımlanan derginin amacı, kamuya açık evleri tanıtmak ve dolaylı olarak cumhuriyetin ideolojisini yaymaktı. (www.turkcebilgi.com)

Görsel 28: Ülkü Dergisi

Kaynak: https://www.turkcebilgi.com/ülkü_dergisi

Genel olarak konu başlıkları: edebiyat, dil, sosyoloji, güzel sanatlar, ekonomi, halk terbiyesi, spor ve halk evleri hakkındadır. Özellikle Kemalist ideolojinin resmi doktrinlerinin yayılmasına aktif olarak katılmaktadır. Fuat Köprülü ve Ahmet Kutsi Tecer, derginin önemli sanat yönetmenlerindendi. Ülkü dergisi, Fuat Köprülü döneminde ülkü, köycülüğü düşünmüştür.

Ayda Bir Dergisi (20 Mart 1935 – 1937)

Ayda Bir dergisi magazin ve sanat dergisidir. 1 Eylül 1935'te Orhan Seyfi Orhon tarafından her ay İstanbul'da yayımlanmaya başlamıştır. Dergi 15 Kasım'dan sonra 1 Kasım 1936'da kapatılmıştır. Günlük olayları bol bol resimleyerek okuyuculara ulaştırmak için çalışılmıştır. Bu arada, dönemin önde gelen şair ve yazarlarının eserleri dahil edilmiş ve bunlar hakkında renkli haberler yayımlanmıştır (www.eskieserler.com).

Görsel 29: Ayda Bir Dergisi

Kaynak:<http://www.eskieserler.com/Eski/Eserler/Dergi/107/Aydabir-Dergisi.asp?LID=TR&ID=107>

Çınaraltı Dergisi (9 Ağustos 1941 – 17 Mart 1948)

Çınaraltı dergisi ilk sayısı 9 Ağustos 1941'de yayımlanmıştır. Sahibi ve editörü Orhan Seyfi Orhon'dur. "Dilde, fikirde, işte birlik" sloganıyla başlamıştır. Şairleri bir araya toplayarak tarih, dil, ekonomi, sanat ve edebiyat alanında yazılar yazmışlardır. Hüsnü Emir Erkilet, Nihal Atsız, Prof. Zeki Velidi, Sedat Çetintaş, Mehmet Emin Yurdakul, Besim Atalay, Yusuf Ziya Ortaç, Şüküfe Nihal, Emin Ali Çavlı, Hüseyin Namık Orkun, Reşit Saffet Atabineo vb. gibi şairlerin şiir ve yazılarına yer vermiştir (www.eskieserler.com).

Görsel 30: Çınaraltı Dergisi

Kaynak:<http://www.eskieserler.com/Eski/Eserler/Dergi/108/Cinaralti-Dergisi.asp?LID=TR&ID=108>

Dergi zaman içinde, ırkçı ve milliyetçi olarak bilinen yazarlara daha fazla yer verdi. Soy birliğini öngören milliyetçilik anlayışı idealleştirildi. Dergi 146. sayının ardından 15 Temmuz 1944'te kapanmıştır. 25 Ağustos 1944 ve 18 Ekim

1944 arasında dört konu vardır. 17 Mart 1948'de yeniden düzenlenmiş ve üç kez kapatılmıştır.

Büyük Doğu Dergisi (17 Eylül 1943 – 5 Haziran 1978)

Büyük Doğu dergisi Necip Fazıl Kısakürek'in değişik evrelerde yayımladığı dergidir. İmtiyaz Sahibi Behçet Adil Bağdatlıoğlu, Umumi Neşriyat Md. Dergi yazarları kendilerini "Büyük Doğucular" olarak adlandırmışlardır. İslami bir bakış açısı vardır. Büyük Doğu dergisi, aslen Necip Fazıl'ın yakın arkadaşları olan ve dönemin ünlü aydınlarını barındıran bir dergidir. Büyük Doğu'nun ilk döneminde, Sait Faik'ten Özdemir Asafa, Oktay Akbal'dan Salih Murad Uzdilek'e kadar pek çok isim vardır. Necip Fazıl başkanlığındaki Büyük Doğu Dergisi, hükümetin tek parti döneminde ve Demokrat Parti hüküm sürdüğü dönemde şiddetli muhalefetiyle tepkisini çekmiştir. (www.eskieserler.com)

Görsel 31: Büyük Doğu Dergisi

Kaynak: <http://www.eskieserler.com/Eski/Eserler/Dergi/80/Buyuk-Dogu-Dergisi.asp?LID=TR&ID=80>

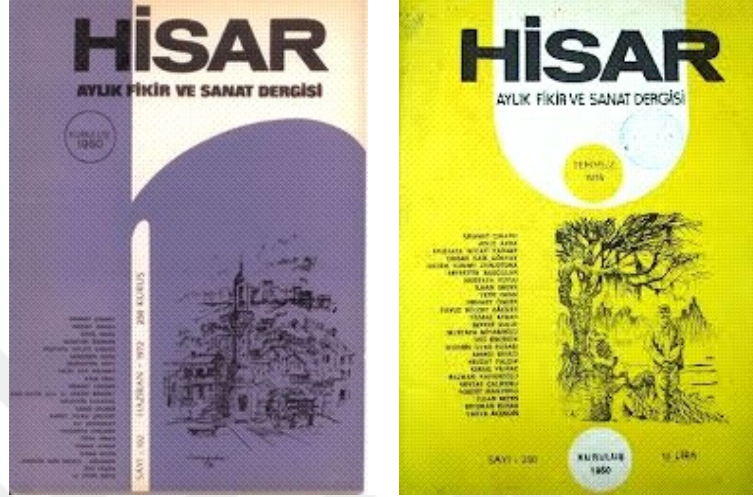
1950'lerde Necip Fazıl, aleyhine açılan davaların sadece yarısında suçlu bulunduğu takdirde 300 yıldan fazla hapis cezasına çarptırılmak zorunda kalmıştır. Dergi 1940-80 arasındaki dönemde İslami bir düşünce okulu olarak fark edilmiş ve dönemin muhafazakârlarına yakın olan birçok düşünürü, politikacı ve entelektüelleri etkilemiştir. Mesela Cemil Meriç, " bir yanımla Büyük Doğu'cuyum..." demiştir.

Büyük Doğu aynı zamanda Necip Fazıl'ın kurduğu "Büyük Doğu Hareketi" düşünce sisteminin adıdır. Büyük Doğu, İdeolocya Örgüsü özetinde açıklanan düşünce sistemi ile birlikte, belirli bir tarih muhasebesi, devlet anlayışı, estetik bakış açısı ve entelektüel bir konum sergilemiş, 16 kez kurulmuş ve kapatılmıştır.

Hisar Dergisi (16 Mart 1950 – Aralık 1980)

1950-1980 arasında Ankara'da yayınlanan aylık fikir ve sanat dergisidir. 16 Mart 1950'de çıkmaya başlayan dergi, Ocak 1957'de askıya alınmış ve 1964 yılının başında yeniden görünmeye başlamış ve 1980 yılının sonuna kadar devam etmiştir.

Görsel 32: Hisar Dergisi

Kaynak: <http://www.eskieserler.com/Eski/Eserler/Dergi/730/Hisar-Dergisi.asp?LID=TR&ID=730>

Munis Faik Ozansoy'un kurucuları, İlhan Geçer, Mehmet Çınarlı, Gültekin Sâmanoğlu, Mustafa Necati Karaer, Yahya Benekay, Fikret Sezgin, Hasan İzzet Arolat ve Osman Fehmi Özçelik'in de mevcut olmasına rağmen, Mehmet Çınarlı'nın yönetimi sona erince ve dergi onun tarafından sınır dışı edilmiştir. Hisar'ın ilk sayısında derginin amacını açıklayan bir açıklama yoktur. Yıllar sonra, bir radyo programı vesilesiyle ilgili bir konuşmada kurucular, dergileri bir araya getirmelerini sağlayan ilkeleri açıklamışlardır;

1. Sanat bağımsız olmalı ve yazar herhangi bir ideolojinin yerini almamalıdır. Sanatçının, sorunları, çevresi, yaşadığı toplumun sorunları ile uğraşırken belirli hükümlere halel getirmemesi gerekmektedir

2. Sanat eseri ulusal bir nitelik taşımalı ve bir ulusun edebiyatı, o milletin ruhunu, mizacını ve özelliklerini yansıtmalıdır.

3. Sanattaki yenilikçilik, tüm eski bağların kopup alçaldığı anlamına gelmemeli; sanatçı geçmişi tekrar etmemeli, ancak gücü ve desteği olmalıdır.

4. Edebiyat dili, halk tarafından konuşulan yaşayan Türkçe'dir.

Basitleştirmek ve sadeleştirmek için Türkçe dili denenmeli, fakat Türkçe kelimeler dilden atılmamalı ve dil ırkçılığı yapılmamalıdır. Zamanla, Hisarcılar

adıyla anılan dergi üyeleri, sol ideolojiye, büyük oranda edebiyatın egemen olduğu Batı ideolojisine, geçmişin değerlerini kabul etmeyen yıkıcılığa, sızmaya karşı çıkmışlardır. 14 Nisan 1980’de, Türkiye Kültür, Entelektüel ve Yazarlar Birliği’nde ortaklaşa düzenlenen bir toplantıda derginin kuruluşunun 30. Yıldönümü kutlanmıştır. 1957-1964 yılındaki bir mola dışında otuz yıllık yayıncılık boyunca Hisar, tarzını ve düzenini neredeyse hiç bırakmamıştır. Hisar ayrıca çoğu şiir kitabı olan öyküler, romanlar, oyunlar ve incelemelerden oluşan yirmi dokuz kitap yayınlamıştır.

4.BÖLÜM

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırma modeli, evren, örneklem, veri toplama araçları ve verilerin analizine yönelik bilgiler yer almaktadır.

4.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Araştırma, bir nitel araştırma yöntemi olan doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi araştırılması hedeflenen olgu ya da oldular hakkında bilgi içeren materyallerin incelenmesi kapsar. Bu araştırmada Türkiye’de yayın yapan kültür sanat dergilerinin kapaklarının görsel özellikleri ve tasarım ilkeleri arasından incelemeyi amaçladığından bu yöntemin kullanılması uygun görülmüştür. Araştırma kapsamında amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenen kültür sanat dergileri kapakları araştırma problemine dayalı olarak incelenmiştir. Araştırma kapsamında incelenen kapaklara ilişkin analiz bulguları betimsel istatistiklerden yararlanılarak özetlenmiştir.

4.2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışma grubuna dahil edilecek olan kapakların belirlenmesinde iki aşamadan oluşan bir belirleme süreci takip edilmiştir. Birinci aşamada incelenecek olan kapakların yer aldığı dergiler belirlenmiş ikinci aşamada ise belirlenen dergilerde yer alan kapaklardan hangilerinin inceleneceğine karar verilmiştir. İlk aşama olan dergilerin belirlenme sürecinde iki ölçüt kullanılmıştır. Bu ölçütlerden ilki dergilerin kültür ve sanat alanına ait olması ikincisi ise yüksek tiraj oranlarına sahip olmasıdır. Bu ölçütü karşıladığı belirlenen 14 tane dergi belirlenmiş ve içlerinde editörleri ile iletişime geçilebilen 8 tanesi ile araştırma süreci gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubunun belirlenmesinin ikinci aşaması olan kapakların belirlenmesi sürecinde araştırmanın çalışma grubuna dahil edilen dergilerin tüm sayılarına ait toplam 278 kapak olduğu görülmüştür. Bu kapaklar arasından incelenmek üzere birbirini tekrarlamama ve farklı özelliklere sahip olma ölçütlerini karşılayan 8 tane kapak çalışma grubuna dahil edilmiştir.

4.3. VERİLERİN TOPLANMASI VE ANALİZİ

Araştırmada, veri toplama yöntemi olarak, alanyazın inceleme yöntemi kullanılmıştır. Türkiye’de yayın yapan kültür sanat dergilerinin kapaklarına alanyazın incelemesi sonucunda ulaşılmıştır. Ulaşılan 8 dergiye ait 278 adet kapak grafik tasarım ilke ve görsel ifade biçimlerine göre oluşturulan ölçütler temelinde kategorisel analize tabii tutulmuştur. Ancak çalışma grubuna dahil edilen 8 kapak detaylı olarak incelenmiştir.

Araştırma verilerinin analizinde kategorisel analiz yöntemi kullanılmıştır. Kategorisel analizi, belirli bir mesajın önce birimlere bölünmesi ve ardından bu birimlerin belirli kriterlere göre kategoriler halinde gruplandırılmasını ifade eder (Bilgin, 2014, s.19). Bu araştırmada dergi kapaklarını analizinde, görsel ve tasarım ilkeleri temele alınmıştır. Görsel özellikler temelinde kapaklarda illüstrasyon kullanımı (dijital, manuel), figür kullanımı (portre, çoklu figür, hayvan, nesne), mekan kullanımı (dış mekan, iç mekan), fotoğraf, kolaj ve tipografik düzenlemeye bakılmıştır. Tasarım ilkeleri açısından ise denge, orantı, hiyerarşi, devamlılık, bütünlük ve vurgulama ölçütlerine bakılmıştır. Analiz ölçütlerini oluşturan kategorilerin belirlenme sürecinde alan yazın incelemesi yapılmış ve uzman görüşüne başvurulmuştur. Araştırma kapsamında görsel ifade biçimleri temelinde kapaklarda Kategorisel analiz sonucunda elde edilen veriler her bir dergi için ayrı olarak tablolandırılmış, betimleyici istatistiklerden yararlanarak sonuçlar özetlenmiştir.

5.BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırma kapsamına dahil edilen 8 adet kültür sanat dergisinin farklı sayılarına ait analizlere ve bu analizler sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Türkiye’de yayınlanan 794 popüler dergi bulunmaktadır. Buna göre yayınlanan dergilerin % 1,4’ü kapağında illüstrasyon kullanmaktadır. Kültür sanat dergileri arasında kapak görselinde illüstrasyonu en çok edebiyat dergileri kullanmaktadır. Daha sonra sırasıyla sanat dergileri, gençlik dergileri ve spor dergileri gelmektedir.

Hızla gelişen teknoloji kültürler arası alışverişi artırmaktadır. Ülkemizde yayınlanan dergilerin kapak görsellerinde, illüstrasyon tekniği başta olmak üzere grafik tasarımın çeşitli ifade biçimleri yoğun olarak kullanılmaktadır. Bu durum farklı alanlarda yayınlanan dergilerde de sıklıkla görülmeye başlamıştır. Günümüzde Türkiye’de yayınlanan birçok dergi bulunmaktadır. Bu dergilerin ticari ürün olarak piyasaya çıkma aşamasında görsel tasarım çok önemli bir yere sahiptir. Kapak tasarımlarında grafik tasarım ilkelerine uygunluk ve görsel ifade çeşitliliği üzerinde titizlikle durulması gereken unsurlardır. Günümüzde ticari amaçla yapılan bu dergiler görsel bir bütünlük yakalayamaz ve içeriği yansıtmak için kapakları oluşturamazsa hedeflenen yayıncılık başarısının elde edilmesi oldukça zor olacaktır.

Araştırmanın ilk boyutunda, 8 adet dergiye ait 278 kapak tasarımı, kullanılan görsel ifade çeşitliliği çerçevesinde değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Bu değerlendirmeye ilişkin veriler tablolar halinde sunulmuştur.

Araştırmanın ikinci boyutunda ise örnekleme dahil edilen 8 kültür sanat dergisinden seçilen 8 adet kapak grafik tasarım ilkeleri çerçevesinde değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmeye ilişkin veriler tablolar halinde sunulmuştur.

Araştırma kapsamında örnekleme dahil edilen dergilerin editörleri ile iletişime geçilerek, dergilerin künyesine, hazırlık aşamasına, yayın kuruluna ve yayın ilkelerine yönelik bilgiler elde edilmiş ve kapaklara ait analizler öncesinde bu bilgilere yer verilmiştir.

BAVUL

Bavul Dergi'nin 2 yıllık teorik, 6 aylık da pratik olmak üzere 2 buçuk senelik bir hazırlık süreci vardır. Bavul, insan nereye giderse gitsin değişmeden ve terk etmeden onunla birlikte gelen tek şeydir. Aynı anda hem hatırayı hem yeniyi hem de yenilgiyi taşımaktadır. Ayrılırken de kavuşurken de dolaptan ilk çıkandır. Giderken bavulunuza koyduklarınız hikayenizi anlatır. Dergi, içinde para taşınanlar hariç her türlü bavula aşınadır. Bu sebeple Bavul ismi tercih edilmiştir. 15 kişilik bir ekiple dergiye başlanılmıştır. Şu an için 10 kişilik bir ekip dergide hizmet vermektedir. Edebiyatımızın önemli yazar ve şairlerinden Ataoğulları Behramoğlu, Zülfü Livaneli, Şükrü Erbaş, Haydar Ergülen, Emre Kongar, Ercan Kesal gibi isimlerin yazıları yer almaktadır. Sinema, müzik ve sanat alanında yazılar, çizimler yer almaktadır. Şairlerimizin dizelerinden Bavulumda Sevda Sözleri köşesi, karikatür, sokak ekibimizin söyleşileri ya da ele aldıkları konuların hikâyeleri işlenmektedir. Kadın yazarları, portreleri vs. dolu dolu içerikler vardır.

Zulme, haksızlığa, vicdansızlığa razı olmayan herkes derginin erişmek istediği yeredir. Sokak, herkesi ilgilendirmektedir. Dergi, ortak bir dert, samimiyet ve istekle bir araya gelmiştir. Dergide, sokaktakiler, ezilenler, canı yananlar, yok olanlar, suça itilenlerden bahsedilmektedir. Bu insanlar gerçektir ve gerçekliği makbul cümlelerle estetize edince gerçekliğinden bir şey kaybetmiyor. Dergi, bu gerçeği göstermek istemiştir.

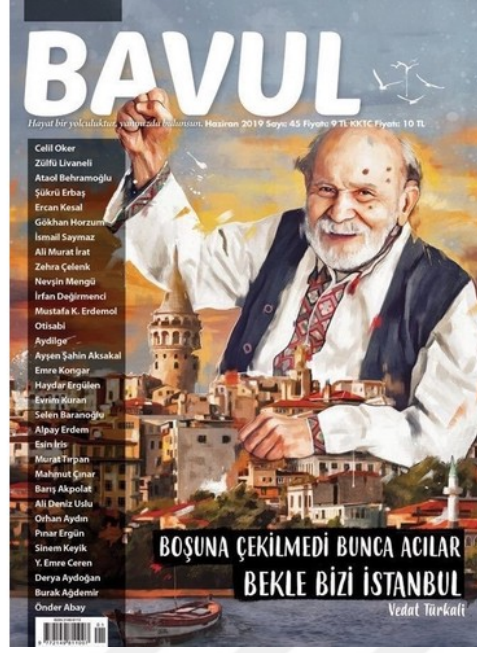

Görsel 33: Bavul dergisine ait 6 kapak görseli
Kaynak: <https://www.bavuldukkani.com/>

Aşağıdaki tabloda Bavul dergisinin yayınlanmış 48 sayısına ait kapakların görsel özellikler temelinde incelemesi yapılmış, kullanım sayıları ve kullanım oranları tablo içerisinde gösterilmiştir.

Tablo 1: Bavul Dergi Kapaklarının Görsel Özellikler Temelinde İncelenmesi
GÖRSEL ÖZELLİKLER

Tür		Kullanım Sayısı	Kullanım Oranı
İllüstrasyon Kullanımı	Dijital	48	%100
	Manuel	X	%0
Figür Kullanımı	Portre	40	%80
	Çoklu Figür	1	%2.08333
	Hayvan	X	%0
	Nesne	5	%10.41666
Mekan Kullanımı	Dış Mekan	4	%8.333
	İç Mekan	3	%6.25
Fotoğraf		X	%0
Kolaj		X	%0
Tipografik Düzenleme		X	%0
Manipülasyon		X	%0

Görsel 34: Bavul dergisinin 45. sayısı

Kaynak: <https://www.bavuldukan.com/bavul-45-sayi-haziran-2019>

Tablo 2: Bavul Dergisi 45. Sayı Kapak Görselinin, Grafik Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi

Bavul Dergisi 45. Sayı Kapak Görselinin, Grafik Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi	
Denge	Kapakta kullanılan portre incelendiğinde sayfa üzerinde asimetrik bir konumlandırma yapıldığı ve portre ile iç içe geçen İstanbul manzarasının yine asimetrik olarak kullanıldığı görülmektedir. İstanbul manzarası kendi içinde değerlendirildiğinde kentsel bir yapı kurulduğu ancak bu yapının odak noktasını oluşturan Galata Kulesi ve kayığın asimetrik kullanımda önemli bir etken olduğu görülmektedir. Ayrıca “Bavul” başlığının sayfaya ortalanmadığı, sol tarafa yaslanarak asimetrik denge oluşturduğu görülmektedir.
Orantı	Kapakta kullanılan unsurlar incelendiğinde gerçeküstü bir anlatımdan dolayı figür-manzara ilişkisi açısından sayfa üzerinde orantılı bir kullanım yapılmadığı görülmektedir. Karakter sayfanın sağ tarafına yerleştirilmiş ön zemin ve arka zemine bakıldığında karakteri öne çıkarmak amacıyla manzaraya oranla çok daha büyük portre uygulanarak manzaranın karakterin kolu altına alınabilecek boyutta yapılması orantısız kullanıldığını göstermektedir. “Bavul” başlığı sol üst köşede karaktere oranla çok daha küçük kullanılarak kapakta logonun orantılı tasarımı dikkate alınmıştır. Logo marka okunurluğunu zorlaştırmamak için tek bırakılmıştır.
Hiyerarşi	Kapakta kullanılan unsurlar incelendiğinde tasarımın hiyerarşik olarak öne çıkan elemanı şair Vedat Türkali'nin illüstrasyon tekniği ile yapılmış portresidir. Portrenin okuyucu kitleye bakar pozisyonda kullanıldığı görülmektedir. Ön ve arka plan incelendiğinde figürün sol kolu altında

	konumlandırılan İstanbul manzarası ise en çok dikkat çeken ikinci öğedir. Dergi logosu ise hafifçe figürün sol eli arkasına gizlenerek geri plana atılmış ve gereğinden büyük oranlarda kullanılmamıştır. Diğer öğelerle hem hiyerarşik hem de renk olarak tutarlı ve uyum halindedir.
Devamlılık	Kapakta görsel devamlılık kullanılmamıştır.
Bütünlük	Kapakta bulunan İstanbul manzarası, başlık, Vedat Türkali'ye ait söz ve siyah bant ile bütünlük sağlanması amaçlanmıştır. Renk bütünlüğü açısından Vedat Türkali'nin portresinde kullanılan soft renk tonları ile manzarada kullanılan renkler ve ton geçişleri arasında uyum görülmektedir.
Vurgulama	Kapak tasarımında iki adet vurgu noktası vardır. Vurgulayıcı ilk öğe sanatçı Vedat Türkali'nin illüstrasyon tekniği ile yapılan portresi ve havaya kaldırılmış yumruğudur. İkinci vurgulayıcı öğe Vedat Türkali'nin önü ve arkasında yer alan İstanbul manzarasıdır.

Yukarıdaki Kapakta Kullanılan İllüstrasyon Teknikleri Nelerdir

Kapakta kullanılan teknik, dijital illüstrasyon tekniğidir. Son yıllarda, teknolojinin çığır açması ile birlikte, manuel teknikler yerlerini dijital tekniklere bırakmıştır. Elimizi hala kullanıyoruz ancak doğrudan kalem ile kağıt üstünde değil, dijital yazılım ve araçlarını kullanarak yapmaktayız. İllüstrasyon çalışmalarının tümü yalnızca bilgisayarın asıl donanımlarıyla meydana getirilmeyebilir. Dijital illüstrasyon, bilgisayar ve tablet ile birlikte oluşturulmaktadır. Tableti kağıt, kalemi de manuel çizimlerde kullanılan fırça, kalem, rapido vs gibi malzeme olarak düşünebiliriz. Program donanımları bize bu alternatifleri sunmaktadır. Suluboya etkisi vermek istiyorsa, watercolour brush kullanılmış, kalemle çizilmiş etkisi vermek istiyorsa da pencil brush kullanılmıştır. Hatta kağıtta yani background da bile bunu tercih etmek mümkündür. Çalışma yeni bir software programı olan Rebelle'de gerçekleştirilmiş, sonrasında da Adobe'un programı olan Photoshop'a alıp, son müdahaleleri gerçekleştirilmiştir.

Tasarımda İstanbul manzarasıyla bütünleşmiş ve İstanbul'u kolu altına aldığı yazar, senarist, şair Vedat Türkali'nin portresi yer almaktadır. Tasarıma bütünüyle bakıldığında Vedat Türkali'nin İstanbul'a olan sevdası yansıtılmış ve ona ithafen tasarlanmış bir kapak görülmektedir. Background'da yer alan İstanbul temasını kişisel yaşamına ilişkilendirecek olursak Türkali'nin İstanbul'a olan tutkusu, bağlılığı ve hayranlılığı İstanbul'a özel kitap çıkaracak boyutta şiirler

yazması derginin ana temasının nasıl belirleneceğine kolaylık sağlamıştır. Bu hayranlık sebebiyle derginin bu sayıdaki konusu Bekle Bizi İstanbul olmuştur.

Bu kapakta aktivite ve dinginliğin, açık hava faaliyetiyle huzur verici bir kendine güvenin bileşimi vardır. Kapakta birincil ve ikincil nitelikte kapak yazıları bulunduğu görülmektedir. Birincil nitelikteki kapak yazıları Celil Oker ile başlayan listeden oluşuyor. Ve büyük, etkili ikincil kapak yazısı birbirine zıt harf ve renkle resmin altında görülmektedir.

KAFASINA GÖRE

Dergide 5 editör, 2 reklamlarla ilgilenen, 2 redaktör ve 1 kişide derginin genel işleyişinden sorumludur. Toplamda 10 kişilik bir ekip dergide sabit olarak çalışıyor. Dergi, özgürce yazabilmek, herkese söz hakkı verebilmek, aklımıza geleni kafamıza göre anlatmak, farklı bir soluk getirmek, insanları sıkmadan okutmak, okuryazarımıza söz hakkı vermeyi amaçlamaktadır. Kafasına Göre şekil ve tasarım açısından farklı bir tarz taşıyan bir dergidir ve anlatının her türüne açıktır. Kısıklı ve uzunluğundan çok; güçlü sesi, bir diyeceği olan yazarlardan farklı yazılar toplamak esas gayesidir. Dergide öykü/hikâye ve şiirin yanı sıra; zihin açan, bilgilendirici ve hatta eğlendirici eleştiri, deneme ve derleme yazılarına da yer verilmektedir. Kafasına Göre' nin, insanlara güzel bir şeyler anlatmaya çalışan güncelin nabzını tutan eleştirel bir edebiyat mizah dergisi olması için çalışmalarını tüm hızıyla sürdürmektedir.

Kapaktaki görseller okur kitlesi, yaş ve eğitim durumu göz önüne alarak seçimler yapılmaktadır. Derginin tanınmış yüzleri seçmesinin en büyük sebebi o kişilerin bizim gözümüzde çok değerli olmasıdır. Yıllar geçse de bize değişmeyen değerler öğreten bu kişileri kapağa taşıırken geçmişi yeniden üretmek değil, genç nesle önemli değerler öğrettiğimizi düşünülmemektedir.

Görsel 35: Kafasına Göre dergisine ait 6 kapak görseli
Kaynak: <https://www.kafasinagore.com/>

Aşağıdaki tabloda Kafasına Göre dergisinin yayınlanmış 28 sayısına ait kapakların görsel özellikler temelinde incelemesi yapılmış, kullanım sayıları ve kullanım oranları tablo içerisinde gösterilmiştir.

Tablo 3: Kafasına Göre Dergi Kapaklarının Görsel Özellikler Temelinde İncelenmesi

GÖRSEL ÖZELLİKLER			
Tür		Kullanım Sayısı	Kullanım Oranı
İllüstrasyon Kullanımı	Dijital	25	%89.2857142
	Manuel	3	%10.714
Figür Kullanımı	Portre	20	%71.728
	Çoklu Figür	×	%2.08333
	Hayvan	2	%7.1428
	Nesne	3	%10.7142
Mekan Kullanımı	Dış Mekan	5	%17.8571
	İç Mekan	×	%6.25
Fotoğraf		3	%10.7142
Kolaj		×	%0
Tipografik Düzenleme		×	%0
Manipülasyon		1	%3.5714

Görsel 36: Kafasına Göre dergisinin 22. sayısı
Kaynak: <https://www.kafasinagore.com/22-sayi>

Tablo 4: Kafasına Göre Dergisi 22. Sayı Kapak Görselinin, Grafik Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi

Kafasına Göre Dergisi 22. Sayı Kapak Görselinin, Grafik Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi	
Denge	Kapakta kullanılan karakter incelendiğinde sayfa üzerinde simetrik bir konumlandırma yapıldığı ve arkada yer alan zeminin eşit şekilde bölündüğü görülmektedir. Zemin kendi içinde değerlendirildiğinde grafik tasarım öğelerinden nokta ve çizgi kullanımının belirgin kullanımı ile simetriyi kırdığı görülmektedir. Figürün hareketi kendi içerisinde değerlendirildiğinde tek yumruk havaya kaldırılarak ve açık pozisyondaki ayaklarla simetri kırılmış, sol ayak ve yukarıya kalkmış sağ elin birbirine olan açılmal uyumu sayfa üzerinde diyagonal bir etki oluşturmuştur. Figürün arkasına yerleştirilmiş ve üzerinde Freddie Mercury'nin ünlü sözü "Show Must Go On" yazılı sarı şerit ise figürün hareketine ters açı yaparak diyagonal kompozisyonu desteklemektedir. Ayrıca "Kafasına Göre" başlığının sayfaya ortalanması ile simetrik denge oluşturduğu görülmektedir.
Orantı	Kapakta kullanılan unsurlar incelendiğinde sayfa üzerinde orantılı bir kullanım yapıldığı görülmektedir. Karakter sayfanın merkezine yerleştirilmiş arka zemin ve grafik tasarım öğeleri karaktere orantılı olarak kullanılmıştır. "Kafasına Göre" başlığı sağ ve soldan belli bir boşluk bırakılması ile kapakta orantılı tasarım dikkate alınmıştır.
Hiyerarşi	Kapakta kullanılan unsurlar incelendiğinde tasarımın hiyerarşik olarak öne çıkan elemanı sanatçı Freddie Mercury'nin illüstrasyon tekniği ile yapılmış

	figürsel karakteridir. Karakterin duruş pozisyonunun sahne hayatından bir kesiti yansıttığı görülmektedir. Arka plan incelendiğinde figürün gövdesinin sağ ve sol yanında konumlandırılan sarı bant ise en çok dikkat çeken ikinci öğedir. Dergi logosu ise figürün sol elinin arkasına gizlenerek geri plana atılmıştır. Diğer öğelerle hem hiyerarşik hem de renk olarak tutarlı ve uyum halindedir.
Devamlılık	Figürün hareketi ve arkasında yer alan sarı bant tasarımı devamlılığı oluşturan unsurlar olarak görülmektedir.
Bütünlük	Kapak tasarımında referans alınan fotoğraftan çıkışla oranlanmış, kapakta bulunan sarı bant, başlık ve zemin ile bütünlük sağlaması amaçlanmıştır. Renk bütünlüğü ve zıt geçişler kullanılarak yapılmış gerçekçi figür illüstrasyonudur.
Vurgulama	Kapak tasarımda iki adet vurgu noktası vardır. Vurgulayıcı ilk öğe sanatçı Freddie Mercury'nin illüstrasyon tekniği ile yapılan figürsel karakteridir. İkinci vurgulayıcı öğe Freddie Mercury'nin sağ ve sol yanında yer alan sarı banttir.

Yukarıdaki kapakta Kullanılan İllüstrasyon Teknikleri Nelerdir

Kapakta kullanılan teknik, dijital illüstrasyon tekniğidir. Dijital yazılım ve araçlarını kullanarak tasarlanılmaktadır. İllüstrasyon çalışmalarının tümü yalnızca bilgisayarın asıl donanımlarıyla meydana getirilmeyip dijital illüstrasyon, bilgisayar ve tablet ile birlikte oluşturulmaktadır. Tasarımlar eskiz üzerinden Photoshop procreate ve sketchbook pro gibi çeşitli programlar yardımı ile kapaklar tasarlanmaktadır. Ve son olarak Adobe'un programı olan Photoshop'a alıp, son müdahaleleri gerçekleştirilmiştir.

Tasarımda Rock müziğin efsanelerinden Freddie Mercury yer almaktadır. Freddie Mercury kapaktaki duruşu izleyice Queen şarkısındaki şov görüntüsünü hatırlatmaktadır. Farklı giyim tarzıyla insanların dikkatini çeken Mercury'nin görseldeki giyim stilide çarpıcı ve dikkat çekici renklerde tercih edilmiştir.

KAFKAOKUR

Derginin ilk adımları Gökhan Demir tarafından atılmıştır. Derginin adı Gökhan Demir'in Kafka hayranı olması nedeniyle ismini Kafka'dan almaktadır. 2008 yılında önceleri Kafkaokur bir blog olarak kuruldu. Bu bloğun iyi gitmesi, yazarların katılması ve ödül alması ile birlikte 2014 yılında dergi basılı hale getirilmiştir. Dergide pek çok yazar ve çizeri içinde barındırır ancak beş kişilik bir ekip ofiste hizmet vermektedir. Derginin içeriğinde öykü, deneme, röportaj,

illüstrasyonlar yer almaktadır. Derginin amacı Türkiye’de edebiyata ve sanata olan ilginin artırılması. Edebiyat ve sanatı öncelik olarak alan, iyi içerik ile okuyucusunun her zaman kalbine ulaşmayı hedefleyen bir dergidir.

Derginin kapak görselindeki kişinin özellikle insanlara ilham verecek kişiler olması gerektiğini düşünerek seçilmektedir. Müzisyen, edebiyatçı ya da ressam önemli olan eserleri ile iz bırakmış olması gerekmektedir. Kapak için her yeni sayıda tüm ekip fikirlerini belirtiyor, ve oylanıyor, en çok oy alan isim/konu kapak oluyor.

Görsel 37: Kafkaokur dergisine ait 6 kapak görseli

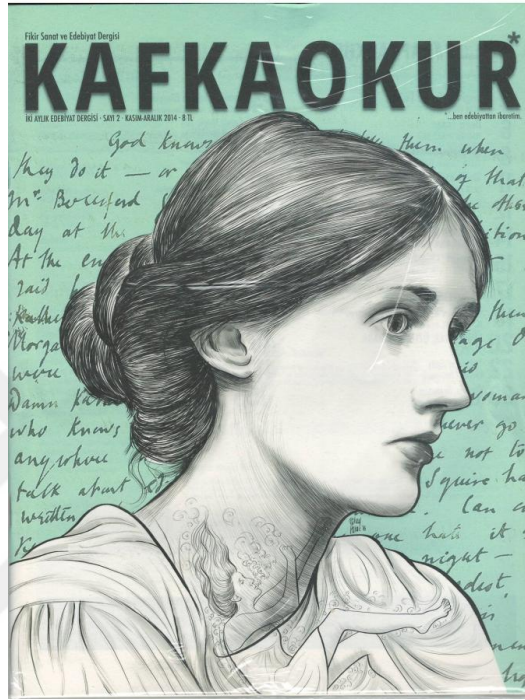
Kaynak: <https://www.konudukkan.com/>

Aşağıdaki tabloda Kafkaokur dergisinin yayınlanmış 46 sayısına ait kapakların görsel özellikler temelinde incelemesi yapılmış, kullanım sayıları ve kullanım oranları tablo içerisinde gösterilmiştir.

Tablo 5: Kafkaokur Dergi Kapaklarının Görsel Özellikler Temelinde İncelenmesi

GÖRSEL ÖZELLİKLER			
	Tür	Kullanım Sayısı	Kullanım Oranı
İllüstrasyon Kullanımı	Dijital	44	%95,6521
	Manuel	2	%4,3478
Figür Kullanımı	Portre	42	%91,3043
	Çoklu Figür	2	%4,3478
	Hayvan	1	%2,1739
	Nesne	4	%8,6956

Mekan Kullanımı	Dış Mekan	5	%10,8695
	İç Mekan	1	%2,1739
Fotoğraf		X	%10.7142
Kolaj		X	%0
Tipografik Düzenleme		18	%39,1304
Manipülasyon		X	%0

Görsel 38: Kafkaokur dergisinin 2. sayısı

Kaynak: <https://www.konudukkan.com/kafkaokur-2-sayi>

Tablo 6: Kafkaokur Dergisi 2. Sayı Kapak Görselinin, Grafik Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi

Kafkaokur Dergisi 2. Sayı Kapak Görselinin, Grafik Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi	
Denge	Kapakta kullanılan portre incelendiğinde sayfa üzerinde simetrik bir konumlandırma yapıldığı ve arkada yer alan zeminin eşit şekilde bölündüğü görülmektedir. Zemin kendi içinde değerlendirildiğinde yazılardan oluşan bir kağıt etkisi olduğu görülmektedir. Satırların ve boşlukların dengeli yazılması simetrik bir görünüm sağlamıştır. Kapakta kullanılan Virginia Woolf'a ait portre değerlendirildiğinde ise figürün yan profilden kafası hafif eğik bir şekilde resmedildiği ve bu haliyle de kapağın geneline hakim olan simetrik kompozisyonun kırıldığı söylenebilir. Ayrıca "Kafkaokur" başlığının sayfaya ortalanması ile simetrik denge oluşturduğu görülmektedir.
Orantı	Kapakta kullanılan unsurlar incelendiğinde sayfa üzerinde orantılı bir kullanım yapıldığı görülmektedir. Karakter sayfanın merkezine yerleştirilmiş

	arka zemin ve yazılar karaktere orantılı olarak kullanılmış ve çok fazla dikkat çekmeyecek boyutta konumlandırılmıştır. Bu haliyle zemine yerleştirilmiş bir doku izlenimi de vermektedir. “Kafkaokur” başlığı üst kısımda karaktere oranla çok daha küçük kullanılarak kapakta orantılı tasarım dikkate alınmıştır.
Hiyerarşi	Kapak tasarımının hiyerarşik olarak öne çıkan elemanı , İngiliz feminist, yazar, romancı ve eleştirmen Virginia Woolf’un illüstrasyon tekniği ile yapılmış portresidir. Portrenin sağ tarafa derinlere bakar pozisyonda kullanıldığı görülmektedir. Dergi logosu ise hafifçe figürün arkasına gizlenerek geri plana atılmış ve gereğinden büyük oranlarda kullanılmamıştır. Son olarak Virginia Woolf’un arkasında yer alan yazılar, yazarın hayatında önem taşıyan mesleğinden bir kesit sunmaktadır. Diğer öğelerle hem hiyerarşik hem de renk olarak tutarlı ve uyumlu haldedir.
Devamlılık	Portrenin arkasında bulunan yazıların düzenli ve belli aralıklarda kullanılması tasarımda devamlılığı oluşturan unsurlar olarak görülmektedir. Ayrıca zeminde yer verilen metinler Virginia Woolf’un kendi el yazısıyla yazılmış bir metindir. Bu haliyle yazar ve ona ait bir metne yer verilmesiyle tasarımdaki biçimsel ve anlamsal devamlılık sağlanmıştır.
Bütünlük	Kapakta bulunan Virginia Woolf’a ait portre, zemindeki yazı ve dergi logosunun kullanım şekli birbirleri ile bütünlük içerisindedir. Renk bütünlüğü ve soft geçişler kullanılarak yapılmış gerçekçi portre illüstrasyonudur. Tasarımdaki bütünlük bozulmaması adına başlık eskitme dokusunda ve fontunda kullanılmıştır. Böylelikle illüstrasyon teknikleri de göz önünde bulundurularak bütünlük ilkesi doğru tasvir edilmiştir.
Vurgulama	Kapak tasarımda vurgu noktası İngiliz feminist, yazar, romancı ve eleştirmen Virginia Woolf’un portresi kullanılmıştır.

Yukarıdaki kapakta Kullanılan İllüstrasyon Teknikleri Nelerdir

Kapakta kullanılan teknik, dijital illüstrasyon tekniğidir. Dijital araçlar kullanılarak tasarlanılmıştır. Kapak görselinde yer alan karakter geleneksel tekniklerden karakalem tekniğiyle yapılabilmektedir. Fakat dijitalleşen dünyamızda bilgisayar destekli ortamda tasarlanmış çizgilerin belirgin olması için pencil brush tekniğiyle çizilmiştir. Tasarım doğrudan kalem ile kağıt üstünde değil, dijital yazılım ve araçlarını kullanarak yapılmaktadır. Dijital illüstrasyon, bilgisayar ve tablet ile birlikte oluşturulmaktadır. Kalemle çizilmiş etkisi vermek için da pencil brush kullanılmıştır.

Tasarım bize mektup hissiyatı veren background üzerine yerleştirilmiştir. Tasarımda yer alan portre , İngiliz feminist, yazar, romancı ve eleştirmen Virginia

Woolf'a aittir. Backgroundun üzerinde yer alan yazılar Virginia Woolf'un kendi el yazısıyla yazmış olduğu bir taslaktır. Tasarıma bütünüyle bakıldığında Virginia Woolf u tanımlamakta ve ona ithafen tasarlanmış bir kapak görülmektedir. Background'da yer alan mavi rengi Woolf'un kişisel yaşamına ilişkilendirecek olursak ruhsal sıkıntılarından dolayı çöküntüye uğramış ve hep özgürlüğü aramış ama hala bir yanı sessiz ve saklı kalmıştır. Bu sebeple mavi rengin onu yansıtan bir renk olacağı düşünülmüştür.

KIYI'DA

Dergi fikri Cemre Kılıç tarafından doğmuştur. Cemre Kılıç, dergi serüveninden 2 yıl önce kendi şiir çıkarmış, şiir kitabını adını Umuda Kıyı Yüreğim koymuştur. Yüreğin bir kıyı olduğunu düşünen Kılıç, herkesin bir kıyısı vardır, kendi kıyım diğer kıyılarla birleştirmek istemesiyle derginin adını belirlemiştir. Genel yayın yönetmenliğini ve son kontrolleri de dahil tüm detaylar Cemre Kılıç'ın elinden geçmektedir. Dizginin iç dizaynını Gizem Ulaş, Burcu Çakmak yayın danışmanlığını ve internet ile Murat Taşdemir ilgilenmektedir. Müdürümüz, kapak tasarımcımız Emine Yıldırım, Derginin çizeri İrem Berdibek, sorumlu müdürü Ayperi Taşdemir ve dergide görev alan Ceyda Kurteş dergide hizmet vermektedir. Şiirden, romana, yazıya, fotoğrafa dair, masallardan, karikatüre, sinemadan, farkındalığa ve her kulvara atılan derinlikler derginin içerisinde mevcuttur. Dergi, edebiyata, Sanata, değere, bilime İlgisi olabilen herkese hitap etmektedir. Sonuç olarak Cemre Kılıç dergiyi, bir kıyı yolculuğu, yüreğe yakın bir kıyı olarak tanımlamaktadır.

Görsel 39: Kıyı'da dergisine ait 6 kapak görseli

Kaynak: <https://www.kitapyurdu.com/yayinevi/kiyida-dergi/9494.html>

Aşağıdaki tabloda Kıyı'da dergisinin yayınlanmış 7 sayısına ait kapakların görsel özellikler temelinde incelemesi yapılmış, kullanım sayıları ve kullanım oranları tablo içerisinde gösterilmiştir.

Tablo 7: Kıyı'da Dergi Kapaklarının Görsel Özellikler Temelinde İncelenmesi

GÖRSEL ÖZELLİKLER			
Tür		Kullanım Sayısı	Kullanım Oranı
İllüstrasyon Kullanımı	Dijital	7	%100
	Manuel	X	%0
Figür Kullanımı	Portre	6	%85.7142
	Çoklu Figür	1	%14.2857
	Hayvan	X	%2,1739
	Nesne	3	%42.8571
Mekan Kullanımı	Dış Mekan	1	%14.2857
	İç Mekan	X	%0
Fotoğraf		X	%0
Kolaj		X	%0
Tipografik Düzenleme		X	%0
Manipülasyon		X	%0

Görsel 40: Kıyı'da dergisinin 5. sayısı

Kaynak: <https://www.dergiyurdu.com/kiyida-dergisi-5-sayi>

Tablo 8: Kıyı'da Dergisi 5. Sayı Kapak Görselinin, Grafik Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi

Kıyı'da Dergisi 5. Sayı Kapak Görselinin, Grafik Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi	
Denge	Kapakta kullanılan portre incelendiğinde sayfa üzerinde simetrik bir konumlandırma yapıldığı ve arkada yer alan zeminin eşit şekilde bölündüğü görülmektedir. Zemin kendi içinde değerlendirildiğinde organik biçimlerden oluşan motifsel bir yapı kurulduğu ancak bu yapının odak noktasını oluşturan gül figürünün simetriyi kırdığı görülmektedir. Ayrıca "Kıyı'da" başlığının sayfaya ortalanmadığı, sol tarafa yaslanarak asimetric denge oluşturduğu görülmektedir.
Orantı	Kapakta kullanılan unsurlar incelendiğinde sayfa üzerinde orantılı bir kullanım yapıldığı görülmektedir. Karakter sayfanın merkezine yerleştirilmiş arka zemin ve gül motifi karaktere orantılı olarak kullanılmıştır. "Kıyı'da" başlığı sol üst köşede karaktere oranla çok daha küçük kullanılarak kapakta orantılı tasarım dikkate alınmıştır.
Hiyerarşi	Kapakta kullanılan unsurlar incelendiğinde tasarımın hiyerarşik olarak öne çıkan elemanı sanatçı Türkan Şoray'ın illüstrasyon tekniği ile yapılmış portresidir. Portre okuyucu kitleye bakar pozisyonda kullanıldığı görülmektedir. Arka plan incelendiğinde figürün başının sağ üst köşesinde konumlandırılan gül motifi ise en çok dikkat çeken ikinci öğedir. Dergi logosu ise hafifçe figürün arkasına gizlenerek geri plana atılmış ve gereğinden büyük oranlarda kullanılmamıştır. Diğer öğelerle hem hiyerarşik hem de renk

	olarak tutarlı ve uyum halindedir.
Devamlılık	Kapak görselinde hem kavramsal hem de biçimsel(görsel) devamlılık sağlanmıştır. Kapakta kullanılan portre Türkan Şoray ile Kadir İnanır'ın başrollerini paylaştığı Karagözlüm filminden Balıkçı Azize karakterine aittir. Gül motifi filmde Chopin'in Azize'ye armağan ettiği gül ile ilişkilendirilmiştir. Fonda kullanılan gül figürünün dalları organik motifler olarak sarmal bir yapıda kompozisyonun tamamına yayılmıştır.
Bütünlük	Kapak tasarımında referans alınan fotoğraftan çıkışla oranlanmış, kapakta bulunan gül motifi, başlık, zemin ve siyah bant ile bütünlük sağlaması amaçlanmıştır. Renk bütünlüğü ve soft geçişler kullanılarak yapılmış gerçekçi portre illüstrasyonudur.
Vurgulama	Kapak tasarımda iki adet vurgu noktası vardır. Vurgulayıcı ilk öge sanatçı Türkan Şoray'ın illüstrasyon tekniği ile yapılan portresidir. İkinci vurgulayıcı öge Türkan Şoray'ın sağ üst köşesinde yer alan gül motifidir.

Kapakta Kullanılan İllüstrasyon Teknikleri Nelerdir

Kapakta kullanılan teknik, dijital illüstrasyon tekniğidir. Dijital yazılım ve araçlarını kullanarak tasarlanılmaktadır. İllüstrasyon çalışmalarının tümü yalnızca bilgisayarın asıl donanımlarıyla meydana getirilmeyip dijital illüstrasyon, bilgisayar ve tablet ile birlikte oluşturulmaktadır. Tasarımlar eskiz üzerinden Photoshop procreate ve sketchbook pro gibi çeşitli programlar yardımı ile kapaklar tasarlanmaktadır. Genel olarak en başta geleneksel yöntemlerle kapağın genel eskizi hazırlanıp ve o eskize göre dijital olarak çizilip renklendirilmektedir. Ve son olarak Adobe'un programı olan Photoshop'a alıp, son müdahaleleri gerçekleştirilmiştir.

MASA

2015 yılının Kasım ayında dört kişi ile doğan fikir, 2016 yılının Mayıs ayında yayınlanmıştır. Resmi kurucusu Gamze İyem şirket sahibidir. 27 kişi ilk sayının hazırlanmasında yer almış, bugün üçüncü yıllarında yayınına 42 kişilik bir ekip hizmet vermektedir. "Masa; üretim ve mutfağın temel gerecidir. Kitaplar masada yazılır. Aracınız defter-kalem, daktilo ya da bilgisayar olabilir ama masa değişmez bir araçtır. Heykeller masada şekillenir. Tiyatro metinleri masada planlanır. Dans için de olsa, yemek yapmak için de olsa grup çalışması ya da bireysel de olsa, masa başlangıçtır. Biz ismimizi bu düşünceyle seçtik. Dergide okuduğunuz her şeyi bir masada var ediyoruz nihayetinde. Yaptığımız her şeyi bir

masanın üzerine seriyoruz. Kurucu ekibin ortak kararı olan bir isim elbette”. demişler ve bundan yola çıkarak derginin adını Masa olarak belirlemişlerdir. Derginin içeriğinde tüm sanat disiplinleri ve edebiyat yer almaktadır. Yani bildiğimiz 7 sanat disiplinin tamamı Masa’nın alanına dahil. Heykelden dansa, tiyatrodan müziğe, sinemadan edebiyata her alanda içerikler üretilmektedir. Masa Dergisi kültürümüzün müzik, sinema, resim vb. alanlarındaki gelişmelerin insanlar tarafından bilinirliğini arttırmak ve yeni içerikler kazandırmak amaçlamıştır. Çağımızın sanat ve edebiyat üretimine katkı sağlamaya, yeni yazarlar ve yazılar kazandırmaya ve okuyan, düşünen, sorgulayan bir toplumun yetişmesi için içerikler üretmeyi gaye edinmektedir. Masa; çağına ayak uydururken geçmişinin deneyimlerinden yararlanan, amatör ruhun heyecanıyla tecrübenin harmanlandığı bir yayın olmayı tercih etmiştir. Kadrosunda yetmiş yaşında yazar da var on sekiz yaşında olan yazar da vardır.

Kapak konusu olan kişinin hayatından anekdotlar görseli belirleyen. Hangi pozunu ya da portresini kullanılan ikinci planda yer almaktadır. Asıl olan o kişinin rengini bulmak, kapak kurgusunun detaylarında bu kişinin hayatına dair imgelere ve detaylara yer vererek tasarlanmaktadır. Seçilen kişinin biyografisini yarattıktan sonra detaylandırılmaktadır.

Görsel 41: Masa dergisine ait 6 kapak görseli
Kaynak: <https://www.masadukkan.com>

Aşağıdaki tabloda Masa dergisinin yayınlanmış 33 sayısına ait kapakların görsel özellikler temelinde incelemesi yapılmış, kullanım sayıları ve kullanım oranları tablo içerisinde gösterilmiştir.

Tablo 9: Masa Dergi Kapaklarının Görsel Özellikler Temelinde İncelenmesi

GÖRSEL ÖZELLİKLER			
Tür		Kullanım Sayısı	Kullanım Oranı
İllüstrasyon Kullanımı	Dijital	30	%90.9090
	Manuel	3	%9.0909
Figür Kullanımı	Portre	33	%100
	Çoklu Figür	8	%24.2424
	Hayvan	11	%33.3333
	Nesne	18	%54.5454
Mekan Kullanımı	Dış Mekan	20	%60.6060
	İç Mekan	6	%18.1818
Fotoğraf		X	%0
Kolaj		2	%6.0606
Tipografik Düzenleme		1	%3.0303
Manipülasyon		X	%0

Görsel 42: Masa dergisinin 27. sayısı

Kaynak: <https://www.masadukkan.com/game-of-thrones-sayisi>

Tablo 10: Masa Dergisi 27. Sayı Kapak Görselinin, Grafik Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi

Masa Dergisi 27. Sayı Kapak Görselinin, Grafik Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi	
Denge	Kapak görseli incelendiğinde figürlerin piramidal bir kompozisyonla sayfa üzerinde konumlandırıldığı görülmektedir. Simetrik bir düzenleme ile arkada yer alan zeminin eşit şekilde bölündüğü görülmektedir. Portrelerden ikisi yakın planda sağ ve solda konumlandırılmış diğeri ise tekli olarak iki portrenin arka merkezinde yerleştirilmiştir. Arka plan kendi içinde değerlendirildiğinde buz dağından bir yapı kurulduğu ve bu dağın çerçeveye sağdan sola eğik bir biçimde yerleştirildiği ve tasarımın geneline hakim olan simetrik yapıyı kırdığı görülmektedir. Ayrıca “Masa” başlığının sayfaya ortalanmadığı, sol tarafa yaslanarak asimetrik denge oluşturduğu görülmektedir.
Orantı	Kapakta görülen portreler incelendiğinde karakterlerin önemine vurgu yapılmak için figürlerin birbirlerine göre çeşitli oranlarda kullanıldığı görülmektedir. Karakterlerden Daenerys Targaryen, Jon Snow karakterinden daha önde olmasına rağmen Jon Snow daha büyük kullanılmıştır. “Masa” başlığı sol üst köşede karaktere oranla çok daha küçük kullanılarak kapakta başlığın orantılı kullanımı dikkate alınmıştır.
Hiyerarşi	Kapakta kullanılan unsurlar incelendiğinde tasarımın hiyerarşik olarak öne çıkan elemanları Daenerys Targaryen ve Jon Snow karakterleridir. Dizideki rolleri gereği bu karakterler hiyerarşik yapıda ön plana çıkarılmışlardır. Bu iki karakterin arkasında ise Akgezen karakterinin yer aldığı görülmektedir. Afişin geneline bakıldığında ise bu karakterlerden oluşan üçlü figür en çok dikkat çeken unsuru oluşturmaktadır. Geri planda ise hikayenin geçtiği mekana ait bir dağ manzarası görülmekte ve aynı zamanda figürlerin ön plana çıkması için açık renkte bir fon oluşturmaktadır. Dergi logosu ise gereğinden büyük oranlarda kullanılmamıştır. Diğer öğelerle hem hiyerarşik hem de renk olarak tutarlı ve uyum halindedir.
Devamlılık	Kapakta diziyeye ait karakterlerin portreleri ve geri planda yer alan buz dağı görüntüsüyle figür-zemin ilişkisi hem görsel hem de anlamsal açıdan oluşturulmuş, bu da tasarımda devamlılığı sağlayan unsur olmuştur.
Bütünlük	Kapakta bulunan çoklu figür-zemin ilişkisiyle görsel bütünlük sağlanmıştır. Ön planda bulunan Daenerys Targaryen karakterinin canlı renklerle gösterilmesinin aksine diğer iki figürde soğuk ve soft renklerin kullanılması zeminde bulunan buz dağı görseli ile bütünlük oluşturmaktadır.
Vurgulama	Kapak tasarımda üç adet vurgu noktası vardır. Vurgulayıcı ilk öğe Game Of Thrones dizisinde ejderhaların annesi olarak bilinen Daenerys Targaryen (khaleesi) karakteri, ikincisi yine aynı diziden Kuzey Kralı Jon Snow karakteri ve üçüncüsü Akgezen Gece Kralının illüstrasyon tekniği ile yapılan

portresidir. Tasarımın geneline bakıldığında ise bu üç figürden oluşan piramidal yapı görsel kompozisyonun ana vurgu noktasını oluşturmaktadır.

Kapakta Kullanılan İllüstrasyon Teknikleri Nelerdir

Kapakta kullanılan teknik, dijital illüstrasyon tekniğidir. Dijital yazılım ve araçlarını kullanarak tasarlanılmaktadır. İllüstrasyon çalışmalarının tümü yalnızca bilgisayarın asıl donanımlarıyla meydana getirilmeyip dijital illüstrasyon, bilgisayar ve tablet ile birlikte oluşturulmaktadır. Tasarımlar eskiz üzerinden Photoshop procreate ve sketchbook pro gibi çeşitli programlar yardımı ile kapaklar tasarlanmaktadır. Genel olarak en başta geleneksel yöntemlerle kapağın genel eskizi hazırlanıp ve o eskize göre dijital olarak çizilip renklendirilmektedir. Ve son olarak Adobe'un programı olan Photoshop'a alıp, son müdahaleleri gerçekleştirilmiştir.

NOTOS

Uzun yıllar dergi yayın yönetmenliği görevlerinde bulunmuş olan Semih Gümüş iyi bir öykü dergisi çıkarmanın hayaliyle 2006 yılında yayınevini kurmuştur. Derginin adını Semih Gümüş belirlemiştir. Notos, Ege'de bir ada olarak hayal edilmiş ve dolayısıyla adını güney rüzgârı Notos'tan almıştır. 7 kişilik bir ekip dergide hizmet vermektedir. Güncel edebiyat haberleri, seçilmiş dosya konusu yazıları, öyküler, söyleşiler dergide yer almaktadır. Derginin amacı yayıncılığını bilinen örneklerinden daha yüksek düzeye taşımak; kısıtlı olanaklar içinde bile yayıncılığın yüksek nitelikli amaçlarına uygun örnekler ortaya koymak; öteki büyük yayınevleriyle rekabet etmek yerine butik yayıncılığın denenmemiş bir örneğini yaratmak; kitabı, sağlam içeriği yanı sıra bir estetik yaratım ürünü olarak görmek ve göstermek; yayıncılığı yalnızca kitap ve dergi yayımlamakla sınırlı görmeyip öteki pek çok bileşenle bütüncül bir proje olarak yaratmak; yayıncılık dünyasının doğru dürüst bir sektör olarak kendini oluşturması için üstüne düşen görevleri yapmak, bunun için savaşım vermek, deneyimlerini saydam biçimde paylaşmak; genç yayıncılar yetiştirmek; gizli ya da açık korsan yayıncılığa karşı her gördüğü yerde tavır almak; her anlamda ve alanda örnek bir yayınevi olmaktır.

Görsel 43: Notos dergisine ait 6 kapak görseli

Kaynak: <http://notoskitap.com/notos/>

Aşağıdaki tabloda Notos dergisinin yayınlanmış 78 sayısına ait kapakların görsel özellikler temelinde incelemesi yapılmış, kullanım sayıları ve kullanım oranları tablo içerisinde gösterilmiştir.

Tablo 11: Notos Dergi Kapaklarının Görsel Özellikler Temelinde İncelenmesi

GÖRSEL ÖZELLİKLER			
Tür		Kullanım Sayısı	Kullanım Oranı
İllüstrasyon Kullanımı	Dijital	68	%87.1794
	Manuel	10	%12.8205
Figür Kullanımı	Portre	32	%41.0256
	Çoklu Figür	5	%6.4102
	Hayvan	5	%6.4102
	Nesne	6	%7.6923
Mekan Kullanımı	Dış Mekan	5	%6.4102
	İç Mekan	X	%0
Fotoğraf		16	%20.5128
Kolaj		7	%8.9743
Tipografik Düzenleme		9	%11.5384
Manipülasyon		8	%10.2564

Görsel 44: Notos dergisinin 60. sayısı

Kaynak: <http://notoskitap.com/notos-60/>

Tablo 12: Notos Dergisi 60. Sayı Kapak Görselinin, Grafik Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi

Notos Dergisi 60. Sayı Kapak Görselinin, Grafik Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi	
Denge	Kapakta kullanılan portre çerçevesinin dışına taşan boyutlarıyla sayfa üzerinde oldukça geniş bir yer kaplamaktadır. Portreden geriye kalan boşluklar ise neredeyse tamamen başlık ve metinlerle doldurulmuştur. Asimetrik bir yapıyla oluşturulan sayfanın bu şekliyle denge açısından sorunlu olduğu söylenebilir. Sayfada yer alan metinler kendi içerisinde değerlendirildiğinde sayfanın soluna yaslandıkları ve asimetrik bir yapı oluşturdukları görülmektedir.
Orantı	Kapak tasarımında oluşturulan figür-zemin-yazı ilişkisi orantısız bir kullanımı göstermektedir. Halid Ziya Uşaklıgil portresinin sayfanın dörtte üçünü kapladığı ve tipografik elemanlara göre oldukça büyük olduğu söylenebilir.
Hiyerarşi	Kapakta kullanılan unsurlar incelendiğinde tasarımın hiyerarşik olarak öne çıkan elemanı sanatçı Halid Ziya Uşaklıgil'in illüstrasyon tekniği ile yapılmış portresidir. Portrenin sol tarafa bakar pozisyonda kullanıldığı görülmektedir. Kapakta ön plana çıkması gereken ikinci unsurun "Halid Ziya Uşaklıgil" ibaresi olduğu ancak yazı rengi olarak portrede kullanılan pembe rengin bir ton koyusunun tercih edilmesinin, okunurluğun azalmasına ve vurgunun kaybolmasına neden olduğu görülmektedir.
Devamlılık	Kapak görselinde devamlılık sağlanmamıştır.
Bütünlük	Kapak tasarımındaki görsel bütünlük renk kullanımıyla sağlanmaya çalışılmış ancak bu durum vurgu ve görünürlük açısından sorunlar oluşturmuştur.

Vurgulama	Kapak tasarımı bir adet vurgu noktası vardır. Vurgulayıcı öge sanatçı romancı ve yazar Halid Ziya Uşaklıgil'in illüstrasyon tekniği ile yapılan portresidir.
------------------	--

Kapakta Kullanılan İllüstrasyon Teknikleri Nelerdir

Kapakta kullanılan teknik, dijital illüstrasyon tekniğidir. Dijital yazılım ve araçlar kullanılarak tasarlanılmıştır. İllüstrasyon çalışmalarının tümü yalnızca bilgisayarın asıl donanımlarıyla meydana getirilmeyip dijital illüstrasyon, bilgisayar ve tablet ile birlikte oluşturulmaktadır. Tasarımlar Photoshop procreate ve sketchbook pro gibi çeşitli programların yardımı ile kapaklar tasarlanmıştır. Kapak görselinde yer alan karakter geleneksel tekniklerde rapido tekniğiyle yapılabilmektedir. Fakat dijitalleşen dünyamızda bilgisayar destekli ortamda tasarlanmış çizgilerin belirgin olması için ink brush (mürekkep) tekniğiyle çizilmiştir. Ve son olarak Adobe'un programı olan Photoshop'a alıp, son müdahaleleri gerçekleştirilmiştir.

TUHAF

Tuhaf Dergi ilk kez 2016 yılının sonlarında bir fikir olarak ortaya çıktı. Dört aylık yoğun bir çalışmanın sonucunda 2017 yılının Nisan ayında ilk sayısıyla okurla buluştu. Nurhak Kaya, Ahmet Mümtaz Taylan, Zülfü Livaneli, Hakan Günday, Tarık Tufan, Ercan Mehmet Erdem, Murat Uyurkulak gibi birçok ismin bir arada çalışmasıyla ilk atımlar atıldı. Dergide çalışan yazar, çizer ve editör ekibi ortalama 30 kişilik bir ekip ile hizmet vermektedir. Edebiyatı hayatının merkezine koyan dergi, edebiyata karşı bir ilgisi bulunan ya da edebiyatla bir ilişki geliştirmek isteyen insanların tamamına hitap etmeye çalışmaktadır. Dergi, Ahmet Mümtaz Taylan'ın deyimiyle edebiyat ile edebiyat okurunun arasındaki mesafeyi kısaltmaya çalışmaktadır. Dosya içeriğinin yanı sıra öyküler, şiirler, röportajlar ve denemeler dergide kendisine yer almaktadır.

Dergi kapağındaki görsel dosya konusuna göre seçilmektedir. Kapak görselleri çoğunlukla görsel direktörlerimiz Mehmet Turgut ve Fethi Karaduman'ın çektiği fotoğraflara Naz Tansel'in başında bulunduğu illüstratör ekibinin dokunuşlarıyla ortaya çıkmaktadır. Ortaya çıkan görsel alternatifleri içerisinden yayın kurulu, editörler ve mentorların fikirleri alınarak bir kapak görseli seçilmektedir.

Görsel 45: Tuhaf dergisine ait 6 kapak görseli
Kaynak: <https://www.babil.com/yayinevi/tuhaf-dergi>

Aşağıdaki tabloda Tuhaf dergisinin yayınlanmış 31 sayısına ait kapakların görsel özellikler temelinde incelemesi yapılmış, kullanım sayıları ve kullanım oranları tablo içerisinde gösterilmiştir.

Tablo 13: Tuhaf Dergi Kapaklarının Görsel Özellikler Temelinde İncelenmesi
GÖRSEL ÖZELLİKLER

Tür		Kullanım Sayısı	Kullanım Oranı
İllüstrasyon Kullanımı	Dijital	30	%96.7741
	Manuel	1	%3.2258
Figür Kullanımı	Portre	24	%77.4193
	Çoklu Figür	4	%12.9032
	Hayvan	3	%9.6774
	Nesne	6	%19.3548
Mekan Kullanımı	Dış Mekan	2	%6.4516
	İç Mekan	1	%3.2258
Fotoğraf		3	%9.6774
Kolaj		×	%0
Tipografik Düzenleme		×	%0
Manipülasyon		10	%32.258

Görsel 46: Tuhaf dergisinin 4. sayısı

Kaynak: <https://www.babil.com/tuhaf-dergi-sayi-4-temmuz-2017-dergisi-kolektif>

Tablo 14: Tuhaf Dergisi 4. Sayı Kapak Görselinin, Grafik Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi

Kıyıda Dergisi 5. Sayı Kapak Görselinin, Grafik Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi	
Denge	Kapakta kullanılan portre incelendiğinde sayfa üzerinde asimetrik bir konumlandırma yapıldığı ve arkada yer alan zeminin eşit şekilde bölünmediği görülmektedir. Zemin kendi içinde değerlendirildiğinde iki katmanlı bir yapı oluşturulduğu görülmektedir. Sarı renkle oluşturulan ilk katmanın kapakta yer alan ve odak noktasını oluşturan illüstrasyonun zemini olarak kullanıldığı ikinci katmanın ise beyaz renk olarak metinlere zemin oluşturduğu görülmektedir. İlk bakışta sarı zemin üzerindeki illüstrasyonla birlikte “Tuhaf” başlığının dikkat çekmesi ve ikisinin de sayfanın soluna yaslanmış olması asimetrik denge görünümünü güçlendirmektedir.
Orantı	Kapak görseli iki katmanlı yapıda incelendiğinde her iki katmanında kendi içinde orantılı olduğu ancak resim ve yazı boyutları arasındaki aşırı farkın orantısız bir görünüm ortaya çıkardığı söylenebilir. Bu durum ilk bakışta kapağın bir bütün olarak orantısız algılanmasına neden olmaktadır.
Hiyerarşi	Kapakta kullanılan unsurlar incelendiğinde tasarımın hiyerarşik olarak öne çıkan elemanı İngiliz şair, oyun yazarı ve oyuncu William Shakespeare’in illüstrasyon tekniği ile yapılmış portresidir. Portrenin sarı bir zemin üzerinde yer alması vurguyu daha da artırmaktadır. Portre ve üzerinde bulunduğu sarı zemin keskin sınırlarla kapağın diğer alanlarından ayrılmakta ve toplam alanın neredeyse üçte ikisini kaplamaktadır. Geri kalan alanlarda ise derginin yazarlarını gösteren metin ve “Tuhaf” dergisi logosu eşit oranlarda yer

	kaplamaktadır. Dergi logosu kırmızı renginden dolayı portreden sonra en çok dikkat çeken ikinci öge durumundadır.
Devamlılık	Kapak görselinde farklı bir katmanda yer verilen yazılar ikinci dikkat çeken ögedir. Yazıların uyum halinde ve portrenin arka zemininde de kullanılması devamlılık oluşturmuştur.
Bütünlük	Kapakta portre için kullanılan sarı zeminin köşeli yapısı ile beyaz zemin üzerinde bulunan tipografik öğelerin aynı yapı ile dizilmesi arasında bir bütünlük oluşturulmaya çalışılmıştır. Kapak geneline sıcak renkler hakimdir. Sarı rengin sayfa üzerinde dengeli bir şekilde dağılması görsel bütünlüğe katkı sağlamaktadır.
Vurgulama	Kapak tasarımda üç adet vurgu noktası vardır. Vurgulayıcı ilk öge sanatçı William Shakespeare'in illüstrasyon tekniği ile yapılan portresidir. Bu vurgu sarı zemin kullanımıyla daha da arttırılmıştır. İkinci vurgulayıcı öge William Shakespeare'in yüzünü bölen kafatası, gül ve bıçak öğeleridir. Üçüncü öge ise beyaz zemin üzerine siyah yazılardan oluşan tipografik kompozisyonudur.

Kapakta Kullanılan İllüstrasyon Teknikleri Nelerdir

Kapakta kullanılan teknik, dijital illüstrasyon tekniğidir. Dijital yazılım ve araçlarını kullanarak tasarlanılmaktadır. İllüstrasyon çalışmalarının tümü yalnızca bilgisayarın asıl donanımlarıyla meydana getirilmeyip dijital illüstrasyon, bilgisayar ve tablet ile birlikte oluşturulmaktadır. Tasarımlar eskiz üzerinden Photoshop procreate ve sketchbook pro gibi çeşitli programlar yardımı ile kapaklar tasarlanmaktadır. Genel olarak en başta geleneksel yöntemlerle kapağın genel eskizi hazırlanıp ve o eskize göre dijital olarak çizilip renklendirilmektedir. Ve son olarak Adobe'un programı olan Photoshop'a alıp, son müdahaleleri gerçekleştirilmiştir.

Tasarımda turuncu zemin üzerinde yer alan İngiliz şair, oyun yazarı ve oyuncu William Shakespeare bulunmaktadır. Kapaktaki konu edilen kişinin görseline bakıldığında Shakespeare'in "Olmak ya da olmamak" şiirinden uyarlandığını görmekteyiz. Shakespeare'a ait yüz ikiye bölünüp manipüle edilmiş ve insan derisinin altındaki kafatası yüzün ortasında bulunmaktadır. Kafatasının ağzındaki bıçak şiirde yer alan ölümü yani şiirdeki "olmamak" anlamını simgelemekte, kafatasının gözünde yer alan gül motifi ise sevgiyi yani yine şiirde yer alan "olmak" anlamını tasvir etmektedir.

46'LIK

Dergi fikri dergi yönetmeni Kahraman Güler ve arkadaşları tarafından çıkmıştır. Akli dengesi yerinde olmayanların cezai ehliyeti yoktur ve eski Türk Ceza Kanununda 46. maddeye denk gelmektedir. Bu doğrultuda yanına ek getirerek 46'lık olmasına karar verilmiştir. 3 editör, sabit 2 yazar bulunmaktadır. Yazar sayıları yayınlanan derginin konusuna ya da yayınladığı sayıya göre değişiklik göstermektedir. Dergi, edebiyat, sanat, haber ve gündeme dair her şey dergide yer almaktadır. Belli bir kitle yerine herkese hitap etmeyi ve bunu yaparken akademik dil yerine halk diliyle yazmayı tercih edilmiştir.

Dergi kapağındaki görsel dosya konusuna göre seçilmektedir. Dergi yayın kurulunun yaptığı toplantı sonucu dosya konusu belirlenmekte ve sonrasında kapak tasarımı yapacak olan tasarımcıya brief verilmektedir.

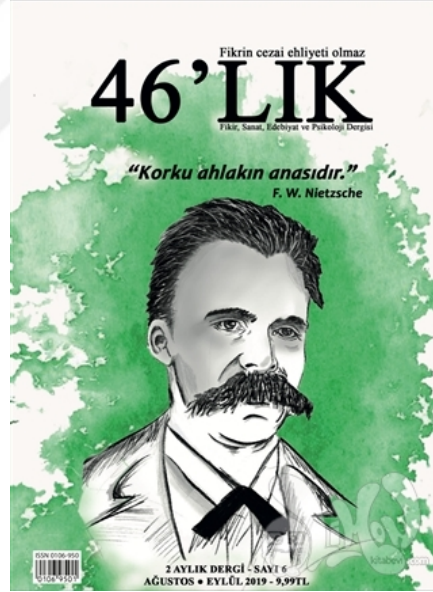
Görsel 47: 46'LIK dergisine ait 5 kapak görseli

Kaynak: <https://1000kitap.com/yazar/46lik-dergisi>

Aşağıdaki tabloda 46'lık dergisinin yayınlanmış 6 sayısına ait kapakların görsel özellikler temelinde incelemesi yapılmış, kullanım sayıları ve kullanım oranları tablo içerisinde gösterilmiştir.

Tablo 15: 46'LIK Dergi Kapaklarının Görsel Özellikler Temelinde İncelenmesi

GÖRSEL ÖZELLİKLER			
Tür		Kullanım Sayısı	Kullanım Oranı
İllüstrasyon Kullanımı	Dijital	6	%100
	Manuel	1	%16.6666
Figür Kullanımı	Portre	5	%83.3333
	Çoklu Figür	1	%16.6666
	Hayvan	1	%0
	Nesne	×	%0
Mekan Kullanımı	Dış Mekan	×	%0
	İç Mekan	×	%0
Fotoğraf		×	%0
Kolaj		×	%0
Tipografik Düzenleme		×	%0
Manipülasyon		×	%0

Görsel 48: 46'LIK dergisinin 6. sayısı

Kaynak: <https://www.dergiyurdu.com/46lik-fikir-sanat-edebiyat-ve-psikoloji-dergisi-sayi-6-agustos-eylul-2019>

Tablo 16: 46'lık Dergisi 6. Sayı Kapak Görselinin, Grafik Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi

46'lık Dergisi 6. Sayı Kapak Görselinin, Grafik Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi	
Denge	Kapakta kullanılan portre incelendiğinde sayfa üzerinde simetrik bir konumlandırma yapıldığı ve arkada yer alan zeminin eşit şekilde bölündüğü görülmektedir. "46'lık" başlığının sayfaya ortalandığı ve simetrik kompozisyonu desteklediği görülmektedir. Zeminde kullanılan yeşil dokunun

	organik ve düzensiz yapısı ise sayfaya hakim olan simetrik dengeyi az da olsa bozmaktadır.
Orantı	Kapakta kullanılan unsurlar incelendiğinde sayfa üzerinde orantılı bir kullanım yapıldığı görülmektedir. Karakter sayfanın merkezine yerleştirilmiş arka zemin karaktere orantılı olarak kullanılmıştır. “46’lık” başlığı üst ortada karakterle aynı boyutlarda kullanılarak kapakta orantılı tasarım dikkate alınmıştır.
Hiyerarşi	Kapakta kullanılan unsurlar incelendiğinde tasarımın hiyerarşik olarak öne çıkan elemanı sanatçı Alman filolog, filozof, kültür eleştirmeni, şair ve besteci Friedrich Wilhelm Nietzsche’in illüstrasyon tekniği ile yapılmış portresidir. Portrenin yönü okuyucu kitleye dönüktür ama bakışlarının sağ tarafa bakar pozisyonda kullanıldığı görülmektedir. Kapakta ikinci derecede dikkat çeken öge ise Nietzsche’ye ait sözdür. Ayrıca çizilen illüstrasyonda figürü destekleyecek şekiller ve dokular tercih edilmiştir.
Devamlılık	Kapak görselinde devamlılık sağlanmamıştır.
Bütünlük	Kapakta yer alan ve elle çizildiği izlenimi uyandıran Nietzsche portresi ve yeşil zemin arasında görsel bütünlük oluşturulmaya çalışılmıştır.
Vurgulama	Kapak tasarımda bir adet vurgu noktası vardır. Vurgulayıcı öge Friedrich Wilhelm Nietzsche’in illüstrasyon tekniği ile yapılan portresidir. Zeminde kullanılan yeşil renkle bu vurgu artırılmıştır.

Kapakta Kullanılan İllüstrasyon Teknikleri Nelerdir

Kapakta kullanılan teknik, dijital illüstrasyon tekniğidir. Dijital yazılım ve araçlar kullanılarak tasarlanılmıştır. İllüstrasyon çalışmalarının tümü yalnızca bilgisayarın asıl donanımlarıyla meydana getirilmeyip dijital illüstrasyon, bilgisayar ve tablet ile birlikte oluşturulmaktadır. Kapak görselinde yer alan karakter geleneksel tekniklerden karakalem tekniğiyle yapılabilmektedir. Fakat dijitalleşen dünyamızda bilgisayar destekli ortamda tasarlanmış çizgilerin belirgin olması için pencil brush tekniğiyle çizilmiş ve yüzde hava fırçası uygulanarak yüzdeki etkiler yumuşatılmıştır. Tasarımda arkasına yeşil renk suluboya etkisi verilmiş üzerine dijital ortamda karakalem tekniğiyle tasarlanmış portre yer almaktadır.

Background’da yer alan yeşil rengi Nietzsche’nin kişisel yaşamına ilişkilendirecek olursak doğru ve yanlış kendisine yol edinmiş ve gözlem yapmayı seven sosyal çalışmacıdır. Bu sebeple yeşil rengin onu yansıtan bir renk olacağı düşünülmüştür.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Bu araştırmada, Türkiye’de yayınlanan kültür sanat dergilerinin kapaklarının grafik tasarım ilke ve görsel ifade biçimlerine uygunluğunun ve görsel ifade çeşitliliğinin ortaya konulması amaçlanmıştır.

Araştırmanın ilk boyutunda, 8 adet dergiye ait 278 kapak tasarımı, kullanılan görsel ifade çeşitliliği çerçevesinde değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Bu değerlendirmeye ilişkin veriler tablolar halinde sunulmuştur.

Araştırmanın ikinci boyutunda ise örnekleme dahil edilen 8 kültür sanat dergisinden seçilen 8 adet kapak grafik tasarım ilkeleri çerçevesinde değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmeye ilişkin veriler halinde sunulmuş ve analiz edilmiştir. Dergi kapaklarını analizinde, görsel ve tasarım ilkeleri temele alınmıştır. Görsel zellikler temelinde kapaklarda illüstrasyon kullanımı (dijital, manuel), figür kullanımı (portre, çoklu figür, hayvan, nesne), mekan kullanımı (dış mekan, iç mekan), fotoğraf, kolaj ve tipografik düzenlemeye bakılmıştır. Tasarım ilkeleri açısından ise denge, orantı, hiyerarşi, devamlılık, bütünlük ve vurgulama ölçütlerine bakılmıştır. Araştırma kapsamında görsel ifade biçimleri temelinde kapaklarda Kategorisel analiz sonucunda elde edilen veriler her bir dergi için ayrı olarak tablolaştırılmış, betimleyici istatistiklerden yararlanarak sonuçlar özetlenmiştir.

Seçilen 8 adet Kültür-Sanat dergisi ile yapılan görüşmede derginin genel bilgilerine ve künyesine erişilmiştir. İllüstrasyon, hayatın her alanında hükmünü sürdüğü özgün, benzersiz ve içinde insan zeksının ve yaratıcılığının parıltısını taşıyan eserlere imza atabilmek açısından büyük bir önem taşımaktadır. İllstrasyonların retimi ile ilgili çeşitli görüşlerine rağmen, temel olarak hangi teknikle ya da ne şekilde olursa olsun, istenilen mesajı doğru bir şekilde verebiliyor ve istenilen etkiyi sağlayabiliyor ise amacına ulaşmış demektir. Bu çalışmada illüstrasyonlarda kullanılan imgelelerin ne tür tasarım ilke ve görsel ifade biçimlerini kullandılığının tespiti yapılmıştır.

Bu araştırmaların sonucunda;

- Türkiye’de son yıllarda yayınlanan kültür sanat dergilerin kapaklarında illüstrasyon kullanımı ağırlıklı olarak tercih edilmektedir.
- Kültür sanat dergilerin kapaklarında kullanılan tasarımların derginin içeriğinden bilgi verdiği görülmüştür.
- Dergi kapaklarında kullanılan görsellerin grafik ilke ve görsel ifade biçimlerine uygunluğunun görsel iletişim açısından önemli olduğu görülmüştür.
- Tasarımlarda genel olarak portre tercih edilmiştir. Bu kapaklarda genel olarak dönem sanatçılarına ve önemli kişiliklere yer verilmiştir.
- Dergi kapağında kullanılan illüstrasyon tasarımlarında yer alan görseller, belli bir temanın içeriğine uygun olarak tasarlanmıştır; içeriğinde derin kurgular ve anlamlar gizlenmiştir.
- Görsellerde kullanılan illüstrasyon tasarımlarında renk, denge, doku, biçim, ifade hatta bir mimik bile kitle üzerinde olumlu etkiler bırakabilmekte ve anlam yükleyebilmektedir.
- Boşluk, tasarımda bazen daha çok Şey ifade etmektedir. Çizim oluşturulurken, önce doluluktan ziyade boşluk göz önüne alınmıştır. Renk, kapakta yer alacak kişinin kişiliğini, hayatını, görüşünü, cinsiyetini, konuyu, çok Şeyi anlatacağı için en fazla önem verilen unsurlardan biri haline gelmektedir.
- Tasarımların anlamlandırma boyutunda düz anlamların yanı sıra yan anlam aktarımında da bulunduğu gözlenmiş ve kişiliğe uygun tasarımlar ortaya koyulduğu görülmüştür.

KAYNAKÇA

KİTAP

- Becer, E. (2011). *İletişim ve Grafik Tasarım*. (4.Baskı). Ankara: Dost Kitapevi.
- Boydaş, N. (2007). *Sanat Eleştirisine Giriş*. (2.Baskı). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Buyurgan, S., Buyurgan, U. (2007). *Sanat Eğitimi Ve Öğretimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Dedeal, N. M. (2003). *İletişim Tasarımı ve Çoklu ortam*. İstanbul: Pusula Yayıncılık.
- Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi (1997). *Cilt:2. Yapı-Endüstri Merkezi, İstanbul: (YEM) Yayınları, Hürriyet Ofset.*
- İstek, R. (2004). *Görsel İletişimde Tipografi ve Sayfa Düzeni*. İstanbul: Pusula Yay.
- Kınık, M. (2005). *Grafik Tasarım ve Üretim Teknolojileri*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Ketenci, H. F., Bilgili C. (2006). *Görsel İletişim-Grafik Tasarım*. İstanbul. Beta Yayınevi.
- Kocabaş, F., Elden M. (1997). *Reklam ve Yaratıcı Strateji*. İstanbul: Yayınevi Yayıncılık Reklam ve Organizasyon Ltd.
- Mucuk , İ. (1999). *Pazarlama İlkeleri*. (11.Baskı). İstanbul: Türkmen Kitapevi.
- Özerdim, S. N. (1974). *50 Yılda Kitap*. Ankara: Sevinç Matbaası.
- Pekmezci, H. (1992). *Tüm Yönleriyle Serigrafi İpek Baskı*. Ankara: İlke Yayınları.
- Sencer, M. (1989). *Toplumbilimlerinde Yöntem*. İstanbul: Beta Basım.
- Sezer, H. (2000). *İlköğretimde Resim İş Eğitimi*. Ankara: MEB Yay. Modül 10.
- Tansuğ, S. (1993). *Çağdaş Türk Sanatı*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Teker, U. (2002). *Grafik Tasarım ve Reklam*. (2. Baskı). İzmir: Dokuz Eylül Yayıncılık.
- Tepecik, A. (2002). *Grafik Sanatlar*. (1.Basım). Ankara: Detay Yayınları.
- Türk, M. S., Kansu, N., Cıylan, B. (2007). *Masaüstü Yayıncılıkta Baskı Öncesi Hazırlık ve Photoshop Uygulamaları*. (1. Baskı). Ankara: Gazi Yayınevi.

Uçar, T. F. (2004). *Görsel İletişim ve Grafik Tasarım*. (3. Baskı). İstanbul: İnkılap Yayınevi,

Wigan, M. (2012). *Görsel İllüstrasyon Sözlüğü*. İstanbul: Literatür Kitabevi.

DERGİ

Atan, U. (2013). Grafik İllüstrasyon Olarak Minyatür. *Akdeniz Sanat*, 23-25.

MAKALE

Megep, (2007). *Grafik ve Fotoğraf 'Renk'*. Ankara: MEB.

ONLİNE KAYNAKLAR

<https://www.biltektasarim.com/blog/web-tasarim-nedir>

<http://www.eskieserler.com>

<https://linehaber.com.tr/>

<http://www.solakkedi.com>

<https://www.turkcebilgi.com>

www.tdk.gov.tr

GMK. (2016). Turkiyenin ilk kadın illustratoru.(2016,02 Şubat).
Erişim adresi: <http://gmk.org.tr/news/turkiyeden/ben-turkiyenin-ilk-kadin-illustratoruydum>

TEZLER

Arıcan, B. (2012). *Grafik Tasarımın Sanata Etkileri*. (Yüksek Lisans Tezi), Haliç Üniversitesi /Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

Bol, Y. (2010). *Seramikte İllüstrasyon*. (Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi/ Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

Dönmez, A. (2010). *Türkiye'deki İllüstrasyon Sanatının Gelişimi ve Önemli Temsilcilerinin Bu Alana Katkılarının Değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi), Dumlupınar Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

Dursun, N. (2013). *Evrimleşen Grafik tasarım ile İllüstrasyon ve Animasyon İlişkisi*. (Yüksek Lisans Tezi), Arel Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

Ersöz, N. S. (1993). *Türkiye'de Grafik Sanatların Gelişimi ve Grafik Sanatçıları (1923-1993)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

Kaptan, A. Y. (1996). *Afişte İllüstrasyonun Yeri ve Önemi*. (Yüksek Lisans Tezi), Ondokuz Mayıs Üniveristesesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

Kayhan, T, Z. (2010). *İlköğretim I. Kademedeki Öğrencilere Okutulan Masal Kitaplarındaki İllüstrasyon ve Tipografi Denge unsuru Ve Seçilen 5 Masal Kitabı Çözümlemesi*. (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

Keş, Y. (2001). *Görsel İletişimde İllüstrasyonun kullanım Alanlarına Kuramsal Bir Yaklaşım*. (Yüksek Lisans Tezi), Süleyman Demirel Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

Saçan, A. K. (1998). *Başlangıcından Günümüze Türk İllüstrasyon Sanatı*. (Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

Sarı, N. (2006). *Çocuk Kitapları İllüstrasyonları Üzerine Bir Araştırma ve Bir Örnekleme*. (Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

Tekcan M. (1997). *Hakim Ata ve Bakırgan Kitabı*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Selçuk Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

Tuna, S. (1997). *İlk okuma ve Yazma Öğretiminde İllüstrasyon'dan Faydalanma*. (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

ÖZGEÇMİŞ	
Kişisel Bilgiler	
Adı-Soyadı	Merve TURAN DOĞAN
Doğum Yeri-Tarihi	ORDU-12/09/1994
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Selçuk Üniversitesi
Yüksek Lisans	Ordu Üniversitesi
Bildiği Yabancı Diller (varsa)	İngilizce
Bilimsel Faaliyetleri (varsa)	
İş Deneyimi	
Stajlar	Konya Life Dergi (Plato Ajans)
Projeler	
Çalıştığı Kurumlar	Beştaksimbir photo&video Beştaksimbir Workshop Beştaksimbir Mezuniyet Mervedoganphotography
İletişim	
E-Posta Adresi	merveturandogan@gmail.com
Tarih	